

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

Diplomová práce

2020

Bc. Jakub Pacner

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

**Specifika práce rozhlasového sportovního
redaktora/komentátora**

Diplomová práce

Autor práce: Bc. Jakub Pacner

Studijní obor: Mediální studia

Vedoucí práce: PhDr. Josef Maršík, CSc.

Rok obhajoby: 2020

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 21. května 2020

Bc. Jakub Pacner

Bibliografický záznam

PACNER, Jakub. Specifika práce rozhlasového sportovního redaktora/komentátora. Praha, 2020. 112 s. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Diplomová práce (Mgr.). Institut komunikačních studií a žurnalistiky, Katedra žurnalistiky. Vedoucí diplomové práce PhDr. Josef Maršík, CSc.

Rozsah práce:132 240 znaků

Anotace

Tato diplomová práce se zaměřuje na popis specifik práce rozhlasového sportovního redaktora/komentátora. V teoretické části popisuje historii vzniku samotného Československého rozhlasu a rozhlasové sportovní reportáže, která je spojená se jménem vůbec prvního československého rozhlasového sportovního reportéra Josefa Laufera. Druhá část je zaměřená na terminologické vymezení pojmů rozhlasový sportovní redaktor, reportér a komentátor. Dále na základě rozhovorů s lidmi z tohoto oboru nabízí náhled do zákulisí této práce včetně jejích charakteristik a specifik od samotného přijetí do sportovní Redakce Českého rozhlasu, předpokladů pro její vykonávání až po práci v terénu a redakci. Závěrečná část analyzuje rozhlasovou reportáž komentátora Aleše Procházky z finálového zápasu hokejového turnaje na zimních olympijských hrách v Naganu 1998 mezi Českem a Ruskem.

Annotation

This diploma thesis aims to describe the work specifics of a radio sport redactor/commentator. In its theoretical part, this thesis describes history of the beginnings of the Czechoslovak Radio and history of the radio sport reportage which is connected with the name of the very first radio sport reporter in Czechoslovakia, Josef Laufer. Second part of this thesis focuses on defining the terminology of terms radio sport redactor, reporter and commentator. Next, based on interviews with people from this particular field of work, this thesis offers insight into the specifics of this professional occupation including characteristics and specifications from onboarding to the sport section of Czech Radio, through prerequisites for this job to routines of work in the field and in the newsroom. Final part of this thesis analyses the reportage of sport commentator Aleš Procházka from the final match of the ice-hockey tournament at the winter Olympics games in Nagano 1998 between the teams of the Czech Republic and Russia.

Klíčová slova

Klíčová slova: rozhlas, Český rozhlas, sport, reportér, komentátor

Keywords

Key words: radio, Czech Radio, sport, reporter, commentator

Title

Specification of work of radio sport redaktor/commentator

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval PhDr. Josefu Maršíkovi, CSc. za vedení této práce, cenné rady a připomínky. Dále bych rád poděkoval sportovním reportérům Českého rozhlasu Miroslavu Burešovi a Davidu Nekvindovi za jejich čas a ochotu při poskytování cenných informací. Děkuji také svým nejbližším a rodině za jejich neutuchající podporu.

Obsah

Úvod	10
Metodologie práce	12
1 Historický kontext	14
1.1 Terminologické vymezení pojmu reportér/ redaktor	14
1.2 Počátky rozhlasového vysílání v Československu	14
1.3 Faktory ovlivňující vznik rozhlasu na území Československa	16
1.4 Fascinace rozhlasem	16
1.5 Charakteristika rozhlasové komunikace	17
1.6 První sportovní přenos	19
1.7 Josef Laufer - vznik a vývoj sportovní reportáže	21
2 Vymezení pojmu sportovní reportér	23
3 Specifika práce rozhlasového sportovního reportéra	24
3.1 Vzdělání a předpoklady k vykonávání práce sportovního reportéra	24
3.2 Jazykový projev	26
3.3 Výběr sportovního reportéra	30
3.4 Práce v terénu	34
3.4.1 Příprava	34
3.4.2 Přímý přenos z komentátorského stanoviště	36
3.4.3 Vybavení komentátorského stanoviště	37
3.5 Zásah moderních technologií	39
3.6 Podíl sportovního reportéra na tvorbě programu	41
3.6.1 Zařazení sportovních příspěvků do vysílání	43
3.6.2 Množství živých vstupů ve vysílání na modelovém příkladu fotbalového utkání	44
3.7 Vliv komerčního sektoru ve sportu na strukturu vysílání	45
3.8 Rozdělení pracovních pozic sportovní redakce	46
3.9 Vliv koronavirové pandemie na pracovní rutiny sportovního reportéra	47
3.10 Sportovní rozhlasové žánry	49
3.10.1 Montáž	49
3.10.2 Reportáž	50
3.10.4 Rozhovor	53
4 Analýza vybraného rozhlasového příspěvku	55
4.1 Reportáž – finále hokejového turnaje, zimní olympijské hry v Naganu 1998	55
4.1.1 Vítězný gól	56
4.1.2 Vteřiny do konce zápasu	58
Závěr	60

Summary	63
Použitá literatura	64
Příloha č. 1: Rozhovor s Miroslavem Burešem ze dne 23.-24. května 2020	70
Příloha č. 2: Emailový rozhovor s Davidem Nekvindou ze dne 18. května 2020	70
Příloha č. 1: Rozhovor s Miroslavem Burešem ze dne 23.-24. května 2020	71
Příloha č. 2: Emailový rozhovor s Davidem Nekvindou ze dne 18. května 2020	108

Úvod

Rozhlasová sportovní žurnalistika je svébytnou oblastí mediálního světa. Mezi lidmi má své pevně dané místo a v případě Českého, potažmo Československého rozhlasu má dlouhou tradici. Jeho reportéři už takřka po staletí nabízejí posluchačům aktuální i nadčasové informace z různých koutů sportovního tuzemského i zahraničního prostředí. Tisícovky lidí u radiových přijímačů pak už od samotného vzniku tohoto subjektu dennodenně spoléhají na jeho reportéry, kteří v živém vysílání už tradičně nabízejí informace o průběhu jednotlivých utkání nebo závodů prostřednictvím svých dynamických, přesných a emocemi oplývajících komentářů z místa dění.

Tato diplomová práce se zaměřuje právě na jejich povolání. Klade si za cíl zmapovat specifika práce rozhlasového sportovního redaktora/komentátora a odhalit její zákulisí. Výrazný zdroj informací představují pro tuto práci rozhovory s lidmi ze sportovní redakce Českého rozhlasu, kteří ve svých odpovědích popisují náležitosti tohoto povolání od průběhu samotného výběrového řízení, přes předpoklady pro vykonávání této práce, samotné dění na komentátorském stanovišti, pracovní rutiny před i po skončení sportovního utkání, až po tvorbu programu a dění uvnitř sportovní redakce a to i s pohledem na specifika v případě regionálních sportovních reportérů.

Rozhovory představují v případě této diplomové práce klíčový zdroj vzhledem k tomu, že na toto téma bylo publikováno jen malé množství literatury. S takto úzce vymezeným zaměřením, tedy mapujícím úzký výsek rozhlasové oblasti, práci reportéra sportovní redakce, neexistuje takřka žádná ucelená publikace. To lze do jisté míry označit za problém, na který jsem při psaní diplomové práce narazil. Přesto dostupná relevantní literatura pojednávající o rozhlasové žurnalistice byla dostačující pro tvorbu práce. Sloužila především jako zdroj informací při tvorbě kapitol týkajících se historického kontextu a také pro podložení informací získaných během rozhovorů s lidmi z oboru rozhlasové sportovní žurnalistiky. Tvrzení a poznatky zjištěné v této diplomové práci se rovněž opírají o mou dřívější osobní zkušenost na pozici sportovního reportéra a komentátora sportovních utkání pro Český rozhlas.

Právě má předchozí profesní zkušenost byla hlavní motivací pro napsání této

diplomové práce. Ke sportu jsem měl odjakživa blízko, aktivně jsem se věnoval především atletice. Toto závodní období skončilo nástupem na vysokou školu. Ke sportu jsem se však vrátil během studia žurnalistiky coby regionální reportér sportovní redakce Českého rozhlasu působící v Brně, kde jsem z komentátorského stanoviště nabízel posluchačům Radiožurnálu informace především o dění v nejvyšší fotbalové lize. Proto bylo zřejmé, že získané zkušenosti i kontakty bude možné využít při tvorbě této diplomové práce.

Diplomová práce se oproti tezím odchýlila v uspořádání jednotlivých kapitol, jehož finální podoba odráží požadavky na logickou strukturu práce. Rovněž množství tematických okruhů jednotlivých kapitol je širší, než jak předpokládaly teze, což zapříčinilo množství získaných informací během rozhovorů, které jsem v době tvorby tezí nemohl předpokládat. Liší se i některé zdroje literatury uvedené v tezích, protože během psaní práce se ukázaly jako lepší jiné tituly. Jako nejcennější zdroj informací se pak projeví především rozhovory s lidmi z praxe. Informace, které mi sdělili, nenabízí v celé jejich šíři žádná odborná publikace. V případě závěrečné analýzy se nejedná o kvalitativní obsahovou analýzu, nýbrž o analýzu jazykové stránky projevu ve vybraném rozhlasovém sportovní reportáži.

Metodologie práce

Cílem této diplomové práce je zmapovat specifika práce rozhlasového sportovního redaktora/komentátora. Samotnému napsání textu musí předcházet stanovení jasné metodologie. Ta je v teoretické části postavena na rešerši dostupné relevantní literatury zabývající se problematikou rozhlasové žurnalistiky, resp. rozhlasové sportovní žurnalistiky. Na jejím základě teoreticky vymezím vybrané rozhlasové žánry vyskytující se v této diplomové práci, stejně jako historii rozhlasového vysílání na našem území a počátky Českého, resp. Československého rozhlasu.

K jasnému určení teoretického významu jednotlivých, v prostředí rozhlasové žurnalistiky obecně užívaných pojmů, byla pro tuto diplomovou práci stěžejní odborná publikace doktora Josefa Maršíka *Výběrový slovníček termínů slovesné rozhlasové tvorby*. Navzdory tomu, že byla vydána před více než dvaceti lety je stále aktuální, řada pojmů se v oblasti rozhlasové žurnalistiky svým významem nezměnila a důležité je také podotknout, že podobná publikace, mající charakter slovníčku, která by přehledně a souhrnně roztrídila a jasně definovala jednotlivé pojmy rozhlasové žurnalistiky, od té doby nevznikla. Slovníček je rovněž hojně využíván jako zdroj při tvorbě jiných rozhlasově zaměřených prací.

Pro zmapování historického kontextu pak byly klíčovými odbornými publikacemi zejména ta od Lenky Čábelové *Radiojournal. Rozhlasové vysílání v Čechách a na Moravě v letech 1923-1939* a také od Evy Ješutové a kolektivu *Od mikrofonu k posluchačům. Z osmi desetiletí Českého rozhlasu*. Byť se jedná o publikaci vydanou k 80. výročí založení této rozhlasové stanice v roce 2003, její relativní neaktuálnost nehrála roli vzhledem k tomu, že byla použita jako jeden z hlavních zdrojů při mapování vzniku prvních pokusů o rozhlasovou sportovní žurnalistiku či první komentování sportovních utkání v přímém přenosu a etablování se této tehdy nové disciplíny.

Praktická část práce, věnující se zkoumání specifík práce rozhlasového sportovního redaktora/komentátora, byla provedena za použití metod polostrukturovaného rozhovoru¹ a strukturovaného rozhovoru² s lidmi z oboru. Jedná se konkrétně o vedoucího Redakce sportu

¹ Rozhovor, který vychází z předem připravených tematických okruhů a další otázky jsou doplňovány podle získaných informací (Reichel, 2009, s. 111-112).

² Rozhovor vycházející z předem připravených, pevně stanovených otázek (Hendl, 2008, s. 173).

Českého rozhlasu Miroslava Bureše a regionálního sportovního reportéra brněnského studia Českého rozhlasu Davida Nekvindu. Jejich osobní výpovědi, svědectví a zkušenosti představují stěžejní zdroj informací pro zmapování specifík tohoto povolání. Informace z rozhovorů jsou opřeny o relevantní odbornou literaturu a s tímto tématem souvisejícími texty.

Závěrečná část této diplomové práce analyzuje vybraný rozhlasový příspěvek na základě parametrů popsaných v této diplomové práci, které vzešly z rešerše dostupné relevantní literatury a z informací získaných při tvorbě této práce.

1 Historický kontext

1.1 Terminologické vymezení pojmu reportér/ redaktor

Žurnalistika v historii pracovala s pojmy reportér a redaktor jako s dvěma odlišnými pozicemi. Názvy vycházely z pracovní náplně novináře. Zatímco reportér byl výraz používaný u novinářů, kteří se pohybovali v terénu a reportovali o událostech z místa jejich dění, redaktor bylo označení pro žurnalistu, který pracoval převážně v redakci. Toto striktní rozdělení ale postupným vývojem žurnalistiky přestávalo být aktuální a začalo ztrácet svůj původní význam. Pracovní náplň obou pozice se postupem času začala slučovat, rozdíly vytrácet a obě pozice začaly splývat do sebe. V dnešní době už novináři pracují stejně v terénu jako v redakci. Díky technickým vymoženostem navíc mohou publikovat takřka odkudkoliv, a to se ne bavíme pouze o písčících. Stejně tak mohou takřka okamžitě reportovat z místa i rozhlasoví nebo televizní reportéři např. díky internetovému připojení a chytrým mobilním telefonům. V dnešní době je rozdělení na reportéra a redaktora spíše estetického rázu a jedná se spíše o to, které médium má zažitý jaký výraz. Že se rozdíl těchto pojmů vytratil a jejich význam splývá, dokazuje třeba i skutečnost, že osoby vykonávající stejnou práci, tedy objevující se ve zpravodajských relacích jsou v televizi Nova nazývány reportéry, zatímco v České televizi je pro ně zakotvený výraz redaktor.

1.2 Počátky rozhlasového vysílání v Československu

Začátky rozhlasového vysílání u nás, tedy v Československu se datují do 20. let 20. století. První stanicí, která vysílá pravidelně celoplošně, a je tomu tak dodnes, se stal Český rozhlas Radiojournal. Vysílat začal 18. května 1923 ve 20:15 hod. v pražských Kbelích (Čábelová, 2003). Tehdy ve velmi provizorních podmínkách, v malém plátěném stanu doslova na zelené louce (Ješutová, 2003). „Stan pokrýl prostor asi tak středního pokoje. Vybavení studia s travnatým kobercem tvořilo pianino, dvě židle a několik beden. Uprostřed stál dřevěný stojan, na který se vešel mikrofon opatřený papírovým trychtýřem na usměrnění zvukových vln“ (Koniček in Ješutová, 2003, s. 16).

Momentu, kdy se poprvé ozvaly v éteru hlasy jednotlivých rozhlasových hlasatelů a kdy tedy začalo první rozhlasové vysílání na území Československa, předcházelo několik let

příprav. Průkopníci rozhlasového vysílání naráželi na množství problémů, které jim stály v cestě – mezi nimi nedostatek peněz a zkušeností, nepochopení veřejnosti nebo intriky „vysokých úředníků ministerstva pošt a telegrafů, kteří o jejich žádosti rozhodovali“ (Ješutová, 2003, s. 17). Naopak k dobru jim bylo, že se mohli opřít o v zahraničí i doma získané první poznatky z oblasti radiotelefonie – právě tyto byly důkazem pro společnost, že rozhlasové vysílání pro veřejnost není ničím utopickým, ale naopak právě vznikajícím novým médiem (Ješutová, 2003).

Pro účely této práce není podstatné rozsáhlé referování o komerčním zákulisí vzniku rozhlasu – ve stručnosti lze říci, že v této vysílací platformě měli ještě před samotným prvním vysíláním v květnu 1923 zájem i podnikatelé, kteří si díky zkušenostem vyzorovaným ve Spojených státech uvědomovali velký podnikatelský potenciál rozhlasového vysílání.

Pravidelně, každý den, se pro veřejnost začalo ze skautského stanu ve Kbelích vysílat nedlouho po prvním odvysílaném příspěvku, počátky ale nebyly jednoduché i kvůli tomu, že samotná vysílací stanice byla původně koncipována pro vysílání meteorologických zpráv pro účely letecké dopravy na tamním letišti³, nikoliv rozhlasové. Další překážkou byla geografická poloha Kbel. Ty se nacházely poměrně daleko od tehdejšího kulturního a společenského centra hlavního města a s tím souvisela kupříkladu i složitá dopravní dostupnost městskou hromadnou dopravou, „což zásadním způsobem ztěžovalo účast prvních účinkujících ve vysílání“ (Ješutová, 2003, s. 22). Pravidelné rozhlasové vysílání bylo v Kbelích s nedostatečným zázemím ukončeno po necelých dvou letech v únoru roku 1925. Studio se poté na čas přesunulo do pražských Strašnic. Opět se jednalo o provizorní prostory, tentokrát ale plátěný stan vystřídal malý dřevěný domek, nelze tedy mluvit o adekvátních podmínkách pro každodenní vysílání rozhlasové stanice. Provizorní „studio“ ale ani tam nevydrželo příliš dlouho. Po několika měsících se kvůli nepřízni počasí začalo jednat o dalším stěhování.⁴ Studio se pak v průběhu několika následujících let ještě několikrát přestěhovalo, než bylo přestěhováno do prostor Vinohradské třídy, odkud vysílá dodnes.⁵

³ Poslech programu nepříjemně rušil stálý tón ve výši 500 Hz. Závada byla vyvolána nedostatečnou filtrací usměrněného proudu a byla odstraněna až v listopadu roku 1924 poté, co byl vysílač rekonstruován (Ješutová, 2003, s. 22).

⁴ Stan postavený vedle dřevěného domku sice nabízel elektrické osvětlení, chybělo v něm ale vytápění a tudíž i potřebný komfort pro hosty (Ješutová, 2003, s. 31).

⁵ Dočasně se vysílalo například z Elektry – prostor továrny na výrobu žárovek. Vysílalo se ale například i z Poštovní nákupny, Orbisu nebo Národního domu. Jednalo se o prostory, které byly už všechny v centru města, tedy i Vinohrad a okolí.

1.3 Faktory ovlivňující vznik rozhlasu na území Československa

Vznik a následné rozšiřování rozhlasu, stejně i jako jeho poslechovost, v Československu ovlivňovalo několik faktorů. Jedním z nich byla rozdílná socioekonomická situace napříč státem. Ekonomický a kulturní vývoj, hustota osídlení, vzdělanost obyvatel i životní úroveň byly v daných regionech od východu na západ rozdílné. „Čím méně vyvinutá byla tato situace, tím méně zde bylo posluchačů rozhlasu (Čábelová, 2003, s. 33). Rozdíl v rozšíření poslechu panoval i mezi jednotlivými sociálními vrstvami, znatelný byl kupř. mezi venkovem a městy (tamtéž).

Jak již bylo řečeno, celková ekonomická vyspělost dané společnosti je podstatným prvkem. Ovlivňuje, zda lidé mají vůbec čas, peníze a zájem o poslech rozhlasu. Podle Čábelové (2003) byla situace pro rozhlas v jeho počátcích více než příznivá. Zlom ale nastal na počátku 30. let v důsledku vypuknutí světové hospodářské krize. Ta se pochopitelně nevyhnula ani Evropě a dopadla tedy i na Československo. Lidé neměli na poslech rozhlasu peníze. Kvůli rostoucí nezaměstnanosti a snaze šetřit s penězi proto množství z nich odhlásilo své koncese. Krize ale současně ve společnosti vedla také k vytvoření druhého tábora lidí. Někteří totiž, i přes ekonomické problémy, svůj vztah k rozhlasovému vysílání naopak ještě více posílili, „neboť toto médium představovalo relativně levný zdroj informací a prostředek rozptýlení“ (Čábelová, 2003, s. 32). Je třeba zmínit i skutečnost, že ekonomický i kulturní vývoj, stejně jako podmínky, byly od východu na západ Československa diametrálně odlišné.

1.4 Fascinace rozhlasem

Rozhlas byl ve svých počátcích brán především jako technický fenomén. Veřejnost fascinovala nejvíce samotná technická podstata rozhlasu. Otevřela se tak nová dimenze komunikace. „To, co na rozhlasu v rané fázi rozvoje fascinovalo nejvíce, byla především schopnost přenášet lidský hlas na dálku bez fyzického (drátového) spojení, nikoliv obsahy, které takto zprostředkovával (Čábelová, 2003, s. 24). Zajímavé bylo i nahlížení rozhlasu oficiálními úřady. Pro veškerou fascinaci technickými vymoženostmi rozhlasu opomíjely autority jeho obsahovou stránku. Z toho důvodu na něj nebylo ve většině států světa nahlíženo jako na kulturní nebo publicistické médium, nýbrž jako na „technickou inovaci sdělovací techniky poštovního typu“ (tamtéž). Zajímavé s ohledem na dnešní vnímání

rozhlasu bylo i to, pod agendu kterých úřadů z hlediska legislativy spadal. „Dostal se tak zpravidla do kompetence ministerstev pošt a vztahovaly se na něj zákonné podmínky jako na provoz telegrafu nebo telefonu“ (Čábelová, 2003, s. 24). Všeobecné vnímání rozhlasu veřejností se od té doby diametrálně změnilo. V kontextu dnešní doby může znít až neuvěřitelně, že byl vnímán jako zařízení poštovního typu a nikoliv jako prostředek masové komunikace tak, jako je tomu dnes. Spolu s tím se změnil i legislativní rámec nahlížení na rozhlas „[...] platí pro něj podmínky a práva obdobná těm, jež se vztahují i na ostatní masová média a jež jsou odvozena z liberálního pojetí tiskových svobod“ (Čábelová, 2003, s. 24).

Podle Čábelové (2003) jsou 30. léta označována jako zlatá éra rozhlasu a v tomto období představoval zřejmě nejvlivnější masové médium. „... lidé jej vyhledávali kvůli různým druhům zpráv a informací, kvůli hudbě, pro zábavu, pro poslech dramát, scének a estrád, pro dobrodružství, rady i náboženské pořady“ (Čábelová, 2003, s. 21). Je důležité si uvědomit, že rozhlas v počátcích svého vzniku představoval technologickou vymoženost, technologický milník své doby, který zasáhl významným způsobem i do „[...]běžného způsobu života milionů lidí, ovlivnil jejich životní styl i způsob vnímání světa. Lidé se teprve museli naučit žít s tímto novým médiem a adekvátně k němu přistupovat. Rozhlas bývá považován za nejvlivnější médium meziválečného období“ (Čábelová, 2003, s. 25). Jedním z důvodů, proč byl považován za vůbec nejvlivnější médium své doby, je i jeho mimořádný dopad na posluchače. Ti nebyli psychologicky připraveni na podobnou formu elektronické masové komunikace a „u všech dalších elektronických masmédií byl „moment překvapení a úžasu“ vždy slabší a tím i omezenější potenciál přímého vlivu“ (Čábelová, 2003, s. 25). I díky tomu si vybudoval mezi lidmi své pevné místo a etabloval se do podoby, ve které je dnes. Rozhlas představuje zcela svébytné a specifické médium, jehož komunikaci charakterizují konkrétní specifika.

1.5 Charakteristika rozhlasové komunikace

Z výše uvedeného je patrné, že rozhlasová komunikace je specifickým žánrem, stejně tak rozhlas, jako médium, a jeho příchod znamenal objevení něčeho dosud nevídaného a neznámého. S tím byly spojeny rozporuplné reakce ve společnosti. Mísily se v ní úžas s odtažitostí. Jedná se o médium, jehož komunikace má ve srovnání s jinými vlastní specifika. Čábelová (2003) rozhlasovou komunikaci charakterizuje několika základními prvky:

Dynamičnost – jeden z prvků, kterým se vyznačuje poslech. Jedná se o vnímání v čase, kdy je posluchač vtažen do právě probíhajícího děje. Čas poslechu byl „... zpravidla reálně shodný s časem události. To mohlo budít pocit, že posluchač „je při tom“, jenom posilovat, neboť do jisté míry (zvukové) posluchač skutečně, „byl při tom“, když se děj odehrával. Je zřejmé, že vtažení do dění bývá za takových podmínek silnější, než např. při čtení“ (Čábelová, 2003, s. 26).

Nepřetržitost - kontinuita rozhlasového vysílání. Ta nebyla jeho součástí odjakživa. V prvopočátcích vysílal rozhlas jen hodinu denně, postupem času se ale frekvence vysílání zvyšovala, až přerostla v celodenní vysílání. Od té doby můžeme hovořit o nepřetržitém vysílání. „Jiný, důležitější aspekt nepřetržitosti souvisí s tím, že na rozdíl od čtení nebylo možné poslech přerušit a později pokračovat tam, kde skončil. Vyslechnout si relaci znamenalo (a dodnes tomu tak často je, navzdory velmi snadným možnostem záznamu) určitou dobu rozhlasu nepřetržitě naslouchat“ (Čábelová, 2003, s. 26). S tímto tvrzením autorky už nelze v dnešní době zcela souhlasit. Je samozřejmě zapotřebí přihlídnout ke kontextu doby, kdy tento text psala. Tehdy nebyl internet tak rozšířený a nenabízel takové možnosti, jako dnes. Nicméně v dnešní době, kdy jsou stále populárnější např. podcasty, nebo kdy je naprosto běžnou praxí, že média (rozhlas, televize a další) mají své internetové archivy, je jednoduché poslech přerušit a vrátit se k němu za nějaký čas.

Masovost – rozhlas je typickým příkladem média masové komunikace. „Rozhlas byl prvním médiem, které dokázalo oslovit obrovské množství lidí (milion) ve stejném časovém momentu“ (Čábelová, 2003, s. 26). Sdělení v jedné stejné podobě vysílá jedno centrum a přijímá jej rozptýlená masa posluchačů. Komunikátor, tedy ten, kdo jej vysílá, neví, kdo všechno jeho sdělení přijímá a adresát zase na sdělení bezprostředně neodpovídá. Jedná se tedy o neadresnou a jednostrannou distribuci (Čábelová, 2003).

Komornost poslechu – rozhlas lidé poslouchali převážně ve svých domovech, výjimkou byly úplné počátky rozhlasového vysílání, kdy se „na rozhlas“ chodilo jako do kina. Právě poslech rozhlasového přijímače přímo doma navozoval pocit, jako by sdělení ve vysílání bylo určeno právě tomu danému jednému posluchači, který u přijímače seděl. „[...]vytvářel se až osobní kontakt s hlasatelem“ (Čábelová, 2003, s. 26).

Řeč byla o 30. letech jako zlaté éře rozhlasu. Sílu rozhlasu objevili, a dobře si ji

uvědomovali, také meziváleční propagandisté, kteří podle Čábelové (2003) našli v tomto médiu velké zalíbení. Podle ní není náhodou, „že období tzv. zlaté éry rozhlasu se kryje s něčím, co bychom mohli nazvat zlatou érou propagandy“ (Čábelová, 2003, s. 27). Autorka dodává, že propagandistický aspekt rozhlasu se vztahuje zejména k politické propagandě (v Evropě), ve Spojených státech byl zase rozhlas silně spojen s výskytem komerční reklamy. Je však důležité zmínit, že získání pevného místa a pověsti respektovaného média u lidí předcházely jednotlivé dílčí kroky. Mezi nimi pokrývání širšího spektra společenských událostí, mezi nimi vedle těch kulturních také společností tolik oblíbený sport. Právě jeho zařazení ve vysílání způsobilo nárůst popularity rozhlasu v Československu. Zlomovým okamžikem byl první sportovní přenos.

1.6 První sportovní přenos

Doslova jako revoluční lze označit první sportovní přenos uskutečněný prostřednictvím rozhlasového vysílání v tehdejší Československu. Stalo se tak 2. srpna 1924 a odborná literatura jej označuje za „průkopnický experiment, který předznamenal nové, dosud netušené možnosti rozhlasu“ (Ješutová, 2003, s. 45). První přenos byl ale opravdu vzdálený těm, které známe dnes. Nelze si jej spojit s nějakou mimořádně vyspělou technikou či postupy. Stejně, jako historicky první vysílání rozhlasu, i první přenos byl proveden v primitivních podmínkách. Uskutečnil se z boxerského turnaje, který se konal na klusáckém stadionu v Praze na Letné. Zprostředkovan byl tehdy tak, že redaktor z místa reportoval prostřednictvím telefonu vše, co vidí, tedy atmosféru na místě, přípravy soupeřů i samotný průběh utkání, do studia, kde byla jeho slova přepisována na papír, a text byl předáván hlasateli u mikrofonu. Ten tak posluchačům nabízel aktuální dění takřka bezprostředně. Slovo takřka je použito záměrně, protože kvůli přepisu, a až jeho následnému předčítání, vznikala pochopitelně jistá prodleva mezi tím, co redaktor na místě vidí a chvílí, kdy o tom hlasatel hovoří ve vysílání. Až po nějaké chvíli ve studiu došli k názoru, že přepisování vše zdržuje a hlasatel si vzal telefonní sluchátko k uchu sám. V ten okamžik už mohl předávat aktuální informace od redaktora z místa okamžitě. Nicméně stále zprostředkovaně, nejednalo se o ten hlas a ty emoce daného reportéra, který byl na místě tak, jak je tomu v živém vstupu ve vysílání Českého rozhlasu z nejrůznějších sportovních akcí dnes. Nicméně tento první pokus byl rozhodně zlomový, je dokonce označován za vůbec první evropský pokus o sportovní reportáž (Ješutová, 2003). „Šlo vskutku o odvážný pokus.

V té době totiž vážil rozhlasový mikrofon deset kilogramů a byl převážen techniky na vozíku. Protože kbelské studio bylo značně daleko od centra Prahy, musel být použit nejjednodušší komunikační prostředek – telefon (Ješutová, 2003, s. 45). Ostatně tato technika, byť značně pozměněná, se používá dodnes – jen spojení s redaktorem ze studia přímo do vysílání není zprostředkováno telefonní budkou, což by v dnešních poměrech bylo zřejmě nereálné, ale je možné odbavit živý vstup za použití mobilního telefonu.

Celá tato akce měla další dopady na fungování rozhlasu i jeho popularizaci. První přímý přenos vzbudil veliké ohlasy a to nejen díky tomu, že vůbec poprvé nabídnul posluchačům okamžitě vzdálený děj a z posluchače udělal jeho bezprostředním účastníkem, což bylo samo o sobě v té době průlomové. První přímý přenos změnil rozhlasové postupy především proto, že „zároveň poodhalil novou metodu rozhlasové práce – reportáž, která se později stala základní a nenahraditelnou součástí rozhlasové tvorby. Zatím však nebyla zcela objevena ústřední postava rozhlasové reportáže, reportér, a také se posluchači nemohli seznámit se zvukovým pozadím události, které k reportáži patří“ (Ješutová, 2003, s. 45).

Dalším přínosem prvního přímého vstupu pro Rozhlas byl věhlas a s tím spojený nárůst nových koncesionářů, což logicky vedlo k novým finančním příjmům do jeho pokladny. Díky tomu se mohl program v roce 1924 rozšířit na celodenní vysílání a to mimo jiné i díky nové a kvalitnější technice a lepšímu zázemí vinohradského ateliéru (Ješutová, 2003). Nedlouho poté začaly do vysílání rozhlasu zařazovat přímé přenosy nejen ze sportovních akcí, ale také kupříkladu z divadelních nebo politických.⁶

Tato technická novinka změnila zásadním způsobem program rozhlasu. Přímé přenosy se staly jeho nedílnou součástí. „Kvalitnější technické vybavení Radiojournalu a první zkušenosti s rozhlasovou tvorbou umožnily uplatnit ve vysílání nové, progresivnější metody rozhlasové práce. V dosavadním převažujícím hudebním programu, vysílaném ze studia, doplněném četnými přednáškami a účelovým zpravodajstvím, začal totiž nabývat na významu přímý přenos“ (Ješutová, 2003, s. 59). Postupně se přímé přenosy uplatňovaly nejen v koncertních sálech, operních představeních či sportovních akcích, ale stále častěji byly zasazovány na aktuální kulturní a společenské akce na území Prahy. Novinkou bylo

⁶ V listopadu 1925 takto pravidelně informovali ve vysílání díky telefonicky získaným informacím o průběhu sněmovních voleb v pravidelných hodinových intervalech živě ve vysílání.

také nabídnutí „pouhého“ zvukového záběru události bez dalšího doprovodného komentáře. Formát se velice rychle etabloval a následovaly přenosy veřejných koncertů, tematické přenosy, což vedlo následně k uzavírání smluv s divadly nebo Českou filharmonií. 30. května 1926 se pak uskutečnilo celkem šest přímých přenosů během jediného dne, což bylo tehdy označeno za „vzorný program budoucnosti“ (Ješutová, 2003, s. 60). Stále ale platilo, že neexistovala osobnost, jejíž hlas by byl spojován s reportáží, které byly z daných míst a akcí zprostředkovány - těch sportovních nevyjímaje. Tu však brzy rozhlasová sportovní reportáž našla.

1.7 Josef Laufer - vznik a vývoj sportovní reportáže

Předchozí podkapitola přiblížila počátky (nejen sportovního) přímých přenosů v Československém rozhlase. Stále ale v té době žurnalistika neznala pojmy sportovní reportér nebo sportovní komentátor. K tomu došlo poprvé až po zhruba dvou letech od prvního přímého přenosu z výše zmíněného boxerského utkání na klusáckém stadionu. Za průkopníka a vůbec prvního sportovního komentátora, který dal základy této, dnes již při sportovních utkáních naprosto neodmyslitelné žurnalistické profesi, je považován Josef Laufer. Ten byl u vzniku vůbec první sportovní reportáže svého druhu v Evropě. Laufer totiž 3. října 1926 odkomentoval první přímý přenos v historii, bylo to z fotbalového utkání mezi pražskou Slávií a maďarskou Hungárií. Dostal se k tomu přitom zcela náhodou. Ještě pár okamžiků před úvodním hvizdem píšťalky rozhodčího netušil, že stane před mikrofonem a následně bude živě reportovat dění na hřišti posluchačům Československého rozhlasu. Stejně tak vedení Radiožurnálu zase do poslední chvíle netušilo, zda si nakonec místo historicky první reportáže ze sportovního utkání neodnese pouze ostudu, protože domluvený komentátor na stadion nepřišel. “Zcela náhodou se ujal úlohy reportéra mezinárodní sekretář fotbalového odboru SK Slavia a v dalších desetiletích nejúspěšnější sportovní rozhlasový redaktor Josef Laufer. Pro reportáž byl získán na poslední chvíli za redaktora Byka, který se snad z obavy z prvního vysílání nedostavil“ (Maršík in Ješutová, 2003, s. 65).

Pokud byl první přímý přenos ze sportovního utkání zlomový, historicky první živě přenášená reportáž začala psát zcela novou etapu rozhlasové žurnalistiky. “Rok 1926 je tedy přelomovým také z hlediska vývoje rozhlasové publicistiky, protože v jeho průběhu byly vytvořeny základy nové, původní rozhlasové metody zobrazování skutečnosti, založené na jednotě akustického zachycení děje a analytické a dokumentárně zobrazovací výpovědi

reportéra“ (Maršík in Ješutová, 2003, s. 67). Jedním ze zásadních rozdílů bylo, že posluchač měl poprvé možnost slyšet emoce v hlase komentátora, ruchy ze samotného sportovního utkání, tedy kupř. hvizdy píšťalky rozhodčího nebo pokřikování fanoušků na tribunách a díky tomu být „na místě“. Komentář už nebyl předčítán redaktorem ve studiu, jednalo se o bezprostřední předávání pocitů, emocí a toho, co reportér vidí, posluchačům. Pro Radiojournal první sportovní reportáž znamenala zisk popularity, ještě většího věhlasu mezi posluchači a také nálepky mezinárodně uznávaného média. A to především pro získání první velké osobnosti v oboru sportovní žurnalistiky. “Zejména díky Josefu Lauferovi se Radiojournal stal průkopníkem evropské rozhlasové sportovní reportáže. Jeho reportérská tvorba, postupně vytvářející pevnější a jasnější kontury nového rozhlasového žánru, zároveň ovlivnila i vývoj dalších typů rozhlasové reportáže” (Maršík in Ješutová, 2003, s. 66).

Sport se stal právě v roce 1926 nedílnou součástí vysílání Radiojournalu. Nutno ale podotknout, že začátky nebyly jednoduché a se sportovním zpravodajstvím se začínalo zcela od základů. Je vhodné připomenout, že zlomovému okamžiku prvního komentovaného utkání Josefa Laufera předcházela neméně důležitá sportovní událost tehdejší doby, které v Radiojournalu náležely mnohatýdenní přípravy. Řeč je o všesokolském sletu v červenci 1926, události, která se rovněž uvádí, že stála za vznikem sportovní reportáže. Dění tehdy komentoval František Havel, původním povoláním herec. “Poprvé stojí před mikrofonem hlasatel-reportér, který již nepředčítá připravené texty ohlášení a odhlášení pořadů, ale improvizovaně, bez větší přípravy na základě emocionálního prožitku i racionálního posouzení průběhu události sděluje posluchačům své dojmy, postřehy i hodnocení, a to na pozadí zvukového záběru děje jako jeden z jeho přímých účastníků” (Maršík in Ješutová, 2003, s. 63). Přenosy z všesokolského sletu vzbudily velký ohlas a jednalo se o mimořádný úspěch.

Přesto Lauferova první reportáž je považována za nesrovnatelně větší senzaci. Posluchače jeho projev doslova uchvátil. Kromě už zmíněné atmosféry na stadionu, kterou lidé u rozhlasových přijímačů měli možnost slyšet, sehrál významnou roli také Lauferův zasvěcený odborný výklad a hodnocení vzniklých herních situací. Je třeba připomenout skutečnost, že Laufer fotbalové prostředí i sport samotný velice dobře znal, stejně jako mužstvo Slavie díky svému původnímu povolání. Díky hlubokým znalostem, které dokázal zkombinovat s věrohodným projevem, tak posluchače zcela vtáhnul do děje. “Na rozdíl od Františka Havla, který ani nemusel příliš rozumět sletové problematice a stačilo, aby

posluchačům vylíčil své dojmy ze sletového stadionu jako očítý svědek, zde již musel být u rozhlasového mikrofону odborník, který byl schopen zasněčeně popsat průběh utkání a odborně hodnotit jednotlivé situace. Posluchač sportovní reportáže už nechtěl jen pasivně vnímat průběh děje, ale spoluprožívat ho v celé jeho dramatičnosti a dějové proměnlivosti. Josef Laufer byl mimořádně talentovaným reportérem, který dokázal tuto dramatičnost strhujícím způsobem předat a zároveň citlivě vystihnout atmosféru sportovních utkání. V době, kdy byl u mikrofону, se rozhlas začal poslouchat skutečně masově” (Maršík in Ješutová, 2003, s. 66).

2 Vymezení pojmu sportovní reportér

Sportovní redakce Českého rozhlasu nerozděluje, co do charakteristiky práce, mezi reportéry nebo redaktory. Podle jejího šéfa Miroslava Bureše (2020) zastává daný sportovní novinář vícero funkcí napříč redakcí i v terénu. Souhrnně se o členech sportovní redakce hovoří v Českém rozhlase jako o reportérech. Ti jsou mimo jiné ve většině případů⁷ i komentátory sportovních utkání. I v případě těchto funkcí není terminologie v Redakci sportu striktně vymezená. „Vrací se i to, že se v rádiu pomalu opouští pojem komentátor, ale říká se reportér, protože on ty zápasy reportuje. To se používá častěji a častěji“⁸ (Bureš, 2020).⁹ V případě této práce bude nejčastěji pracováno s termínem reportér či komentátor při označování člena sportovní redakce, vzhledem k výše popsanému. Z toho důvodu práce teoreticky vymezí právě tuto pozici.

Termín rozhlasový reportér je označením pro novináře, „ který se orientuje na autentické, přímé (očité) svědectví a práci takzvaně v terénu, vykonává zpravodajskou a reportérskou činnost [...]. K jeho vlastnostem má patřit pohotovost, schopnost rychle formulovat, smysl pro detail i souvislosti, osobitý způsob vidění.“ (Osvaldová, Halada a kolektiv, 2007, s. 157). Jedná se konkrétní označení vlastností pro reportéra bez ohledu na to, v jaké je redakci či jakému odvětví se věnuje. Je zřejmé, že stejná specifika obnáší i

⁷ Ne všichni komentují sportovní akce, drtivá většina reportérů v redakci však ano (Bureš, 2020).

⁸ Bureš ale v rozhovoru dodává, že on sám je zastáncem termínu *komentátor*, v případě reportéra komentujícího sportovní akci.

⁹ Rozhovor s Miroslavem Burešem natočený pro účely této diplomové práce. Nadále bude v textu citován jako (Bureš, 2020)

pozice sportovního rozhlasového reportéra a definice platí tedy i pro tuto specifickou pozici. Práce v rozhlasu je svébytnou žurnalistickou disciplínou vyžadující konkrétní předpoklady. Rozhlas jako médium nenabízí ze své podstaty jakýkoliv obrazový materiál na rozdíl od tisku či televize. „Specifičnost se vztahuje zejména k nejvlastnější podstatě rozhlasu – k akustickému principu, tj. ke skutečnosti, že rozhlasový program se šíří k posluchači výhradně zvukovou resp. auditivní cestou“ (Maršík, 1995, s 41). Z toho je zřejmé, že k vykonávání profese sportovního rozhlasového reportéra má svá specifika a k jejímu vykonávání jsou zapotřebí jasné a konkrétní předpoklady.

3 Specifika práce rozhlasového sportovního reportéra

3.1 Vzdělání a předpoklady k vykonávání práce sportovního reportéra

Zda je úroveň dosaženého vzdělání nezbytným a zásadním předpokladem k vykonávání sportovního žurnalisty, potažmo sportovního reportéra/komentátora, je diskutabilní. Dalo by se nakonec říci, že se nejedná o nutné a nezbytné měřítko. Miroslav Bureš uvádí, že vysokoškolské vzdělání není pro něj samotného potřebným předpokladem při výběru nového kolegy do Redakce sportu Českého rozhlasu a při výběrových řízeních nerozhoduje vysokoškolské vzdělání o tom, kdo nakonec uspěje a kdo ne. Naopak, dle jeho slov by se jednalo až o limitující měřítko. „To vzdělání samozřejmě by bylo fajn, kdyby mělo hrát nějakou roli, ale víceméně roli nehraje, protože to bychom už nenašli vůbec nikoho. Takže to vzdělání samozřejmě nějakou roli může hrát, když se budeme pak u někoho rozhodovat, tak k tomu můžeme přihlédnout, ale jako myslím si, že kdybychom vypsalí výběrové řízení, kde by byla nějaká podmínka například, že ten člověk musí mít jenom vysokoškolské vzdělání, tak by se asi moc lidí nepřihlásilo, nebo bychom těžko vybírali“ (Bureš, 2020). Ostatně sám Bureš nastoupil v roce 1993 do sportovní redakce Českého rozhlasu coby student 2. ročníku vysoké školy a neměl tedy dokončené vysokoškolské vzdělání. Dalším příkladem je také, už zmíněný, Josef Laufer, který neměl novinářské vzdělání¹⁰, jeho dosavadní profesní život se ani nedotýkal žurnalistiky, přesto se stal hvězdou v tomto oboru

¹⁰ V době jeho začátků na pozici sportovního reportéra se žurnalistika, jako obor, na vysokých školách nevyučovala.

a byl tím, kdo stál u zrodu profese sportovního reportéra/komentátora a udával v tomto odvětví nové trendy. Co bylo zásadní, a zůstává to hlavním kritériem při výběru nového člena sportovní redakce Českého rozhlasu dodnes i pro jejího vedoucího Miroslava Bureše, je jednak dobrá orientace ve sportovním prostředí,¹¹ ale také zejména nadšení a zápal pro věc, vzhledem k tomu, že se jedná o velice specifickou práci, která se vymyká běžnému zaměstnání i co do časové vytiženosti. „Předně to musí být člověk, který se v tom oboru orientuje, zajímá ho to, a v neposlední míře ho to baví, musí ho to bavit, protože ta práce není jako každá jiná, že člověk přijde do zaměstnání ráno v šest a končí ve dvě odpoledne a jde domů, ta práce se nedá měřit na hodiny a ten, kdo ji chce dělat, prostě musí počítat s tím, že jí obětuje hodně času a nesmí ten čas počítat.“ (Bureš, 2020). Nutný zápal potvrzují i někteří zahraniční novináři. „Rozdíl mezi sportovním novinářem a kterýmkoliv jiným je v tom, že jste skutečný fanoušek s psacím strojem. I když zrovna nepíšete o týmu, který milujete, milujete tu hru samotnou,“ tvrdí novinář Roy Greensland o specifčnosti sportovní žurnalistiky.¹²

Samotné žurnalistické vzdělání, resp. žurnalistika, jako studijní obor, se na našem území objevil ve 20. letech minulého století. „Ve většině průmyslově rozvinutých zemí se během 20. století vyvinuly různé formy profesní přípravy novinářů a dostalo se jim velmi rozdílného institucionálního zakotvení od profesních učilišť zřizovaných vydavateli či novinářskými svazy přes vzdělávací kurzy při zaměstnání po univerzitní katedry a ústavy“ (Bednařík, 2019, s 22). Absenci žurnalistického vzdělání, které bylo za první republiky na našem území teprve ve svých začátcích, suplovala od roku 1928 Vyšší odborná škola politických nauk. Do té doby vzdělávání v tomto odvětví u nás zajišťovaly novinářské organizace.¹³ V roce 1960 vznikl na Univerzitě Karlově Institut osvěty a novinářství, který změnil v roce 1965 jméno na Fakultu osvěty a novinářství. V roce 1972 ji nahradila Fakulta žurnalistiky. V roce 1990 místo ní pak vznikla Fakulta sociálních věd.¹⁴

¹¹ Ostatně jako tomu bylo i v případě Josefa Laufera, který byl před prací sportovního rozhlasového reportéra funkcionářem fotbalové Slávie a fotbalové prostředí znal velmi dobře.

¹² Boyle, R. Sports journalism: context and issues. London: Sage, 2006. s. 173

¹³ Kolektiv autorů. Dějiny českých médií 20. století. Praha: Portál s.r.o., 2011. S. 67-68

¹⁴ Köpplová, B. Jiráková, J. Institucionalizace sociálněvědních oborů na Karlově univerzitě: Předchůdci Fakulty sociálních věd, její vznik a vývoj. Via <https://fsv.cuni.cz/fakulta/historie-fsv-uk>

3.2 Jazykový projev

Řeč a čistota mluveného projevu jsou v případě rozhlasového vysílání důležitější než v případě kteréhokoliv jiného média, neboť posluchač u rozhlasového přijímače vnímá jen a pouze samotný zvuk. Jak už bylo řečeno výše, do vjemu nezasahuje obraz, jako v případě televize, který zaměstná kromě sluchu i další ze smyslů, tedy zrak. Tvůrce, tedy reportér, si proto musí uvědomit, že „vše, co přesahuje rovinu zvukovosti, je prostřednictvím rozhlasu nekomunikovatelné[...] vnímání obsahu rozhlasového pořadu probíhá při auditivním příjmu jinak, než při četbě nebo sledování televizní relace; významnou roli hraje aktivizace pozornosti a myšlenkových procesů[...] tomuto faktu proto musí odpovídat nejen jazykové vyjadřovací prostředky, ale také prostředky skladebné“ (Maršík, 1995, s. 41). Docent Jan Motal pak k problematice uvádí, že „čas věnovaný poslechu rozhlasového vysílání tedy není totožný se soustředěným vjemem. Tato skutečnost pak dává jasná pravidla pro rozhlasovou práci s jazykem“ (Motal a kolektiv, 2012, s. 90).

Pokud je řeč o jazykové stránce a mluveném projevu, v Českém rozhlase platí, že nově příchozí reportéři procházejí před nástupem do „ostrého“ vysílání v drtivé většině případů školením, které mají na starosti profesionální lektori, odborníci v dané oblasti.¹⁵ Ti se při výuce zaměřují i na takové základy, které si člověk běžně neuvědomuje, jako je správné posazení hlasu na konci věty. Radovan Lukavský vysvětluje, že právě základní stavba věty a intonace při jejím vyprávění mají svá jasná pravidla, jejichž nedodržení může změnit celkový význam sdělení (Lukavský, 2000, s. 41). I takové drobnosti, pakliže nejsou správně zvládnuty, mohou posluchači u rádia v projevu reportéra překážet. Jedná se zejména o praxi zaběhnutou v pražské sportovní redakci. U regionálních sportovních reportérů je školení individuální. „Musel [jsem] pracovat na hlasovém projevu, který byl trochu moc formální. Nešlo ale o žádné cílené školení, to jsem nikdy neabsolvoval. Prostě mi občas nějaký editor řekl, ať jdu příspěvek přemluvit a vysvětlil mi pár konkrétních věcí. Trvalo to cca rok, od té doby jsem už nikdy z tohoto důvodu příspěvek nepřemlouval. To asi bylo nejsložitější. Paradoxně ale nešlo o mluvení v přímých přenosech, tam jsem byl asi díky adrenalinu emotivnější a vedení bylo spokojené od začátku“ (Nekvinda, 2020).¹⁶

¹⁵ Potvrzuje to v rozhovoru Miroslav Bureš. Jedná se také o informaci, kterou mám od kolegů působících v Rozhlase. Lektori z rozhlasu navíc učí správný projev pravidelně kupř. i redaktory České televize. Jde rovněž o osobní zkušenost, sám jsem tyto hodiny absolvoval.

¹⁶ Rozhovor s Davidem Nekvindou získaný pro účely této diplomové práce. Nadále bude v textu citován jako (Nekvinda, 2020).

Jak poslední pasáž Nekvindovy odpovědi napovídá, sportovní rozhlasová žurnalistika má svá specifika a z nich plynoucí výjimky v oproti moderátorům či reportérům jiných redakcí, kupř. domácího zpravodajství. Podle Jaroslavy Hlavsové se mluvený projev rozhlasového sportovního reportéra liší od jiných programů několika způsoby, a sice používáním slangových výrazů, intonováním na základě emocí a přejímáním cizích slov, zejména anglicismů¹⁷. Svůj původ to má samozřejmě v historii, tedy už v období vzniku sportovního rozhlasového vysílání na našem území. Jasná sportovní terminologie tehdy chyběla, sport byl totiž v období před první světovou válkou na periferii tehdejší společnosti. Dokládá to vzpomínka Josefa Laufera, který uvedl, že svojí lásku k hokeji tajil, protože by to rodina ani lidé v jeho okolí tehdy nepřijali (Laufer, 1960). Spolu s vývojem sportovní rozhlasové žurnalistiky se tak začala vyvíjet i terminologie, která řadu výrazů přebrala právě z původní angličtiny. Znatelné je to třeba u tenisu, kde dodnes přetrvávají výrazy jako *gem*, *set* nebo *mečbol*. Příkladem je ale i hokej, jehož původní název je *takřka* totožný s originálem, tedy *hockey*. Právě poslední zmíněný sport udával nové trendy rozhlasové sportovní žurnalistiky. Jedná se o mimořádně rychlý a dynamický sport, který už ve 20. letech v počátcích sportovní rozhlasové žurnalistiky přilákal k přijímačům posluchače, získal si velice rychle jejich oblibu a díky rozhlasovému vysílání získal mezi lidmi na popularitě.¹⁸

Sport je odvětvím, které s sebou nese také celou řadu emocí. Ty musí umět sportovní rozhlasový reportér posluchačům pro absenci obrazu předat slovně, zabarvením hlasu, intonací. Bylo tomu tak od počátků rozhlasového sportovního vysílání a připomíná to i jazykovědkyně Hlavsová. „Tím, že v rozhlase nebyl obraz, musel to reportér popisovat, jako by tam posluchač byl s ním“ (*S mikrofonem za sportem aneb Posloucháme sport ... už 90 let*, 2013). Podle Bureše se jedná o nezbytnou součást sportovní rozhlasové žurnalistiky: „[...] tam musí být ta odlišnost. A já svoje lidi k tomu i vedu a říkám jim, že když dělají sport, tak to nemůžou, ať už ve studiu, nebo při komentování už vůbec ne, číst jako pohádku“ (Bureš, 2020). Důraz je podle něj i dnes v případě sportu kladen na vyšší dynamičnost mluveného projevu a to i při čtení sportovních zpráv ve studiu, ne však na úkor spisovnosti nebo srozumitelnosti. „Pokud čte sportáček zprávy[...] to jeho nasazení musí být znát[...]

¹⁷ Jaroslava Hlavsová to zmiňuje v dokumentu *S mikrofonem za sportem aneb Posloucháme sport ... už 90 let*

¹⁸ Z dokumentu *S mikrofonem za sportem aneb Posloucháme sport ... už 90 let*

neměli by používat hovorové výrazy, neměli by určitě mluvit nespisovně, už vůbec ne nějak neslušně“ (Bureš, 2020). Celkově jsou ale volnější pravidla v projevu spjata se sportovní žurnalistikou už historicky. „V rozhlasové sportovní reportáži se používaly úplně jiné prostředky, byla tam větší emocionalita, neformálnost, vtip,“ připomíná Jaroslava Hlavsová (*S mikrofonem za sportem aneb Posloucháme sport ... už 90 let, 2013*).

Stejně jako popularita sportu i samotný projev a předávání emocí ve vysílání se měnilo a postupně vyvíjelo v čase. Vliv na to mělo také postupné zlepšování výkonů českých sportovců i jejich úspěchy. Zřetel je ale třeba brát při komentování na zachování neutrality a vyváženosti v projevech nadšení z daných výkonů jednotlivých sportů či sportovců - zejména pak v případě domácích soutěží, kdy si musí reportér komentující utkání dát pozor, aby neupřednostňoval ten či onen tým. Vyvarovat se tak musí, mimo jiné, citově zabarveným výrazům typu „*bohužel*“ v případě, že hráč nevstřelí branku. Na to bývá ze strany vedení sportovní redakce Českého rozhlasu upozorňováno. Posлуhači jsou na podobné výrazy a projevy hákliví.¹⁹ I sportovní komentátor může mít svůj oblíbený tým, kterému fandí. Sportovní novinářka Amy Lawrence, která se netají tím, že fandí fotbalovému Arsenalu, uvádí, že při sledování zápasu jdou sympatie kvůli množství práce stranou, přesto je vášeň po výhře daného týmu dle jejího názoru důležitou součástí při práci sportovního novináře.²⁰ Výjimkou jsou mezinárodní sportovní podniky, při projevy komentátorovy náklonnosti ke svému národnímu týmu či sportovci nevadí (*S mikrofonem za sportem aneb Posloucháme sport ... už 90 let, 2013*).

Podle Jaroslavy Hlavsové má sportovní rozhlasový projev tři slovní roviny, které kromě už zmíněných anglicismů a slangových výrazů obsahují také odborné výrazy. Cílem je zaujmout co nejširší spektrum posluchačů – od fanoušků po odbornou veřejnost (tamtéž).

Absence obrazu dává sportovnímu komentování v rozhlasu další charakteristický rys, a sice že je nutné popisovat úplně všechno. „V televizi za komentátora mluví obrázky, v rádiu naopak komentátor musí ty obrázky prostřednictvím toho, co říká nabídnout posluchačům“ (Bureš, 2020). Ticho je v rozhlase na rozdíl od televize, jak uvádí vzpomínka

¹⁹ Jednalo se o jednu z prvních připomínek, na kterou mě Miroslav Bureš při mé praxi sportovního rozhlasového komentátora upozornil.

²⁰ Boyle, R. Sports journalism: context and issues. London: Sage, 2006. s. 173

Josefa Laufera výše v textu, „průšvih“. Podle Miroslava Bureše se jedná o natolik odlišné disciplíny, že i zkušení televizní komentátoři mají běžně problém s komentováním pro rozhlas a stejně to platí i opačně v případě rozhlasových komentátorů a komentování v televizi, kde je naopak neustálý popis děje, kdy divák vidí na obrazovce, co se děje, na škodu. To také výrazně odlišuje samotnou komentátorovu předzápasovou přípravu. Podle Bureše musí mít televizní komentátor připravenou celou řadu papírů s doplňujícími informacemi, aby podle daného záběru mohl mluvit „(...) o tom mužstvu, o tom prostředí, o tom městě, o tom stadionu, o té soutěži, cokoliv. On musí být připravený o tom mluvit. Někoho zaberou v hledišti a on by měl vědět, koho zabrali (...) což ten rozhlasový reportér prakticky nemusí vůbec dělat (...) on musí popisovat to, co je na tom hřišti a to, co se právě děje, aby nevypadali z role ti lidé u toho rádia, kteří to poslouchají, protože ty nezajímá v tom daném okamžiku, že tam někdo sedí na tribuně, ty zajímá to, co oni nevidí“ (Bureš, 2020). V praxi to znamená, že komentátor musí být schopen popisovat třeba i nepřehledný souboj několika fotbalistů v hloučku o balón, při kterém si doslova pouze okopávají nohy u rohového praporku, nebo cestu fotbalisty, který si jde pomalou chůzí pro zakutálený míč do zámezí a jiné podobné situace.²¹ Spolu s tím souvisí také onen už zmíněný zápal a dynamičnost, případně reportérův vtip během komentování. Podle Bureše je nezbytné, aby komentátor dokázal záživně pojednávat i o méně zajímavých situacích, nebo utkáních, která jsou nudná, nebaví samotného komentátora ani obecenstvo na tribunách, ale všudypřítomnou nudu nesmí přenést na posluchače u rádia. Zároveň si však musí zachovat objektivitu ve svém komentáři. „Musí říct, že ten zápas není dobrý, ale musí to podávat tak, aby ty lidi u přijímače udržel, protože se to může změnit. Může se tam za chvíli stát spousta zajímavých věcí“ (Bureš, 2020).

Pokud je řeč o jazykovém projevu rozhlasového sportovního komentátora, nelze opomenout ani rychlost mluveného slova. Ta je odlišná podle druhu sportu. Kadence slov bude vyšší kupř. u nejrychlejšího sportu vůbec, u hokeje, kdy musí rychle se vyvíjející a měnící dění na ledě komentátor posluchači předat. Vzpomíná na to i Stanislav Sigmund, který se řadil mezi nejrychleji mluvící rozhlasové komentátory vůbec. Provedené měření u něj zjistilo, že během komentování hokejového utkání „při hře ve středu hřiště, tedy když se nic při hře celkem nic neděje 134 až 152 slov za minutu. V brankových situacích to činí až

²¹ Osobní zkušenost z komentování fotbalových utkání tehdejší Gambrinus ligy na stadionu Na Srbské v Brně (domovský stadion Zbrojovky Brno).

194 slova za minutu.“ (*S mikrofonem za sportem aneb Posloucháme sport ... už 90 let, 2013*). Jako běžné tempo při mluvení je přitom v českém jazyce uváděno takřka poloviční, tedy 80 až 100 slov za minutu.²²

Sigmund v pořadu vzpomínal také na to, že velice častá bývala i přerušování, o to víc v případě tak rychlého sportu, jakým hokej je. Podobné chyby tvoří nedílnou součást živého vysílání obecně, tedy i komentování sportovních utkání. Netýká se to pouze samotného zkomolení jednotlivých slov či výrazů. Chyb se komentátoři mohou dopustit i v případě popisu dané události a mylně uvést autora dané situace. Podle Bureše je do jisté míry absence obrazu v rozhlasovém prostředí výhodou, díky které se nemusejí komentátoři nutně hned opravovat. V případě méně podstatných situací, které nemají zásadní vliv na vývoj utkání, jako jsou např. přihrávky, pak u reportérů požaduje, aby na takovou chybu neupozorňovali. „Je to naopak lepší se neopravovat, protože to samotné opravování potom ten komentář narušuje, a když by se to opakovalo víckrát během jednoho přenosu, tak to vzbudí u posluchačů možná rozpaky, nedůvěru“ (Bureš, 2020). Dodává ale, že stávat by se to nemělo. Takové chyby lze naopak jen stěží omluvit v klíčových momentech utkání, jako například v gólových situacích. „Pokud dá rozhodující gól ve finále mistrovství světa Straka a komentátor řekne, že ho dal Jágr, tak samozřejmě tam se z toho nevyviní nebo nějak se z toho nevykrotí, ani tím, že je v rádiu a posluchač to nevidí. Tak to se stávat samozřejmě nemůže“ (tamtéž). Ostatně první komentátorský pokus, při kterém se ukážou chyby, ale i přednosti, absolvují reportéři už při výběrovém řízení.

3.3 Výběr sportovního reportéra

Cest, jak se dostat do sportovní redakce Českého rozhlasu, existuje několik, podle Miroslava Bureše jsou nejčastější dva způsoby: „Většinou [...] buď vypisujeme konkurz²³ a vybíráme z určitého počtu lidí, kteří se přihlásí, anebo oslovíme někoho napřímo, o kom víme, že by tu práci chtěl a mohl dělat“ (Bureš, 2020). Bureš dodává, že se může jednat o novináře z jiné redakce (kupř. domácí) či jiného média, případně rovnou o sportovního

²² Ivančo, T. Rétorika – důležitý prvek v pedagogické činnosti. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta tělesné výchovy a sport, 2011. Str. 20.

²³ Tak tomu bylo v mém případě, kdy jsem se na pozici hlásil v roce 2014. Inzerát byl zveřejněn na jedné z internetových stránek nabízejících práci.

redaktora jiného média²⁴ - v takové situaci je podle Bureše proces přijetí jednodušší a rychlejší, protože daný novinář se ve sportovním prostředí orientuje „tam třeba odpadne ten test sportovní“ (tamtéž) a není tedy třeba prověřovat žurnalistovy znalosti. Samostatnou kapitolou je pak samotné zaškolení v mluveném projevu, které je nezbytným předpokladem pro vpuštění reportéra do vysílání (o jazykových předpokladech ale podrobněji až v další části textu).

Všechny výše zmíněné atributy, důležité pro vykonávání profese sportovního rozhlasového reportéra, jsou prověřovány během výběru potenciálního budoucího člena sportovní redakce Českého rozhlasu. Při vytváření podoby výběrového řízení vycházel Bureš z toho, které on sám absolvoval při nástupu do sportovní redakce Českého rozhlasu v roce 1993. Tehdy bylo podle jeho slov tříkolové, on sám to současné koncipuje maximálně do dvou dnů, záleží však na počtu uchazečů. Je třeba si uvědomit také skutečnost, že výběr se netýká pouze Prahy, ale redakce hledá pravidelně nové kolegy také do jednotlivých regionálních studií Českého rozhlasu, „kde má sportovní redakce vždy jednoho člověka“ (Bureš, 2020). Regionální sportovní reportéři mají v Rozhlasu na starosti pokrytí celého daného regionu a musí hlídat veškeré sportovní události v něm. Náročnost tohoto úkolu je v každém kraji různá. „Dokud jsem dělal jen Jihomoravský kraj, bylo to bez problémů. I díky tomu, že regionální stanice Český rozhlas Brno nedává sportu moc prostoru. Od letošního roku ale kromě Jihomoravského kraje pokrývám také Zlínský, kde naopak regionální stanice vyžaduje sportu hodně. To už je ve spojení s cestováním z Brna náročnější, snažím se ale domlouvat si víc natáčení na jeden den. Někdy ale dochází k vzájemnému překrývání akcí v obou krajích (domácí zápas hrají ve stejný čas brněnští i zlínské hokejisty). V takovém případě přijíždí na pomoc kolega z jiného regionu“ (Nekvinda, 2020). Kromě komentování stěžejních sportů, jakými jsou zejména fotbal a hokej, musejí být reportéři schopni živě reportovat i z jiných sportovních událostí a současně prokázat také jistou univerzálnost při tvorbě jednotlivých kratších či delších příspěvků (kupř. reportáží) do vysílání z jiných, někdy i méně tradičních sportovních akcí²⁵, které se v daném kraji

²⁴ To byl také případ Davida Nekvindy, regionálního reportéra pro Jihomoravský kraj (Nekvinda, 2020).

²⁵ David Nekvinda v rozhovoru vzpomínal na natáčení reportáže o „sportu“ s názvem *jugger* [sám uvedl sport v uvozovkách]. Jedná se podle jeho slov hru „[...] z postapokalyptického prostředí, při které se hráči mlátí různými molitanovými zbraněmi, a bez vysvětlení pravidel absolutně nechápete, co se jako děje“ (Nekvinda, 2020). Sám to označil za asi nejbizarnější záležitost, kterou kdy musel natáčet.

odehrávají.²⁶ Samotní uchazeči jsou testováni z všeobecného sportovního přehledu ať už formou testu, nebo osobního pohovoru „a zkusíme je taky z nějakých praktických dovedností, jako je třeba komentování, kdy simulujeme situaci, ať už podle televize, nebo podle představitosti“ (Bureš 2020). Jednou z metod může být náskres konkrétní modelové situace na papíru, kupř. hokejového finále na olympijských hrách mezi Českem a Ruskem, kdy do konce utkání zbývá pět vteřin, skóre je vyrovnané, český tým má puk ve svém držení a začíná poslední akci, která končí vstřelením vítězné branky. Z hlediska každého sportu se jedná o mimořádně vypjatou situaci a právě na takto vymodelovaném příkladu mohou vedoucí sportovní redakce zjistit, jak je uchazeč schopen přenést posluchačům emoce, které jsou v projevu komentátora důležitou položkou z hlediska záživnosti pro posluchače u přijímačů, a zároveň, nakolik je schopný průběh tohoto stěžejního momentu předat srozumitelně či poradit si se stresem. Jedná se tedy o univerzální cvičení, které prověřuje široké spektrum předpokladů nutných pro vykonávání profese sportovního komentátora. Pro samotné uchazeče to pak představuje nelehký úkol i vzhledem k tomu, že lidé z rozhlasu jim při jeho zadávání zdůrazní důležitost situace, navodí atmosféru tohoto mimořádně výjimečného sportovního okamžiku, který by měl v reálné situaci celonárodní přesah, a nervozitu způsobí kromě už zmíněného také skutečnost, že se mnohdy jedná o vůbec první komentátorský pokus daného uchazeče, který předvádí ještě ke všemu před zraky profesionálů s mnohaletou zkušeností v oboru²⁷. Potvrzuje to i sám Bureš: „to je samozřejmě pro ty lidi ohromně těžké. Většina z nich to nikdy nedělala, ale už i na tom se ukáže, jakou mají představu, ale i jaký mají talent, jak jsou na tom samozřejmě hlasově, jak jsou na tom jazykově, jak se umějí vyjadřovat a tak dále[...] samozřejmě víme pořád o tom, že ti lidé to většinou dělají poprvé v životě a tak k tomu taky přistupujeme“ (Bureš, 2020).

V případě velkého množství uchazečů, ze kterých nevzejde jasný vítěz, se pak mezi vybranými jednotlivci rozhoduje ve druhém kole. To má zpravidla podobu ryze praktickou. Uchazeči komentují dané sportovní utkání takzvaně „do zdi“, tedy na diktafon, přímo z komentátorského stanoviště během sportovní akce. Z ní pak také připraví nějaký

²⁶ Kromě fotbalu jsem musel coby sportovní reportér brněnského studia komentovat kupř. utkání Evropské ligy v basketbalu žen mezi brněnským celkem a maďarskou Šoproní v roce 2014, nebo natočit reportáž z příprav na závody v parkuru.

²⁷ V této pasáži textu popisují osobní zkušenost z výběrového řízení v Brně v roce 2014 na pozici sportovního komentátora pro Jihomoravský kraj, na kterém mi Miroslav Bureš se svým kolegou Miroslavem Augustinem tento popsany úkol zadali. Na kousku papíru byl náskres situace čítající jména jednotlivých českých hokejistů a jejich nahrávek od započetí akce až po samotné vstřelení vítězné branky.

příspěvek, většinou jednoduššího rázu, kupř. kratší montáž, nebo jen krátkou zprávu.²⁸ Tyto nahrávky posléze v Českém rozhlasu zanalyzují a vyberou ideálního adepta pro pozici sportovního reportéra. O práci bývá mezi lidmi dlouhodobě veliký zájem a do výběrového řízení se hlásí místy až desítky uchazečů. „Třeba v Brně, když jsi dělal konkurz ty [...] tak tam bylo skutečně šedesát lidí, teď jsme dělali poslední konkurz ve Zlíně, před, tuším rokem, nebo rokem a půl, tak tam se přihlásilo lidí asi pětadvacet nebo třicet“ (Bureš, 2020). V případě regionálních studií je nakonec vybrán, jak už zaznělo, jediný uchazeč. Bureš zároveň dodává, že při získání této práce hraje mnohdy velikou roli také štěstí v načasování, protože výběrová řízení jsou vypisována nahodile dle potřeby a např. právě v případě pozic krajských reportérů vyvstává taková možnost většinou jen výjimečně, zpravidla jednou za několik let. Objevují se ale samozřejmě výjimky, kdy reportér po několika měsících zjistí, že tato práce jej nenadchla a odchází, pak bývá výběrové řízení vypsáno dříve. Bureš (2020) zároveň připomíná, že zejména v případě regionálních výběrových řízení neznamená kvantita uchazečů i jejich kvalitu a stává se, že z desítek zájemců je pro jejich nekompetenci vykonávat tuto práci problémem vybrat vítěze. V takovém případě se pak absence reportéra v daném místě vykrývá jednotlivými členy sportovní redakce v Praze, což je logisticky značně složité a komplikované.

Cesta před mikrofon není v případě nováčka, který nastoupí do sportovní redakce Českého rozhlasu v Praze, jednoduchá. Jak už bylo řečeno výše, samotnému vpuštění před mikrofon předchází pravidelné a intenzivní školení ze strany lektorů rozhlasového mluvy a také tzv. vysílání do zdi, tedy na záznam. Nahrávky pak lektorů spolu s vedoucím sportovní redakce poslouchají a posuzují. Pakliže se zdá, že je připravený na vysílání, musí vše schválit ještě ředitel Zpravodajství Českého rozhlasu. „Pustím Janu Pokornému nahrávky, nebo ho vyzkoušíme rovnou ve studiu a on řekne: „ano může“, pak jde na mikrofon, ale i dál dělá postupné krůčky“ (Bureš, 2020). Před nováčkem pak stojí ještě dlouhá cesta, než se dostane na samotné komentátorské stanoviště a může začít reportovat živě dění ze sportovní akce ve vysílání Českého rozhlasu. Postupně si musí projít veškerými pozicemi v redakci a vyzkoušet si krok po kroku všechny náležitosti práce sportovního reportéra, včetně tvorby jednotlivých příspěvků, od těch nejjednodušších až po ty složité. Zpravidla tak začíná podle

²⁸ Jedná se kupř. o 20s. vyjádření respondenta, nebo stejně dlouhý komentář uchazeče shrnující výsledky utkání. Na těchto jednoduchých útvarech mohou ukázat schopnost vybrat do zprávy to podstatné z toho, co se událo či zaznělo. Rovněž se na těchto jednodušších úkolech postupně seznámí s ovládním nahrávacího zařízení nebo s metodami střihu (osobní zkušenost z praxe sportovního komentátora Českého Rozhlasu).

Bureše například na nočních službách, kde se s prací seznamuje. „Málokdy se stane, že tam přijde někdo, kdo už to umí, že by mohl rovnou naskočit“ (Bureš, 2020). Výjimkou jsou zkušení reportéři přicházející z jiného rádia nebo z televize, u kterých je proces o poznání rychlejší, protože odpadají náležitosti spojené s výukou správného mluveného projevu. Takových lidí ale do Rozhlasu podle Bureše přichází minimum a dodává, že i v případě zkušených reportérů, kteří působí ve sportovní redakci Českého rozhlasu několik let, probíhá průběžně školení u lektorů mluvy.

3.4 Práce v terénu

Do portfolia práce sportovního rozhlasového reportéra v terénu spadá široká paleta úkolů, kterými se podílí na tvorbě samotného vysílání. Pro účely této kapitoly je lze rozdělit na činnost komentátorskou, obnášející samotné komentování sportovních akcí a reportérskou čítající tvorbu rozhlasových příspěvků pro vysílání, nebo vedení a natáčení rozhovorů.

3.4.1 Příprava

Samotnému komentování předchází příprava na danou sportovní událost. Její délka je individuální, podle Miroslava Bureše ale platí, že reportéři, kteří z komentátorského stanoviště pokrývají pravidelně domácí soutěže a dostávají ve vysílání patřičný prostor i důvěru ke komentování velkých sportovních událostí (ligová utkání či závody vybraných sportů) nad přípravou nestráví příliš mnoho času a není nikterak výrazně náročná. „Všechno to vlastně znají dlouhodobě, takže oni nepotřebují se učit čísla hráčů na dresech, oni se nepotřebují učit sestavy, oni vědí, kdo je trenér, oni znají zákulisí a znají se s těmi lidmi“ (Bureš, 2020). Lze tedy říci, že čím zkušenější reportér, tím méně času nad přípravou stráví. Jak vyplývá z výše uvedeného, platí to pouze u těch sportů, které komentují pravidelně. Potvrzuje to i reportér David Někvinďa. „V den zápasu prostě přijdu cca hodinu před začátkem [zápasu] na stadion, vezmu si soupisky, prověřím spojení a jdu na věc“ (Někvinďa, 2020). Dodává, že jako menší příprava mu slouží zpracování krátké zprávy do vysílání den před utkáním, která slouží jako pozvánka posluchačům a při níž si zopakuje základní údaje, jako soupisky nebo aktuální pořadí v tabulce.²⁹ Bureš připomíná, že v redakci se snaží o to,

²⁹ Informace z rozhovoru s Davidem Někvinďou (2020).

aby reportéři měli své kmenové sporty, kterým se věnují, tedy, že někteří jsou zaměřeni na hokej a některé další sporty k tomu, jiní zase na fotbal v kombinaci s několika málo jinými sporty, další zase vyjíždějí primárně na biatlon, nebo atletiku apod., a na tyto své sporty by měli být odborníci oplývající patřičným přehledem, zákulisními informacemi a hlavně kontakty.³⁰ Povědomí ale musejí mít o sportovním prostředí a dění v něm všeobecně, „[...] když Kadeřábek s Kunou dělají hokej, tak to neznamená, že neznají vývoj ve fotbalové lize, nebo neví, kdo zrovna bude hrát Wimbledon za Česko, nebo kdo je první v tenisovém žebříčku, nebo kdo vyhrál mistrovství světa v atletice a tak dále“ (Bureš, 2020).

Co se délky a náročnosti předzápasové přípravy týče, jiné je to u vrcholných zahraničních podniků, tedy mistrovství Evropy či světa, nebo v případě olympijských her, které nepředstavují vrchol pouze pro sportovce, ale i pro sportovní novináře. „Tam samozřejmě ta příprava, na soupeře zejména, je daleko náročnější, pečlivější a důležitější, protože s těmi lidmi se oni [reportéři] nesetkávají každý den, jako v případě domácích soutěží“ (Bureš, 2020). Na samotnou přípravu nikdo nedohlíží, podle Bureše je na zodpovědnosti každého jednoho reportéra, aby se na danou sportovní akci připravil, jak nejlépe umí. Zároveň platí, že na největší sportovní podniky vyražejí zpravidla zkušenější reportéři s dlouholetou praxí.

Přípravu lze rozdělit do dvou fází. První začíná pro reportéry v Česku v momentě, kdy se dozví, že na olympiádu pojedou. V případě té letní v Tokiu, která se měla uskutečnit letos na přelomu července a srpna, tuto informaci obdrželi už začátkem roku. Ne všechny informace je však možné získat v naprosté přesnosti ještě před odjezdem na akci. Další fází je proto kompletace podstatných finálních detailů po příjezdu do místa konání olympiády, či jiného podobně velkého mezinárodního podniku, „[...] kde mají ty konkrétní informace daleko přesnější, vědí, kdo bude za koho hrát, kdo tam skutečně je oproti těm původním nominacím a ty konkrétní informace jsou lepší, přesnější.“ (Bureš, 2020). Spolu s tím souvisí také příprava na samotném komentátorském stanovišti, tedy příprava a zprovoznění techniky. Rozdíly v servisu bývají u nás a zahraničí citelné.

³⁰ Reportér David Nekvinda v rozhovoru uvádí, že díky postupně nasbíraným kontaktům může nyní nabízet rozmanitější témata z vícero oblastí, než jen z fotbalu a hokeje, jako tomu bylo dříve v jeho začátcích (Nekvinda, 2020).

3.4.2 Přímý přenos z komentátorského stanoviště

Samotný přenos z komentátorského stanoviště zprostředkovává v Česku jeden z operátorů poskytující kromě telefonních služeb také internetové připojení.³¹ Právě přes internetovou linku je dnes vysílání ze stadionu přenášeno. Pro samotné komentátory to znamená značné ulehčení jejich práce. Na rozdíl od let dřívějších nemusejí před začátkem samotného utkání řešit starosti spočívající s připojením a zprovozněním hlasatelské techniky do sítě tak, aby mohl být jejich report z akce přenášen na vlnách Českého rozhlasu. V současnosti je za kvalitu připojení odpovědná právě společnost, která připojení poskytuje – ta také řeší jakékoliv případné výpadky spojení či jiné podobné komplikace. „Dřív taky ty přenosy rozhlasové zaměstnávaly přímo v terénu víc lidí. S námi jezdil v devadesátých letech na všechna ligová utkání fotbalu nebo hokeje, přenosový technik. Vezl s sebou techniku, kterou zapojoval přímo na místě“ (Bureš, 2020). Nyní jej nahradili technici společnosti zprostředkovávající ono spojení. Zásadním rozdílem oproti minulosti je zejména to, že techniku nutnou pro přenos si reportéři nevozí vlastní, ale vše je na stadionu a připraveno k vysílání.

Pakliže v Česku může reportér na stadionu vypustit tyto záležitosti z hlavy, v zahraničí je podle Bureše situace v oblasti technického zázemí odlišná. Na některých místech, a jedná se zejména o největší světové podniky,³² nebývá s připojením techniky a odbavením vysílání problém. „Tam to zabezpečuje všechno na místě jedna velká společnost, je to všechno připravené, je tam spousta lidí kolem toho, jsou tam komentátorské pozice pro x dalších lidí z celého světa nebo Evropy, takže tam je to víceméně bez problémů“ (Bureš, 2020). Problémy ale reportéři v některých případech řeší před, ale třeba i během samotného komentování přímého přenosu, na zahraničních akcích menšího charakteru. Řeč je o nejružnějších jednotlivých sportovních utkáních, či předkolech kupř. evropských pohárů. Ty se konají v místech, kde se za normálních okolností obvykle nic podobného neuskutečňuje a takové zápasy či závody jsou tam jednou za několik let. Často se podle Bureše jedná o sportoviště, která nejsou k podobným akcím, co do technického zázemí, dostatečně dobře uzpůsobena. Komplikované je podle něj mnohdy vůbec samotné objednání linek, přes které se přenos z komentátorského stanoviště zprostředkovává nebo v těchto místech není dostatečně kvalitní signál pro datové připojení či mobilní telefony. Komplikace se objevují

³¹ Jedná se v posledních několika letech, včetně letošního roku, o společnost O2.

³² Světové či evropské šampionáty nebo olympijské hry.

navzdory včasným přípravám před akcí, „[...]hraje roli, jak rychle oni reagují ti pořadatelé, nebo ty jednotlivé firmy, které zajišťují ten přenos, před tím samotným podnikem, protože když my je oslovíme, a u zahraničních akcí to děláme třeba s měsíčním předstihem, ale oni nereagují a reagují na poslední chvíli, tak samozřejmě to může být taky problém“ (Bureš, 2020). Dodává však, že tuto problematiku není možné generalizovat, a situace bývá různá případ od případu. Ovlivňuje ji také samotná vyspělost dané země, ve které se sportovní akce koná. Praxe v zahraničí se podle Bureše oproti tomu, jak to dříve probíhalo v Česku, příliš nezměnila. Znamená to tedy, že „dráty“ pro připojení do linky jsou sice připravené, reportéři si ale musí techniku, kterou si vozí, připojit sami, a pakliže nefunguje vše tak, jak má, musí hledat techniky, kteří jim pomohou problém vyřešit, „a to bývá dost často situace, která je hodně na nervy, protože se to nedaří většinou úplně nejrychleji. Ti lidé [technici] tam samozřejmě nestojí a nečekají, ti se musí shánět. V zahraničí je to pořád stejné“ (Bureš, 2020).

3.4.3 Vybavení komentátorského stanoviště

Další kapitolou je samotné vybavení komentátorských stanovišť, i to se liší stadion od stadionu a to jak doma, tak v zahraničí. Stejně, jako internetová linka pro přenos vysílání, i samotné stanoviště se musí objednat s předstihem a podle počtu lidí, kteří se na něm budou nacházet - zpravidla se jedná o jednu až tři osoby. Samotné vybavení stanovišť není nikterak standardizované a může se případ od případu lišit, „což taky do značné míry často, nebo velice často závisí na financích, kolik co stojí, protože za všechno se samozřejmě platí“ (Bureš, 2020). Přesto v domácích podmínkách, tedy na Českých sportovištích, může Český rozhlas vybavenost stanovišť ovlivnit. Vedení sportovní redakce se podle Bureše snaží stále více o zajištění maximálního servisu pro své reportéry. Tedy, aby kromě sluchátek s mikrofonom měli komentátoři stanoviště „[...] i s monitorem, i s nějakými statistikami v počítači“ (tamtéž). Jedná se o zdánlivé drobnosti, které však výrazně usnadňují a zkvalitňují samotnou práci. Komentátorská stanoviště se zpravidla nacházejí v nejvyšších patrech tribun jednotlivých sportovišť a některé, zejména sporné momenty utkání, je obtížné přesně vyhodnotit nebo zaznamenat na tak velkou vzdálenost. „Třeba teďka při Lize mistrů, když hrála Slávie v poslední sezoně, tak už jsme se snažili, aby na všech zápasech měli monitor“ (tamtéž). Stále se ale jedná o nadstandardní vybavení, které není pravidlem a

nasazované je v případě nejprestižnějších zápasů zejména hokeje a fotbalu.³³ Komentátoři se tak musejí v první řadě spoléhat, vedle svých zkušeností, hlavně na svůj zrak. „Přídavné monitory jsou absolutní výjimka, v Česku jsem je zatím viděl jen v O2 Areně. Záběry tak sleduju stejně jako fanoušci na obrazovce na stadionu. Pokud tam obrazovka není, tak možnost sledovat opakovaný záběr nemám. Statistiky sleduji na svém notebooku (Nekvinda, 2020).“

Bureš (2020) také připomíná, že veškeré sportovní akce doma i v zahraničí přenášené Českým rozhlasem komentují reportéři výhradně přímo z místa jejich dění bez výjimky a neexistují případy, ve kterých by danou akci komentovali ze studia od monitoru, bez ohledu na to, v jaké části světa se podnik odehrává.

Dalo by se říct, že výjimku do jisté míry tvoří reportér Jaroslav Plašil, který dlouhá léta pravidelně komentuje pro Český rozhlas tenis. Jezdí „[...] na všechny grandslamy. Možná jako jeden z mála novinářů v České republice na ně jezdí pravidelně už, řekl bych, aspoň osm, deset let[...] a z nich vstupuje do vysílání prakticky po celý den“ (Bureš, 2020). Kromě celodenního komentování jednotlivých zápasů je jiné i jeho komentátorské stanoviště. To se totiž nachází v útrobách stadionu, odkud jednotlivá utkání sleduje na monitorech. Důvodem je, že musí zcela sám pokrýt všechna utkání daného tenisového turnaje. Ty však zpravidla probíhají na několika kurtech současně a není proto možné, aby se posadil na komentátorské stanoviště pouze jednoho z nich a ztratil tak přehled o dění na dalších dvorcích. „Sleduje jednotlivé ty zápasy všechny, na mnoha televizních monitorech, a vybírá z toho, co je zrovna nejzajímavější [...] on musí zvládat veškeré to dění“ (Bureš, 2020).

Práce reportéra v den sportovního utkání ale nespočívá pouze v samotném komentování dané sportovní události ve vysílání Českého rozhlasu. Reportér, musí před samotným utkáním připravit několik příspěvků do vysílání. „Musí připravit všechny příspěvky týkající se toho zápasu“ (Bureš, 2020). Množství a druh příspěvků určuje poptávka jednotlivých stanic Českého rozhlasu, je nutné podotknout, že reportéři sportovní redakce neplní pouze obsah vysílání Radiožurnálu. Pak přichází na řadu komentování samotného sportovní akce. Po jejím skončení pak musí reportér zvládnout několik dalších

³³ Informace z rozhovoru s Miroslavem Burešem.

úkolů v krátkém časovém horizontu. „Po zápase okamžitě vyrazím na rozhovory s hráči, které jsou zpravidla někde u šaten týmů. Po natočení rozhovorů se jde do tiskového střediska, kde bývají tiskové konference trenérů. Ihned po skončení konference připravím základní zprávu s výsledkem a krátkým zvukem některého z aktérů zápasu, aby mohla co nejdřív zaznít ve vysílání. Delší reportáže zpravidla bývají po večerních zápasech objednané pro ranní vysílání v dalším dni, takže po připravení krátké zprávy se přesunu domů, kde vytvořím delší příspěvky, které zpravidla chtějí regionální stanice“ (Nekvinda, 2020).

Tuto práci má na starosti jeden, případně dva reportéři. Záleží na druhu akce. „Ve výjimečných případech (finále hokejové extraligy, zápas fotbalové reprezentace...) se vysílají celé přímé přenosy a ty se komentují ve dvou lidech“ (Nekvinda, 2020). V ojedinělých případech mohou tým tvořit až tři reportéři. „Maximálně se teď v poslední době stává, že tam posílám na ty opravdu výjimečné nebo nejzajímavější zápasy ještě jednoho člověka, který tam má po zápase už roli toho redaktora³⁴, který jim s tím pomáhá. Ale není to úplně pravidlo.“ (Bureš, 2020). V případě regionálních studií, kde je jeden sportovní reportér pak platí, že veškerou práci před i po zápase, včetně samotného komentování, dělá sám. Z výše uvedeného vyplývá, že sportovní reportéři v Českém rozhlase zastávají několik funkcí najednou a „jsou zároveň redaktory a zároveň taky komentátory“ (tamtéž).

3.5 Zásah moderních technologií

Podobu novinářské práce, a tedy i té sportovního rozhlasového reportéra, v posledních letech výrazně ovlivnil internet. Ten je v dnešní době doslova po ruce nejen díky notebookům, ale i mobilním telefonům a podobným kapesním zařízením. Připojení je pak možné už takřka odkudkoliv. Podle Bureše se jedná o tak zásadní technologický zásah do práce novináře, že nelze dobu internetovou s obdobím před internetem srovnávat, protože podle něj by byla řeč o naprosto odlišných pracích. „Ten [internet] je obrovským pomocníkem pro všechny věci, které dneska novinář dělá [...] i během toho přenosu internet komentátorům pomáhá a oni si i tu přípravu internetem výrazně ulehčují.“ (Bureš, 2020). Sportovní kluby na svých webových stránkách zveřejňují výsledky předešlých utkání i

³⁴ Takový člověk má pak na starosti kupř. natáčení pozápasových rozhovorů se sportovci. V případě důležitých sportovních akcí se tak jedná o značnou pomoc pro, díky které odpadají starosti týkající se případného propásnutí natočení reakce klíčového hráče.

několik let nazpět, aktuální informace z dění v klubu, soupisky, předzápasové zprávy, zranění jednotlivých hráčů či naopak nově příchozí posily.³⁵

Spolu s internetem představují výrazné usnadnění práce také mobilní telefony. V případě těch současných se dá hovořit, co do množství nabízených funkcí, o kapesních počítačích. Samotnou oporu při práci ale představovaly už v době, kdy na nich nebylo možné navštívit internet nebo odbavit emailovou korespondenci. Práci změnila samotná možnost okamžitého telefonického spojení. Podle Bureše to představovalo pomoc třeba v situacích, kdy bylo nutné řešit technické potíže na komentátorském stanovišti. Zároveň ale možnost okamžitého spojení díky mobilním telefonům a přístupu k internetu výrazným způsobem odosobnila celkovou podobu profese. „Kontakt mezi těmi novináři a těmi na té druhé straně je úplně jiný, je anonymní[...] dřív, když já jsem začínal[...] všechno bylo založené na osobním kontaktu. My jsme se všemi těmi lidmi znali. Nebylo možné, aby ses bavil s někým, nebo natáčel někoho, koho bys neznal“ (Bureš, 2020).

Vedle urychlení samotné přípravy či kontaktování jednotlivých mluvčích sportovních klubů nebo sportovních osobností, změnily internet a mobilní telefony zásadním způsobem také rychlost celkového vysílání a sdílení informací, „[...] internetová komunikace nese stále zřetelněji rysy masových médií: dostupností, organizačním zajištěním, podílem na veřejném životě[...] komercializací a komodifikací, stejně jako snahou po aktuálnosti a rychlosti (okamžitosti) dodání sdělení“ (Bednařík, 2019, s. 20). Pakliže dnes je možné natočit a sestříhat příspěvek přímo v terénu a odtamtud jej také poslat do redakce či zveřejnit, dříve tomu tak nebylo. V 90. letech se materiál nahrával na magnetofonový pásek. Ten bylo nutné přivést do redakce a teprve tam dále zpracovat před tím, než bylo možné výsledný produkt odvysílat. „Tří minutový rozhovor se stříhal třeba hodinu, protože se musel každý stříh slepit páskou, znovu poslechnout, když se to nepovedlo, zase rozlepit, předělat[...] takových stříhů tam bylo třeba třicet, čtyřicet v tom rozhovoru“ (Bureš, 2020).

³⁵ Za tímto účelem sportovní kluby, bavme se kupř. o fotbalu nebo hokeji, pořádají přímo tiskové konference. Z osobní zkušenosti mohu potvrdit, že např. fotbalová Zbrojovka Brno svolávala novináře na tiskové konference před jednotlivými utkáními ke zhodnocení šancí a upřesnění, kdo bude na soupisce chybět či, kdo ji obohatí. Zvláštní tiskové konference jsou svolávány i při příležitosti představení nových hráčů. Pravidelně se pak tiskové konference odehrávají bezprostředně po skončení každého utkání, kde mohou novináři pokládat trenérům a vybraným hráčům dotazy týkající se zhodnocení daného zápasu.

Tempo zpracování podobných příspěvků se podle Bureše díky moderním technologiím dá nyní měřit v řádech minut a připomíná, že celkově rychlejší produkce se podepsala i na podobě současného vysílání a stopáži jednotlivých příspěvků. „Je to všechno hodně rychlé, ale taky dost povrchní[...] třeba dneska se došlo už na Radiožurnálu ve zpravodajství k příspěvkům, které trvají minutu a půl, dvě minuty“ (Bureš, 2020). Příspěvky takové stopáže jsou podle Bureše ve vysílání zpravodajství v současnosti považovány za dlouhé. Trend potvrzuje také Nekvinda, podle něj ale panují nepatrné rozdíly mezi redakcí v Praze a regionálními studii. „[...] celostátní redakce vyžaduje příspěvky v o něco málo kratší stopáži“ (Nekvinda, 2020). Bureš připomíná, že dříve byla stopáž běžně okolo tří až čtyř minut. I z toho důvodu podle něj není v současnosti prostor jít v tématu dostatečně do hloubky a také množství respondentů v příspěvcích se proto zúžilo, stejně jako prostor k jejich vyjádření. Na druhou stranu v případě, že je zapotřebí odvysílat něco obsáhlejšího, lze téma rozdělit do více částí a případně jej odvysílat v rámci zvláštního vysílacího bloku (tamtéž). Neznamená to ale, že se v programu neobjevují i reportáže přesahující délku dvou minut, vše záleží na editorech a skladbě programu.

3.6 Podíl sportovního reportéra na tvorbě programu

Programové schéma Českého rozhlasu je komplexní záležitostí, které utváří celkovou podobu vysílání. Zasahují do něj všechny stanice a její redakce, sportovní nevyjímaje. Jeho tvorba je záležitostí zaběhnutého plánování a je pravidelně aktualizován. Zcela zásadní úlohu při jeho tvorbě sehrává právě reportér, který je úplně prvním článkem v celé pomyslné skládačce. To on totiž přichází s prvním krokem, a sice, nabídnutím témat, která jsou pak dále diskutována na poradách, na nichž se utváří celková podoba programu. Pro účely této diplomové práce se budeme bavit o programu zpravodajství, resp. zásahu sportovní redakce do něj.

Porady můžeme rozdělit do dvou kategorií. Každodenní, ty bývají „minimálně dvakrát denně - ráno v 8:45 hod a odpoledne v 15:30 hod“ (Bureš, 2020). Na těch se rozhoduje jaké příspěvky, a zda vůbec, se odehrají v daném dni. Další poradou je týdenní, která bývá za běžných okolností každé úterý od 14hodin. Na ní už šéfredaktor sportu prezentuje za svoji redakci zkompletovanou nabídku témat na celý nadcházející týden. „Neprobírají se tam zápasy fotbalové ligy, ty jsou jasně dané, ale probírají se tam spíš témata,

kteřá by sport chtěl dĚlat a mĚl dĚlat, a pak vĚtší vĚci, kam kdo vyjede, koho bude natáčet a co se chystá vĚtšího“ (Bureš, 2020).

Na kaŹdodenních ranních a odpoledních poradách vedení, stejně jako na tĚ tĚdenní, se scházejí „vedoucí všech zpravodajských redakcí, šĚfredaktoři stanic, editoři stanic, vedení zpravodajství a kaŹdý den se na tĚchto dvou poradách, minimálně na tĚchto dvou poradách, řeší to denní vysílání“ (Bureš, 2020). Jejich délka je různá, kaŹdodenní bývají hotové do hodiny, tĚdenní, plánovací pak podle Bureše trvá zhruba hodinu a půl.

Podíl reportérů na tvorbĚ programu je, jak uŹ zaznělo, zásadní. Ti si totiž hlídají své pŹidĚlené sporty, kterým se vĚnují, a dĚní v nich pŹevádĚjí do tĚmat, jeŹ nabízejí šĚfredaktorovi. „Pokud nám něco utíká a nemáme to v nabídce a chybí nám to, tak je to v první řadě chyba tĚch redaktorů, Źe to nenabídli, a Źe jsme o tom nevěděli“ (Bureš, 2020). Samotná tvorba programu, v pŹípadĚ sportovní redakce Ěeského rozhlasu, začíná uŹ v nedĚli, kdy musí kaŹdý reportér vedoucímu³⁶ vĚčer poslat tĚdenní nabídku s tĚmaty na kaŹdý den³⁷. Jedná se o vĚběr tĚmat,³⁸ u nichŹ má reportér dojem, Źe jsou zajímavá či jinak dŹležitá a bylo by vhodné je zpracovat a zařadit do vysílání nĚkteré ze stanic Ěeského rozhlasu.³⁹ „Centrální redakce pochopitelnĚ nebere vyloŹenĚ lokální tĚmata, oslovit musí pŹíspěvek i posluchače třeba v Ústí nad Labem“ (Nekvinda, 2020). Bureš upŹesňuje, Źe nabídku tĚmat sportovní redakce určuje poptávka největšího odbĚratele, tedy RadioŹurnálu. „Sport se hraje nejvíc na RadioŹurnálu a naše nabídka taky vychází z toho, co pŹipravujeme pro RadioŹurnál. Ty ostatní stanice si vlastně buď vybírají z tĚto nabídky, anebo nás oslovují pŹedevším ty regionální stanice[...] a vybírají si pochopitelnĚ nabídku[...] která odpovídá tomu jejich vysílání“ (Bureš, 2020). ŠĚfredaktor je, řekněme, tím prvním sítem, které rozhodne o tom, která tĚmata jsou zajímavá a která se naopak hrát nebudou a tento první vĚběr posílá dalším kolegům rozhodujícím o podobĚ programu. Bureš dodává, Źe samotná nabídka se upravuje a mĚní podle aktuálního vĚvoje situace a to, co platí v nedĚli vĚčer, nemusí platit v pondĚlí ráno. Proto nabídku tĚmat pŹípadně podle situace doplňuje o události,

³⁶ Miroslavu Burešovi.

³⁷ Podle Bureše je nejzazším termínem pro zaslání reportĚrovu nabídky pondĚlí ráno.

³⁸ ŠĚfredaktorovi posílají nabídku také sportovní reportĚři z jednotlivých krajů. KaŹdý sportovní reportĚr, ať uŹ z krajů, nebo z Prahy, musí vědĚt, co je zajímavé více a co mĚně a podle toho nabídku pŹipravit (Bureš, 2020).

³⁹ Miroslav Bureš v rozhovoru uvádí, Źe kromĚ RadioŹurnálu, který zařazuje sport do svého vysílání nejvíce, je o sportovní pŹípĚvky zájem o na dalších stanicích ĚRo. Zpravidla je do svého vysílání zařazuje ĚRo Plus a jednotlivá regionální studia (Bureš, 2020).

kteře se staly od prvního nashromáždění témat v neděli až do pondělního rána.⁴⁰ „Tu nabídku projde v rádiu koordinátor sportu, což je vlastně editor sportovního vysílání na daný den, s editorem Radiožurnálu, ten řekne, co by se mu v tom vysílání líbilo a co ne“⁴¹ (Bureš, 2020). Reportéry pak ráno seznámí s tím, co se do vysílání nakonec dostalo a co ne a ti pak začnou na tématech pracovat. Bureš uvádí, že aktualizace témat probíhá v průběhu každého dne a případná nová témata, která se objeví, jsou zadávána reportérům, kteří jsou připraveni vyrazit tyto aktuality natočit. Spolu s tím souvisí i každodenní nabídka témat, kterou „musí poslat všichni, kdo mají ten den nějakou službu, nebo jsou připraveni vyrazit do terénu, tak musí poslat, co by se zrovna ten den mělo obsadit, co by chtěli dělat a co bychom měli nabídnout“ (Bureš, 2020). Výše uvedené popisuje témata, která jsou zařazována v průběhu celého dne do vysílání v časech, o nichž rozhodne editor. Co je naopak pevně dáno, a nemění se, jsou časy samotných zpráv na Radiožurnálu, jejichž součástí je i sportovní zpravodajství v režii redakce sportu. Vysílány jsou vždy v každou celou hodinu a v půl. Stejně, jako je pevně dána pravidelnost časů těchto zpravodajských relací, jsou pevně stanoveny i postupy utvářející podobu sportu v těchto zprávách. „V každou hodinu je čtený sport, který má na starosti sportovní služba⁴², která ho i čte ve vysílání, a v půlkách takzvaných, tedy ve zprávách v půl, to jsou ty kratší zprávy na Radiožurnálu [...] tam ho [sport] nečte sportovní redaktor⁴³, ale čte ho tam zprávař⁴⁴ nebo zprávařka. Sportovní redakce jenom připraví tu zprávu“ (Bureš, 2020).

3.6.1 Zařazení sportovních příspěvků do vysílání

Sportovní redakce Českého rozhlasu, potažmo její reportéři, plní obsah zpravodajství jednotlivými příspěvky zejména na Radiožurnálu. Žánrově se jedná o „reportáže, montáže, rozhovory, patří tam ale taky živé vstupy, ať už lidí z terénu, nebo lidí ve studiu“ (Bureš, 2020). Nekvinda pak dodává, že „[n]ejčastějším žánrem je prostá zpráva, tedy zvuk jednoho

⁴⁰ Tento postup se samozřejmě týká každého dne, pakliže vyvstane nějaká nová událost oproti původnímu plánu. Nabídka se aktualizuje v průběhu dne do odpolední porady v 15:30 hod.

⁴¹ Poslední slovo v zařazení příspěvku do vysílání má podle Bureše editor dané stanice. Ten si během dne vybírá z témat, která byla na poradě schválena. V tomto případě bude řeč zejména o Radiožurnálu, který, jak už bylo řečeno, vysílá příspěvky sportovní redakce nejčastěji. Bureš dodává, že editor musí mít všeobecný přehled o dění daného dne i proto, že vysílání skládá z nabídek témat napříč redakcemi. Jedná se tedy o komplexní pozici vyžadující značnou dávku zkušeností (Bureš, 2020).

⁴² Jedná se o reportéry, kteří jsou ten daný den v redakci a připravují sportovní zpravodajství tzv. „od stolu“, tedy v redakci.

⁴³ Důvodem je kratší stopáž této zpravodajské relace.

⁴⁴ Označení pro člověka, který čte zprávy v této pravidelné zpravodajské relaci.

respondenta do dvaceti sekund⁴⁵. V proudovém vysílání jsou nejčastěji používané montáže [...] nejméně ceněné jsou ale reportáže natočené přímo na místě. Těch však tolik není“ (Nekvinda, 2020). Miroslav Bureš průběh denního proudového vysílání, kde dostává sport prostor, rozdělil do několika pasáží.⁴⁶ První část příspěvků⁴⁷ do ranního vysílání Radiožurnálu⁴⁸ vysílajícího v čase od 5:00 hod do 9:00 hod čítá maximálně dva příspěvky.⁴⁹ Jeden až dva příspěvky pak reportéři připravují do dopoledního Radiožurnálu, který vysílá v čase 9:00 hod až 12:00 hod, prostoru k odvysílání sportu je tam ale reálně méně, protože „od devíti do desíti je host, takže ta hodina je vyhrazena velkému rozhovoru hosta“ (Bureš, 2020). Podobně je tomu v odpoledním Radiožurnálu od 12:00 hod do 18:00 hod, kdy první hodina je věnovaná publicistice a sportovní zpravodajství je tedy možné zařadit až od 13:00. Zpravidla se jedná až o pět odehraných příspěvků, které musí sportovní redakce pro proudové vysílání připravit. Běžně se tedy odehraje jeden příspěvek každou hodinu. Nejvytíženější částí dne je pro redakci sportu právě odpoledne a večer, kdy se odehrává většina sportovních utkání a akcí, vše ale záleží na tom, co se ve sportovním světě ten daný den zrovna děje. „Kdybychom měli počítat vstupy z hokejů, z fotbalů ve dnech, kdy se hrají, tak je tam toho sportu hodně, o víkendu je tam taky daleko víc, než ve všední den i přes den“ (Bureš, 2020). Bureš připomíná, že reportéry obsazuje v současnosti na všechny domácí významné sportovní události. V případě zahraničních se jedná zejména o ty se zastoupením českých sportovců. Největší zájem je mezi posluchači podle Bureše (2020) tradičně o hokej, fotbal, atletiku a také další sporty, ve kterých se českým reprezentantům daří. To potvrzuje také sociolog Aleš Sekot (2006), podle kterého je úspěšnost sportovců jedním rozhodujících aspektů zájmu fanoušků o daný sport (Sekot, 2006, s. 88).

3.6.2 Množství živých vstupů ve vysílání na modelovém příkladu fotbalového utkání

Prostoru, který dostane daný sport ve vysílání, je závislý na důležitosti akce. V případě probíhajících sportovních klání je řeč o tom, kolikrát a na jak dlouho se během

⁴⁵ Nejčastěji používaným žánrem v případě zpráv v celou a v půl, jejichž podoba je pro přesně stanovenou stopáž striktně daná, nikoliv v případě proudového vysílání.

⁴⁶ Zaměřil se pouze na Radiožurnál, který sportovní redakce plní sportovním zpravodajstvím pravidelně.

⁴⁷ Řeč je o těch příspěvcích, které jsou vysílány mimo pravidelné zprávy v celou a v půl, u kterých je vše pevně dáno a sport je tam vysílán vždy.

⁴⁸ Radiožurnál se řadí mezi nejposlouchanější rozhlasové stanice v Česku. Podle posledních zveřejněných dat drží 2. místo ve všech ukazatelích poslechovosti. Zdroj: Bumbálková, B. Český rozhlas zvýšil svůj podíl na trhu. Web rozhlas.cz, 5. února 2020. Via <https://informace.rozhlas.cz/cesky-rozhlas-zvysil-svuj-podil-na-trhu-8144636>

⁴⁹ V mimořádném případě se může jednat i o tři příspěvky.

vysílání Radiožurnálu ozve z dané akce komentátor, který vše sleduje v místě jejího konání. „Během toho zápasu je několik vstupů do proudového vysílání a vstupy do všech zpráv během toho zápasu, kdy se hraje“⁵⁰ (Bureš, 2020). Jako modelový příklad uveďme fotbalové utkání, které začíná v 15 hodin. Základní hrací doba bez nastavení činí 90 minut a spolu s patnácti minutovou přestávkou o poločase se tak jedná o bezmála dvě hodiny času, který zápas zabere. Utkání tedy zasáhne zpravodajské relace v časech 15, 15:30, 16 a 16:30. Do proudového vysílání tak podle Bureše komentátor vstoupí dvakrát až šestkrát. „Minimálně na konci každého poločasu, ale většinou ještě třeba v polovině každého poločasu“ (Bureš, 2020). Prostor, který komentátor dostane, ale není veliký, jedná se o krátké vstupy na několik desítek vteřin. Výjimkou nebývá ani závěr utkání a nestává se tak, že by komentátor zůstal ve vysílání několik zbylých minut do závěrečného hvizdu rozhodčího. „Běžné ligové zápasy i na konci ten reportér odbaví v krátkém vstupu, řekne to nejzajímavější, co ještě nestačil říct, a tím to končí“⁵¹ (Bureš, 2020). Výjimku tvoří posluchačsky nejatraktivnější zápasy předních českých týmů, v případě fotbalu se jedná např. o derby pražských „S“, tedy Slávie a Sparty. Taková utkání pak dostávají mnohem větší prostor a Radiožurnál je posluchačům nabízí v přímém přenosu⁵² (tamtéž).

3.7 Vliv komerčního sektoru ve sportu na strukturu vysílání

Komerční sektor, který v průběhu let znatelným způsobem prostoupil do sportovního světa, zasáhl i do samotné podoby sportovního vysílání Českého rozhlasu. „Vztah sportu a ekonomiky odráží rostoucí obrovský příliv peněz do vrcholového výkonnostního sportu zejména[...]“ (Sekot, 2006, s. 16). Zásadním způsobem se to projevilo na podobě programu Českého rozhlasu, který byl nucen změnit celkovou podobu legendárního pořadu S mikrofonom za sportem. Vedly k tomu změny v časech a termínech jednotlivých kol ligových utkání nejvyšších soutěží hokeje a fotbalu. Jedná se o nejpopulárnější sporty (jak dokládají i kapitoly týkající se historického kontextu vzniku a rozšíření rozhlasu u nás), a

⁵⁰ Jedná se o krátké vstupy zahrnující zpravidla pouze aktuální čas utkání a skóre, případně je zmíněna nejzajímavější akce.

⁵¹ Z osobní profesní zkušenosti uvádím, že se zpravidla jedná o vstup, ve kterém komentátor shrne klíčové momenty utkání, tj. největší šanci, vyloučení, zranění aj. Je pravidlem, že vstup komentátor ukončí uvedením aktuálního času a skóre. V případě, že by se v daný moment schylovalo k možné gólové šanci, nabídne ji divákům komentářem. Takový vstup do vysílání trvá maximálně několik desítek vteřin, nejedná se o řády minut.

⁵² Přímý přenos avizuje příložený článek ve svém závěru, viz Suchan, J. Velké derby pražských S je tu. Slávisté chystají show, spartané tradiční pochod. Web radiožurnál.rozhlas.cz, 14. dubna 2019. Via <https://radiozurnal.rozhlas.cz/zakony-fotbaloveho-kotle-7889362/7>

proto jsou atraktivní i z hlediska komerčního pro jednotlivé sponzory, jelikož „[...] sportovní podívaná funguje jako zábava a vzrušení a odbytová základna pro lepší prodej globálně distribuovaných výrobků“ (Sekot, 2006, s. 16). Z toho důvodu už nebylo možné udržet původní formát pořadu, který v celé své hodině informoval o průběhu utkání ze všech stadionů, na nichž se v danou chvíli odehrávala, prostřednictvím živých vstupů sportovních. Dříve se hrála všechna ve stejný čas, nyní se rozprostřela do několika dnů týdne. „V jednom dni a v jedné hodině, se sejdou třeba jenom tři zápasy v jeden čas a z toho hodinový pořad prostě nelze udělat. Stejně tak už to dopadlo i v ledním hokeji prakticky“ (Bureš, 2020). Pro zachování původního formátu pořadu by musela být jeho stopáž podle Bureše zhruba dvouhodinová či delší, což by bylo z hlediska záživnosti pro posluchače kontraproduktivní. S mikrofonem za hokejem či S mikrofonem za fotbalem tak ztratily původní podobu celistvého hodinového pořadu. V médiích o tom bylo informováno jako o *konci* pořadu. Informace z jednotlivých sportovišť jsou tak nyní posluchačům Radiožurnálu poskytovány ve speciálních blocích proudového vysílání,⁵³ kdy si jednotliví komentátoři vzájemně předávají slovo ze stadionu na stadion v krátkých živých vstupech, slangově je tento útvar v prostředí Českého rozhlasu nazýván jako *kolečko*.⁵⁴

3.8 Rozdělení pracovních pozic sportovní redakce

Členové sportovní redakce Českého rozhlasu nejsou rozděleni striktně dle svých pozic na redaktory, reportéry či komentátory, jak bylo v této práci vysvětleno výše. Funkce se slívají a každý dělá všechno. To se ale týká i dalších postů mimo terén spadajících ryze pod redakční práci. Je tedy běžnou praxí, že reportéři kromě natáčení reportáží a rozhovorů či komentování sportovních utkání, píšou také zprávařům samotné jednotlivé zprávy, zpracovávají dané příspěvky u počítače v redakci, nebo čtou zprávy ve studiu během zpravodajských relací v celou a půl. Ti, kteří už mají dostatečné zkušenosti, se pak střídají na místě editora (Bureš, 2020). Důvodem je jednak to, že obsazení každé pozice stabilně jedním člověkem by znamenalo značné navýšení členů redakce, a její personální kapacity něco podobného ani neumožňují, a dalším důvodem je, aby se lidé na jednotlivých pozicích

⁵³Doškařová, A. S mikrofonem za hokejem na Radiožurnálu nekončí, mění se jeho formát. Web iRozhlas.cz, 19. září 2019. Via https://www.irozhlas.cz/sport/s-mikrofonem-za-hokejem-format-zmena-radiozurnal-ondrej-suchan-ledni-hokej-sport_1909192001_and

⁵⁴Kuna, F. ...a jak to vypadá v Litvínově, Aleši Procházko?. Web iRozhlas.cz, 8. září 2017. Via https://www.irozhlas.cz/komentare/a-jak-vypada-v-litvinove-alesi-prochazko_1709080600_ako

férově vystřídali. Mezi reportéry jsou pochopitelně žádanější a méně žádané posty. „Nejžádanější a nejzajímavější práce pro prakticky 90 procent těch lidí je dělat v terénu, jezdit na zápasy, na soutěže, na akce, reportovat, vysílat, natáčet“ (Bureš, 2020). Oproti tomu za nejméně žádané Bureš označuje takzvané služby, tedy osmihodinové ranní, odpolední a noční směny v newsroomu,⁵⁵ na kterých redaktoři připravují zprávy a chodí je případně číst do studia. Už z toho důvodu by podle něj striktní rozdělení pracovních pozic nebylo vítaným krokem. Připomíná však, že neplatí, že by každý člen redakce byl nasazován na úplně všech výše zmíněných postech. Zpravidla o zařazení rozhodují zkušenosti, tedy, že zkušenější reportéři mohou zasednout za editorský stůl, zatímco ti méně zkušenější budou spíše obsazeni na noční službě, aby se zaučili (tamtéž).

Sportovní redakce plánovala také výrazné rozšíření svých řad. Důvodem bylo plánované spuštění samostatného sportovního rádia Radiožurnál sport, které by vysílalo nepřetržitě jenom o sportu. Podobné plány byly, tehdy pouze v teoretické rovině, už před více než deseti lety. „[...] Českému rozhlasu by slušel zvláštní digitální sportovní kanál [...]“ (Šašek in Hraše, 2009, s. 32). Fungování takového formátu vysílání redakce vyzkoušela v minulosti už dvakrát. Poprvé během olympiády v Koreji v roce 2018 a pak loni při hokejovém mistrovství světa na Slovensku. „Myslím, že se nám to dařilo, protože to mělo velmi dobrý ohlas“ (Bureš, 2020). Podle slov Bureše by se jednalo o bezprecedentní inovaci ve vysílání Českého rozhlasu. V Česku by se jednalo o historicky první takový počin a takový projekt není běžný ani v zahraničí. Radiožurnál sport měl původně začít své vysílání během letošní letní olympiády v Tokiu. Její konání, stejně jako začátek vysílání nového rozhlasového sportovního rádia však zhatila celosvětová pandemie koronaviru.

3.9 Vliv koronavirové pandemie na pracovní rutiny sportovního reportéra

Koronavirová krize, která zasáhla letos celý svět, Českou republiku nevyjímaje, a následný nouzový stav vyhlášený tuzemskou vládou v březnu,⁵⁶ který s sebou nesl přísná

⁵⁵ Newsroom (anglicky zpravodajský sál). Označení pro otevřený prostor, ve kterém novináři společně pracují. „Centrální místnost zpravodajské redakce, která je spojena se základními informačními zdroji (domácími a zahraničními tiskovými agenturami a zpravodaji, jinými médii ad.) a technicky, organizačně uzpůsobena k pohotovému a maximálně efektivní výrobě zpravodajství“ (Maršík, 1999).

⁵⁶ Nouzový stav skončil 17. 5. 2020. Česká vláda sněmovnu o další prodloužení ke dni odevzdání práce diplomové práce 21. 5. 2020 nepožádala.

preventivní opatření, zasáhl takřka všechny obory lidské činnosti. Některá odvětví přesto musela i nadále fungovat. Mezi nimi i žurnalistika. Jednotlivé redakce napříč médií i nadále pracovaly, byť v omezeném režimu, a pokračovaly v poskytování zpráv. Řada z nich přijala vlastní preventivní opatření a operativně upravila dosavadní režim, který tak bezprecedentně a do základů změnil zaběhnuté postupy práce.⁵⁷ „Celý Český rozhlas, zpravodajství, pracuje v nouzovém krizovém režimu[...] někteří lidé pracují z domova na home office, jako třeba já[...] do prostoru newsroomu smí jenom určitá část lidí, kteří se v pravidelných týmech střídají tak, aby se pokud možno případná nákaza nepřenesla z jednoho týmu do druhého.[...] Připravený je dokonce i tým, který by případně mohl, a byl schopen, vysílat mimo budovu Rozhlasu“ (Bureš, 2020). Z výše uvedeného vyplývá, že nové preventivní kroky zásadním způsobem ovlivnily kromě jiného i práci samotných reportérů. Bureš dodává, že kontaktování sportovců probíhá na dálku a reportéři je natáčejí online prostřednictvím nejrůznějších aplikací či telefonů.

Výše popsaná situace pochopitelně zasáhla také do podoby programu a vysílaných příspěvků. Sportovní akce a celé soutěže byly vládními nařízeními pozastaveny, stejně, jako tréninky jednotlivých sportovců. To představuje pro sportovní redakce, a té Českého rozhlasu nevyjímaje, markantní úbytek zpravodajsky běžně pokrývaných témat a událostí. Přesto podle Bureše nevznikl problém v podobě nedostatku témat určených ke zpracování do vysílání. „Ta nabídka je pořád neuvěřitelně široká a ne, určitě věci nereprizujeme, ale naopak se nám věci, které nabízíme, do vysílání vůbec nevejdou[...]“ (Bureš, 2020). Převládat proto začala témata týkající se jednotlivých vládních opatření a jejich častých změn a dopadů na sport, reakce jednotlivých klubů na vývoj situace nebo změn v tréninku či aktuálních příprav na znovuspuštění sezóny v daném sportovním odvětví. Výpadky sportovních soutěží a s nimi spojené nutné změny v obsahu vysílaném ve zpravodajství Českého rozhlasu daly ale vzniknout i zcela novým pořadům. „Máme tam nějaké seriál seriály, jak cvičit doma, máme tam historický seriál ohlednutí za každým dnem, co se kdy v ten daný den v historii stalo, což normálně bychom do vysílání vůbec nedostali[...] zdá se

⁵⁷ Důkazem může být režim nastavený ve zpravodajství České televize, kde byli jednotliví redaktori rozděleni do týmů, jejichž členové nepřicházejí do vzájemného kontaktu. Vyčlenění tak byli lidé pro práci uvnitř redakce a v terénu pracující ve čtrnáctidenních rotacích. Zrušena byla výroba některých pořadů a z důvodu saturování personálních kapacit pro udržení vysílání aktuálního domácího zpravodajství byli pro tuto práci vyčlenění redaktori některých jiných redakcí (osobní zkušenost autora diplomové práce z pozice redaktora ČT24, vnitřní opatření jsou ke dni odevzdání této diplomové práce 21. 5. 2020 v České televizi stále v platnosti).

mi, že některá média to od nás i opsala a začala to dělat později taky, což mě těší“ (Bureš, 2020).

3.10 Sportovní rozhlasové žánry

V této části diplomové práce přiblížím z teoretického hlediska ty rozhlasové žánry, které Redakce sportu Českého rozhlasu využívá v proudovém vysílání Radiožurnálu nejčastěji. Podle Miroslava Bureše (2020) převládá zpravodajský styl nad publicistikou ve vytvářených příspěvcích a mezi nejfrekventovanější žánry se dle něj řadí kratší či delší formy montáží, reportáže a rozhovory. „V současné rozhlasové reportážní tvorbě je zřetelná tendence odklonu od náročných reportážních projektů ke kratším repo útvarům – reportážní zprávě, rozhovoru, vstupu a zkratce - od reportáže jako žánru, k reportáži jako metodě programové tvorby“ (Maršík, 1999, s. 25).

3.10.1 Montáž

Podle Maršíka se jedná mimo jiné o metodu rozhlasové tvorby, která kromě jiného využívá ostrého střihu a skládání kauzálně nesouvislých částí do „kompozičně uzavřeného tvaru, který zachycuje dění z různých úhlů pohledu a zároveň vytváří dojem rychlého spádu událostí“ (Maršík, 1999, s. 18). V tvorbě sportovní redakce Českého rozhlasu má montáž podobu jednoduchého zpravodajského příspěvku, který obsahuje vyjádření respondentů⁵⁸ propojená spojovacími komentáři reportéra. Může se jednat o velmi krátký příspěvek čítající jednoho respondenta nebo rozsáhlejší nabízející vyjádření několika respondentů. Podobou může být velice blízko reportáži, oproti ní však bývá v praxi sportovní redakce Českého rozhlasu jednodušší, bez uměleckých prvků, tedy oprostěná od zvuků či ruchů dokreslujících atmosféru prostředí či situace.⁵⁹ Hlavním parametrem odlišujícím oba žánry v případě sportovní redakce Českého rozhlasu je především stopáž, která bývá v případě reportáže delší. Pro reportéry je pak zásadním rozdílem mezi oběma žánry také rychlost samotné tvorby.⁶⁰ Rozdíly v celkové výsledné podobě u obou žánrů ale nejsou z hlediska teorie

⁵⁸ Množství respondentů ovlivňuje předem daná stopáž. Může se jednat velmi krátký příspěvek s hlasem pouze jednoho respondenta doprovázeného připojeným komentářem až po několik respondentů.

⁵⁹ Není to pravidlem, i montáž může obsahovat ruchy, záleží především na tom, v jak krátkém časovém horizontu musí být zpracována a odvysílána. Na tvorbu reportáže bývá většinou poskytnuto větší množství času (osobní zkušenost z mé předešlé praxe sportovního reportéra Českého rozhlasu).

⁶⁰ Zpravidla se jedná o poskládání důležitých informací (vyjádření) za sebe do kompozičně logického a srozumitelného celku bez uměleckých prvků .

markantní a i proto bývá montáž teoretiky často spojována či zaměňována právě s reportáží.

3.10.2 Reportáž

Reportáž označuje doktor Maršík jako syntetický žánr⁶¹ na pomezí zpravodajství a publicistiky. Nese v sobě jak dokumentární fakty, tak také umělecké obrazy. „Je tvořena prvky obou těchto žánrových skupin[...] plní jejich základní funkce (informační, rozborové, dokumentární). Z toho důvodu je někdy v literatuře označována jako tzv. polyfunkční, syntetický žánr“ (Maršík, 1999, s. 24). Jejím základním rysem je podle Maršíka autentičnost a zprostředkování informací „tady a teď“. Nedílnou součástí, zejména sportovní reportáže, je pak také dynamičnost. „Jde hlavně o informaci o probíhajícím dění[...]“ (Maršík, 1999, s. 25). Reportáž doplňuje také informativnost, dokumentárnost nebo dějovost – v reportáži mohou být zastoupeny méně nebo naopak tvořit dominantní stránku daného díla a navzájem se mohou prolínat (Maršík 1999).

Rozhlasová reportáž by měla posluchače vtáhnout do děje. Reportér posluchačovi nabízí očitě svědectví z místa. Pozoruje konkrétní dění a to předává posluchačovi bezprostředně popisem a vyprávěním událostí takovým způsobem, že se příjemce informací stává součástí popisovaného děje. „Základním principem reportáže je autentické, okamžité, přesné, věcné očitě svědectví reportéra[...]“ (Maršík, 1999, s. 24). Kromě samotného reportérova popisu slouží k ještě důvěryhodnějšímu popisu děje a objasnění podstatných rysů také zprostředkování svědectví jednotlivých osob prostřednictvím rozhovorů s nimi. Nedílnou součástí, která *vtáhne* posluchače do děje je také zprostředkování autentický zvuků a ruchů přímo z místa události, které dokreslují reportérův popis. Právě ten je také zodpovědný za roztřídění všech informací, které zachytí a výběr těch nejdůležitějších tak, aby přehledně, jednoduše a hlavně srozumitelně danou událost posluchačovi vysvětlil. „Z mnohotvárné skutečnosti, jež ho obklopuje, se zaměřuje jen na podstatné rysy, hledá jejich souvislosti, hodnotí je a sděluje své stanovisko“ (Maršík, 1999, s. 24).

Reportáž nabízí také autorovo subjektivní hodnocení dané popisované události. To dokazuje její výše zmíněnou žánrovou nejednotnost. Jako jedno z úskalí označuje Maršík stopáž, kterou má ve vysílacím schématu daná reportáž, tedy čas, který má reportér na

⁶¹ Zmiňuje to kromě Výběrového slovníčku rozhlasových pojmů i v dřívější publikaci *Teorie a praxe rozhlasové tvorby* (Maršík, Perkner, 1985).

poskytnutí reportáže. Do protikladu uvádí tiskovou reportáž, která může být mnohem obsáhlejší, zatímco rozhlasová se mnohdy musí svým sdělení vejít do několika desítek vteřin. Důležitá je v tu chvíli autorova schopnost vybrat ty nejpodstatnější informace a zvolit takové jazykové prvky, aby snaha o úsporu sdělení neovlivnila jeho obsah a zůstalo srozumitelné. „Jeho výpověď proto musí být zpravidla stručnější, úspornější a nemůže obsahovat širokou škálu beletristických prvků, které by co nejjobrazněji a nejbarvitěji popsaly prostředí, atmosféru a napětí probíhajících událostí a jednajících osob“ (Maršík, 1999, s. 25). Maršík však dále dodává, že eliminace výše zmíněných prvků v reportáži zároveň není žádoucí, protože právě tyto umožňují posluchačovi ono vtažení do děje a vyvolání emocí při poslechu. Je tedy nanejvýš důležitá reportérova dostatečná zkušenost a schopnost najít adekvátní balanc mezi jazykovou úsporou a barvitostí líčení při popisu dané události. Dané beletristické prvky proto musí reportér „využít velmi uvážlivě – úsporně, zkratkovitě, zhuštěně, aby zbytečně rozvláčným popisem nepodstatných detailů neodváděl posluchače od podstaty ústředního tématu“ (Maršík, 1999, s. 25).

Rozhlasová reportáž byla původně primárně určena pro živý přenos – tedy, jednalo se o útvar, se kterým se počítalo pouze v živém vysílání. Jak známo, rozhlasové vysílání funguje kromě živého vysílání i se zvukovým záznamem. Vysílání, jak jej známe dnes, obě tyto formy kombinuje. Vedle pravidelných živých vstupů z místa (typicky např. ze sportovních utkání) je v programu vysílání zařazena také řada jiných, předtočených příspěvků – mezi nimi i reportáží. Současné vysílání pracuje s výrazem reportáž spíše tímto směrem – tedy převážně tím, že se jedná o předtočený materiál, který je posléze sestříhán a zkompletován ve studiu a takto poskládaná je následně odvysílána ze záznamu. Podle Maršíka zpracování reportáže ze záznamu dává autorovi více možností k její propracovanější stavbě, protože může „využít metody stříhu, montáže, zkratky umožňující pohyb v prostoru a čase, měnit tempo a rytmus, pracovat s detailem, vyklenout dramatický oblouk, uplatnit výrazněji logiku dění a oprostit ústřední téma od všeho nepodstatného“ (tamtéž).

Podle Andrey Hanáčkové (2010) je reportáž nedílnou součástí každého žurnalistického žánru. I ona upozorňuje na žánrovou nejednotnost a to, že se promítá kromě zpravodajství hojně taky v ryze publicistických žánrech. Postupy při tvorbě reportáže spojuje s postupy jednotlivých vědeckých odvětví. Podle ní reportáž používá „[...] podobné

metody, jako řada společenských věd - zkoumá, vyšetřuje, pozoruje, dokazuje, provádí rozhovory s informačními zdroji – respondenty a jejich pohledy konfrontuje. Právě tak pracují i sledované publicistické žánry: studují pramenné materiály, vyšetřují skutečnost a pravou podobu problému, závěry publikují s maximální erudicí a podporou oborových kapacit (žánr dokumentu), nebo naopak při ztvárnění dané problematiky využijí takovou míru uměleckých prostředků, jež při zachování informační hodnoty řadí konkrétní rozhlasové pořady mezi umělecká díla (žánr rozhlasového feature)“ (Hanáčková, 2010, s. 73).

Problematické vymezení žánru reportáž

Maršík ve svém Výběrovém slovníčku věnuje charakteristice žánru reportáž ve srovnání s jinými uvedenými v publikaci nevídaný prostor. Její jasné vymezení je složité. Maršík sám uvádí, že jasná a jednotná charakteristika neexistuje. Důkazem je i množství existujících „typů“ pro žánr reportáž, nebo řekněme „podruhů/ reportáže, jež v historickém vývoji vznikly, Maršík (1999) ve své publikaci nabízí rozdělení na šest druhů reportáže podle jejího zaměření či účelu.⁶²

Autoři Hraše a Punčochář připomínají, že složitá charakteristika tohoto žánru se vyskytovala i v historii a při rámování reportáže se objevovaly i nepřesné informace a zmatky. Zmiňují v tomto případě autorku Annu Patzákovou, která podle nich stojí na počátku zmatení pojmů, jež se dodnes drží v rozhlasu jak v teoretické tak i praktické rovině. Už ve 30. letech Patzáková „slovem reportáž totiž označuje – zjednodušeně řečeno – jakýkoliv rozhlasový útvar, který se nevysílá ze studia a který není hudebním přenosem“ (Hraše, Punčochář, 2006, s. 26). Prolínání mezi žánry dokazuje také skutečnost, že reportáž jako žánr původně spojovaný pouze s živým vysíláním v průběhu svého vývoje zahrnuje i svoji hranou, vykonstruovanou verzi, jak je patrné z výše uvedeného výčtu druhů reportáží. Společné prvky vedoucí často k zaměnění kromě už zmíněné montáže také s dalším rozhlasovým žánrem, které je považováno za nejrozšířenější náhražku reportáže - rozhlasovým pásmem. To je však nazýváno podle výrobní metody mimo jiné rovněž *montáž* (Hraše, Punčochář 2006).

⁶² Reportáž rozděluje na komplexní, reportážní zkratku, reportážní vstup, koncipovanou reportáž, reportážní rozhovor a hranou (konstruovanou) reportáž (Maršík, 1999, s. 25).

Již zmíněné problematické vymezení žánru reportáž není v rozhlasové žurnalistice ničím novým. Podobný problém mají rozhlasoví teoretici i novináři také u jiných žánrů. Jako příklad uvedu rozhlasový feature – ten se s potížemi kolem jasného zařazení a vymezení potýká takřka od vzniku samotného rozhlasu, tedy od 20. let 20. století. V tomto období byl spojován především rozhlasovou hrou, jak popisuje Hanáčková (2010) ve své publikaci pojednávající právě o tomto žánru. Maršík *feature* označuje jako hraniční – autor totiž rozděluje publicistické rozhlasové žánry na *analytické* a *dokumentární* a na pomezí obou podkategorií staví feature, publicistické pásmo a také reportáž (Maršík, 1999, s. 33). Právě feature označuje za příspěvek „obvykle reportážního typu“ (Maršík 1999, s. 12).

3.10.4 Rozhovor

Rozhovor představuje žánr používaný jak ve zpravodajství, tak i publicistice a má ideální předpoklady, aby využil všech předností rozhlasové komunikace, „[...] zejména působivosti mluveného projevu – emocionality osobitého hlasového výrazu, kontaktnosti, dynamičnosti, vysoké míry autentičnosti sdělení ad.“ (Maršík, 1999, s. 26). Výše zmíněný výčet uvádí právě ty předpoklady mluveného projevu, které zmiňoval výše v této práci Miroslav Bureš jako důležité pro práci rozhlasového sportovního reportéra/komentátora, tedy, že projev musí být dynamický, svižný, měl by posluchače zaujmout a vtáhnout do děje, udržet u rozhlasového přijímače a v neposlední řadě více než u kteréhokoliv žurnalistického odvětví má předávat ve svých výstupech také emoce, které jsou se sportem neoddělitelně spjaty. To vše rozhovor jako žánr splňuje, protože podle Maršíka (1999) pomáhá aktivizovat pozornost posluchače. Nedílnou součástí dobře vedeného rozhovoru je důkladná příprava, ale také detailní znalost tématu, které, pakliže jsou splněny, vedou k jeho dobrému vedení ze strany moderátora či reportéra a eliminuje se riziko pokládání nesmyslných otázek na minimum. Nedílnou součástí vedení rozhovorů je pak také schopnost improvizace před mikrofonem, zejména pak v případě rozhovorů vedených v živém vysílání. Improvizace je označována jako „předem systematicky nepřipravený projev (obvykle nenapsaný), který vzniká na základě okamžité inspirace[...]“ (Maršík, 1999, s. 14). Důležitá je v rozhlasovém prostředí kromě moderátorů či zpravodajů právě i pro reportéry. I oni se často dostanou do situace, „[...] v níž mnohdy není dostatek času na větší přípravu sdělení, zvláště v živém vysílání. Improvizace vyžaduje hluboké znalosti látky a vedle určitých talentových

předpokladů i zkušenosti a profesionalitu“ (tamtéž). Příkladem může být vedení okamžitého rozhovoru bezprostředně po dokončení závodu v cíli s jeho vítězem v živém vysílání.⁶³

Rozhovor ve sportovní, nejen rozhlasové, žurnalistice je oproti jiným odvětvím specifickou disciplínou zejména kvůli častému výskytu publicismů. Tedy klišé, jež se ve svých odpovědích dopouštějí jednotliví sportovci. Některá zmiňuje ve svém článku mapujícím podobné odpovědi u hokejistů zámořské soutěže NHL Český rozhlas - mezi nimi kupř.: „*Hráli výborně, my ne. Je to tak, jak to je,*“ od Evandera Kanea, toho času útočníka San Jose Sharks nebo „*Začali jsme hrát víc náš hokej. Dařilo se nám a daří se nám to dál. Doufám, že to bude tak pokračovat,*“ českého hokejisty hrajícího za Las Vegas Tomáše Noska. Takové odpovědi ale nemají pro posluchače přílišnou vypovídající hodnotu, jak ostatně uvádí i autor článku.⁶⁴

Sportovního reportér brněnského studia Českého rozhlasu David Nekvinda se s klišé ze strany sportovců při rozhovorech setkává, podle jeho názoru ale podobných odpovědí ubývá a připomíná, že nespojuje jejich výskyt ani s některými stereotypy, které o sportovcích mezi lidmi kolují. „Nemyslím si, že ve většině případů je problém v nedostatečné inteligenci sportovce. Klišé používají buď ti nervózní, typicky mladí sportovci, nebo ti, které nebaví mluvit s novináři a snaží se mít rozhovor co nejdřív za sebou“ (Nekvinda, 2020). Dodává, že jaká přijde odpověď, je hlavně záležitostí samotného sportovce, než snahy reportéra vykonstruovat sebevíc originální odpověď, přesto dle jeho zkušenosti většinou platí, že „čím kratší a jednodušší otázka, tím delší a zajímavější odpověď“ (tamtéž).

Z výše uvedených definic zmíněných žánrů, které používá sportovní redakce při tvorbě příspěvků nejčastěji, je zřejmé, že se jedná o útvary na rozhraní zpravodajství a publicistiky. Vysílány jsou ale zejména ve zpravodajství, protože právě zpravodajský žánr podle Bureše převládá ve sportovním vysílání Radiožurnálu. Evidentní je také jejich nejasné teoretické ukotvení. Nejviditelnější je problém u reportáže, u které je v dostupné odborné literatuře uvedeno hned několik jejích poddruhů a která bývá často zaměňována pro své

⁶³ Situace, která se běžně objevuje ve vysílání Radiožurnálu a o níž hovořil v mém rozhovoru Miroslav Bureš (2020).

⁶⁴ Rokytka, V. „Tak určitě nám chybělo trošku štestička.“ Přehledka největších klišé hokejistů z NHL. Web iRozhlas.cz, 10. ledna 2019. Via https://www.irozhlas.cz/sport/hokej/nhl-klise-rozhovory-tak-urcite-jamie-benn-claude-giroux-tomas-nosek_1901101930_vman

společné charakterové rysy s jinými žánry (montáž, pásmo), nebo jejíž charakterové rysy jsou typické i pro ryze publicistické až umělecké žánry (feature). Pro příklad, že se nejedná o jediný žánr s podobným problémem, byl v krátkosti zmíněn i případ žánru feature, u kterého se na jasném teoretickém ukotvení neshodují odborníci napříč zeměmi už od počátků jeho vzniku až do současnosti.⁶⁵

Pro účely této práce však bude nahlíženo na montáž, reportáž a rozhovor jako na útvary, jež je možné podle druhu jejich zpracování a účelu použití možné považovat i za zpravodajské, protože jsou v běžné rozhlasové praxi ve zpravodajství užívány.

4 Analýza vybraného rozhlasového příspěvku

Tato část diplomové práce se bude věnovat analýze dvou vybraných v proudovém vysílání Radiožurnálu, sportovní redakcí nejčastěji vysílaných žánrů: reportáže a montáže. Žánry vysílané v proudovém vysílání byly vybrány z toho důvodu, že prostá zpráva, která je nejčastěji užívána v pravidelných zpravodajských relacích,⁶⁶ v sobě nenese tak značný autorský vklad, vzhledem k tomu, že se ve většině případů jedná o jednoduchý zhruba 20sekundový zvuk s hlasem jednoho respondenta a jen stěží by bylo možné věnovat se užitým jazykovým prostředkům autora či práci s jeho hlasem, předání emocí a jiným parametrů důležitým v jazykovém projevu sportovního reportéra tak, jak bylo definováno v kapitolách této diplomové práce. Parametry, na jejichž základě bude analyzována celková podoba pro tuto analýzu vybraných příspěvků, vzešly z informací zjištěných na základě rešerše dostupné literatury a rozhovorů s respondenty.

4.1 Reportáž – finále hokejového turnaje, zimní olympijské hry v Naganu 1998

Olympijské hry představují vrcholnou sportovní událost jak pro sportovce, tak pro sportovní novináře. Finále hokejového turnaje na zimních olympijských hrách v Naganu bylo pro účely této práce k analýze jazykové stránky příspěvku vybráno proto, že se jedná o jeden z nejzásadnějších momentů české nejen hokejové, ale i sportovní historie. Národní hokejový

⁶⁵ Jak uvádí Andrea Hanáčková (2010) ve své publikaci věnované žánru feature.

⁶⁶ Jak uvádí v rozhovoru Nekvinda (2020).

národní tým nejel na turnaj v pozici favorita. Většina hráčů se navíc poprvé potkala až doslova pár hodin před začátkem turnaje. Hlavním favoritem na výhru byla naopak reprezentace Spojených států, která však na turnaji vypadla ve čtvrtfinále po prohraném utkání s týmem trenéra Ivana Hlinky. Navzdory všem očekáváním postoupil český tým až do finále, kde se utkal s Ruskem. První branku vstřelil Petr Svoboda. Byla zároveň poslední vítěznou. Padla až ve třetí třetině, poté následovalo několik dlouhých minut, ve kterých čeští hokejisté bojovali o udržení vedení. Turnaj byl stěžejní i proto, že se jej vůbec poprvé mohli zúčastnit hokejisté zvučných jmen zámořské NHL, mezi nimi kupř. Wayne Gretzky, Dominik Hašek, Jaromír Jágr a řada dalších.⁶⁷

Následující analýza se zaměří na dva úryvky reportáže, při které reportér Aleš Procházka komentoval zásadní okamžiky utkání, tedy moment, kdy došlo k vstřelení gólu a pak vteřiny před koncem zápasu.

4.1.1 Vítězný gól

V úvodu analyzované pasáže popisuje Procházka v průběhu utkání doplňující informace týkající se předchozího dění na ledě. Popisuje průběh událostí, které se týkaly trestu pro ruský tým za špatné střídání, tedy za příliš mnoho ruských hráčů na ledě.

„Tak tam samozřejmě byl hlavní sudí na to upozorněn jedním z čárových, na tento prohřešek. Možná, že na jeho názor dá víc, než třeba na názor Martina Ručinského, neboť on to byl, kdo ve druhé třetině při samostatném nájezdu na branku Štalenkovovu byl v rozhodném zlomku sekundy, byl ze zadu nedovoleně atakován, a po skončení druhé třetiny dlouze... GÓL, GÓL, GÓÓÓÓÓÓÓÓÓÓ! Česká republika vede 1:0 v deváté minutě poslední třetiny, autorem gólu, jestli se nemýlím, a to bych nechtěl, obránce Petr Svoboda. Tak to byl podobný moment, podobný tomu, jaký předvedl Jiří Šlégr v duelu s Kanadou, kdy kotouč se dostal k modré čáře, tam se Svoboda rozhlédl, napřáhl a než se stačila vymrštit lapačka brankáře Štalenkova, prudce vypálený kotouč rozsvítil červené světlo za soupeřovou brankou. Devátá minuta závěrečné třetiny, Česká republika vede nad Ruskem ve finále

⁶⁷ Kadeřábek, P. DOKUMENT: Příběh týmu z Nagana 1998. Od debaklu s Německem po olympijské zlato. Web iRozhlas.cz, 22. února 2018. Via https://www.irozhlas.cz/sport/olympijske-hry/hokej-olympijske-hry-nagano-1998-dokument-zlato-hasek-jagr-slegr-hlinka-svoboda_1802220700_vman

olympijského turnaje, 1:0.“⁶⁸

Reportér, v tomto případě můžeme použít i termín komentátor, ve svém reportování v přímém přenosu v úvodu nabídl popis předešlé události na ledě, kdy vysvětlil důvod, proč byli Rusové sudím potrestáni. Přidal také pro uvedení do kontextu situaci z druhé třetiny, při které hokejista Martin Ručinský diskutoval s rozhodčím o sporné situaci. Na tom také Procházka mohl ilustrovat nestrannost rozhodčích, když zmínil, že na názor čárového sudího dá hlavní rozhodčí víc, než na stížnosti českého hráče. Pohotově však jedním dechem dokázal přejít z komentáře týkajícího se nedávného dění, na bezprostřední zlom v utkání v podobě vstřelené branky. K přechodu v komentáři došlo okamžitě ve chvíli vstřelení gólu. To svědčí o komentátorově schopnosti sledovat průběh utkání a zároveň improvizovaně a spatra hovořit i o jiných okamžicích zápasu bez vlivu na jeho soustředěnost při sledování aktuálního dění na ledě. To vyžaduje notnou dávku zkušeností i přípravy.⁶⁹ Samotné ohlášení gólu lze pak označit za spontánní a nehranný výbuch emocí. Jak zaznělo dříve v této práci, náklonnost k určitému týmu či sportovci je národního týmu povolena. V tomto okamžiku lze říci, že je přímo nutná, protože ve výhru doufají další tisícovky lidí u rozhlasových přijímačů. Autor reportáže Procházka naplnil jeden z důležitých parametrů sportovní reportáže, a sice předání emocí posluchačům rádia. Celkovou atmosféru pak dokresluje ruch v podobě burácející hokejové haly. Ta zároveň vyplnila několik vteřin ticha na komentátorském stanovišti. V takovém případě ale není ticho na škodu právě díky ruchům na pozadí dokreslujícím celkovou atmosféru. Výše zmíněným byl naplněn další z klíčových aspektů sportovní rozhlasové reportáže, tedy vtažení posluchače do děje a docílit, aby „byl při tom“. Neprodleně po ohlášení gólu následuje informace o stavu utkání, minutě a třetině, ve které byl stav zápasu proměněn včetně jména autora gólu. Poté několik dalších sekund reportér rekapituluje tyto informace. Jedná se o důležitý prvek, ke kterému jsou sportovní reportéři od samého začátku působení v redakci vedeni. Skóre a aktuální čas jsou informace, jež představují přirozenou součást každého živého reportážního vstupu. Opakování těchto informací v situaci, jako je tato, je pak důležitou součástí pro uvedení posluchačů do kontextu. Počítat se musí i s tím, že reportáž poslouchají i lidé, kteří nebyli v tu chvíli u rádia nebo jej neposlouchali pozorně a zbystřili až ve chvíli reportérova výkřiku oznamujícího gól. Nakonec přidal Procházka také podobnou situaci z předchozího

⁶⁸ Skladba „ZLATO“, Nagano 1998, dokument. Český rozhlas 1 – Radiožurnál. Radioservis, 1998

⁶⁹ Jak popisuje Maršík (1999) v případě improvizace v rozhlasovém vysílání.

semifinálového utkání s Kanadou, na které ilustroval podobu aktuálního gólu. Pro dokreslení celkového okamžiku pak přidal barvitý popis toho, jak samotné vstřelení branky proběhlo, včetně informace o vymrštěné lapače ruského brankáře a rozsvíceném červeném světle nad brankou signalizující gól.

Tato ukázka práce komentátora Aleše Procházky naplňuje veškeré parametry toho, jak by měla sportovní reportáž v přímém přenosu vypadat. Pro rekapitulaci uvádím, že reportáž obsahovala shrnující informace předešlých okamžiků, kterými komentátor vyplnil průběh utkání namísto pouhého popisu aktuálního dění na ledě. Jedná se o jistě přínosnější informace, než ty, které by pouze zmiňovaly jednotlivé aktuální přihrávky hráčů ve chvíli, kdy se na ledě neodehrává nic zásadního. Dále okamžitě zareagoval na zvrát v situaci, když v půlce slova svoji řeč přeorientoval bez jediné pauzy na oznamování gólu. Vstřelenou branku sdělil s emocemi odpovídajícími důležitosti daného utkání a celé situace a následně pokračoval ve svém komentáři poskytováním důležitých údajů týkajících se skóre utkání, minuty, kdy byla branka vstřelena a také jménem autora gólu.

4.1.2 Vteřiny do konce zápasu

Další část analýzy této reportáže se věnuje posledním vteřinám zbývajícím do konce utkání. Zde je patrný rozdíl v naraci komentátora. Dřívější nadšení a euforii v hlase vystřídala další, z poslechu zcela patrná emoce – napětí vyplývající z očekávání, jak utkání dopadne. Do konce zápasu zbývá ještě 20 vteřin. Slovo *ještě* je použito záměrně, neboť v tak rychlé hře, jakou hokej je, představuje časový úsek dvou desítek sekund ještě mnoho prostoru pro zvrát skóre. Tentokrát Procházka komentuje prostý průběh utkání, jednotlivé přihrávky a situaci na ledě.

„Ještě 20 sekund zbývá do konce zápasu, to už je naděje devadesátidevítiprocentní, teď Rusové zahráli zakázané uvolnění třináct sekund před koncem tohoto utkání, třináct sekund už jenom zbývá našim hráčům k tomu, aby se dopracovali k olympijskému zlatu, a ještě k tomu se bude vhadzovat v obranném pásmu ruského reprezentačního celku. Kdybychom tuto šanci pustili, pak už nelze věřit nikdy nikomu a ničemu [...] buly, ze kterého vyšli vítězně Rusové, ale držíme kotouč v jejich obranném pásmu, poslední sekundy tohoto zápasu, už je jich jenom pět, kotouč za brankou ruského týmu, nakonec vyhození

kotouče, zakázané uvolnění, KONEC ZÁPASU, KONEC ZÁPASU A MÁME ZLATOU OLYMPIJSKOU MEDAILI! Obrovský chumel našich hráčů a tam někde úplně vespod, vleže, už asi teď hodně pomuchlaný, pošramocený brankář Hašek, ale naši hráči, tak jako vždycky hokejisté mají svému gólmanovi za co děkovat, když vyhrají, tak naši hráči k tomu mají opravdu tisíc a jeden důvod. Ačkoliv tak jako proti Kanadánům, tak proti Rusům skutečně celý tým bojoval nesmírně zodpovědně, takticky výborně, nepustil Rusy do ofenzivy, ve které opravdu tento tým dokáže být velmi silný, a když Petr Svoboda v deváté minutě závěrečné třetiny, obránce Petr Svoboda, vsítil úvodní gól našeho týmu, nenechali jsme už Rusy na to odpovědět. To je nádherný moment českého hokeje, českého sportu a nakonec viděno i s nadhledem České republiky, protože jak už jsme se třeba dočkali náznaku informace od našeho washingtonského zpravodaje Jana Šmída, třeba právě teď si v zámoří leckdo uvědomuje pracně, že někde v Evropě existuje Česká republika a že také tam zrají lidé, kteří mohou cosi krásného dokázat.“⁷⁰

Druhá část analýzy ukazuje rozdíl v celkovém narativu komentátora Aleše Procházky. Zatímco v té první byly po vstřelení rozhodujícího gólu po celou dobu komentáře znatelné emoce radosti a euforie vyplývající z tohoto zlomového okamžiku, tato, druhá část, je o poznání naléhavější, z obav ze ztráty vítězství v posledních sekundách finálového utkání olympijského turnaje. Komentátor i v této části předává přirozeným způsobem posluchačům emoce. Atmosféra je dokreslená ruchy z tribun stadionu a důležitost situace je dobře zřetelná. Nervozita v hlase Aleše Procházky, jejímž původcem není tréma, ale čekání na konec zápasu, doslova vtahuje do děje. Tentokrát se komentář zaměřil na strohé a pregnantní popisování situace na ledě. Zkratkovitě oznamování jednotlivých přihrávek, průběžně prokládané oznamováním času zbývajícím do konce utkání, udržuje posluchače v informovanosti o celkovém průběhu hry a zároveň předává přirozenou a nekonstruovanou formou napětí plynoucí z celkové situace – tedy, že zbývá už jen několik sekund, ale zároveň je zřejmé, že ještě stále není vyhráno a i zbylé vteřiny mohou přinést nechtěný zvrat. Jakýkoliv jiný komentář týkající se informací mimo aktuální dění na ledě by byl kontraproduktivní, protože všechny u rozhlasových přijímačů zajímá jen to, co se právě děje a zda mají čeští hokejisté situaci pod kontrolou. Jisté uklidnění přináší informace o vzhazování v obranném pásmu ruského celku. „*Kdybychom tuto šanci pustili, pak už nelze*

⁷⁰ Skladba „ZLATO“, Nagano 1998, dokument. Český rozhlas 1 – Radiožurnál. Radioservis, 1998

věřit nikdy nikomu a ničemu,“ popisuje pak výhodnou situaci pro český tým, který je několik sekund před koncem zápasu na vzhazování v ruském obranném pásmu, komentátor Procházka. Pět sekund před konce se pak už jeho komentář nese v poněkud klidnějším tónu s vědomím, že nyní už Rusko situaci nezvrátí a v následném ohlášení konce zápasu je znatelná úleva a opadnutí stresu a napětí. Závěrečný komentář přináší opět shrnující informace důležité pro uvedení posluchače do kontextu včetně té mající nadnárodní přesah, když Procházka přidává informaci o ohlasu, jaký finálové utkání vzbudilo v zámoří, což dává posluchačovi ještě více vysvětlit důležitost celého momentu.

Celkově lze reportáž z posledních okamžiků finálového utkání hokejového turnaje zimních olympijských her v Naganu 1998 označit za příkladný úkaz práce rozhlasového sportovního komentátora. Reportáž z místa v sobě nese jak aktuální informace, tak také ty týkající se celkového kontextu, včetně přirozeného předání emocí. Komentář je natolik uvěřitelný a ilustrativní, že při jeho poslechu člověk zapomene na absenci obrazu, neboť si díky popisu Procházky celkový obraz dokáže barvitě představit.

Tato reportáž byla vybrána záměrně, jednak už kvůli zmíněné důležitosti z hlediska české historie, ale také proto, že ilustruje její nadčasovosti. Je dynamická, srozumitelná, nese v sobě všechny, v této diplomové práci zmiňované, parametry rozhlasové sportovní reportáže, potažmo práce rozhlasového sportovního komentátora. Navzdory tomu, že se jedná o dvaadvacet let starý příspěvek, z hlediska současnosti není patrný rozdíl kupř. ve svižnosti a dynamičnosti celkového projevu nebo v používaných slovních výrazech. Tato reportáž může sloužit jako vzorová pro sportovní rozhlasové reportéry i dnes a s přehledem dostává, v této diplomové práci zmíněným, současným trendům tohoto oboru.

Závěr

Cílem diplomové práce bylo zmapovat a popsat specifika práce sportovního redaktora/komentátora a odhalit zákulisí této profese. To bylo provedeno v teoretické části za metody rešerše dostupné odborné literatury a v praktické za pomoci metod

strukturovaného a polostrukturovaného rozhvoru s vedoucím sportovní redakce Českého rozhlasu Miroslavem Burešem a sportovním reportérem Davidem Nekvindou. Součástí práce je pak následná analýza dvou vybraných rozhlasových sportovních příspěvků, konkrétně reportáže a úryvku komentáře z finálového hokejového zápasu na zimních olympijských hrách v Naganu v roce 1998 mezi Českou republikou a Ruskem.

Na základě informací zjištěných z rozhvoru s vedoucím sportovní redakce Českého rozhlasu Miroslavem Burešem bylo v práci nadále pracováno pouze s výrazy reportér a komentátor. Termín redaktor nacházející se v názvu práce nadále pro označení člena sportovní redakce používán nebyl, vzhledem k zjištění, že redakce používá jednotný výraz *reportér* pro v případě svých členů a nerozlišuje ani tyto pozice podle typu vykonávané práce, protože sportovní reportéři v Českém rozhlase zastávají vícero postů jak v redakci, tak v terénu, na kterých se pravidelně střídají.

Samotné rozhvory byly získány dvojím způsobem. Rozhovor s Miroslavem Burešem se uskutečnil během dvou dní za použití počítačové aplikace Skype, jejímž prostřednictvím byl také nahrán jeho záznam. Natáčení proběhlo ve dnech 23. – 24. dubna 2020 a celková délka rozhvoru činí dvě hodiny bez několika sekund. Jednalo se o polostrukturovaný rozhovor, při kterém byly připraveny základní okruhy otázek a další přibývaly na základě informací získaných při rozhvoru.

Rozhovor s reportérem Davidem Nekvindou se uskutečnil 18. května. Jednalo se o strukturovaný rozhovor, při kterém respondent obdržel emailem přesně stanovené otázky a na ty rovněž emailovou korespondencí odpověděl zpět.

Tyto stěžejní zdroje informací poté utvořili hlavní část diplomové práce. Informace získané od obou respondentů zmapovat popsat specifika práce rozhlasového sportovního komentátora, popsat pracovní rutiny, zákulisí fungování redakce, procesy probíhající na komentátorském stanovišti či mimo něj po skončení utkání nebo charakterizovat podobu výběrového řízení či předpokladů pro vykonávání této práce. S výraznějšími komplikacemi se tvorba této práce nesešla. Menší problém mohl představovat nedostatek odborné literatury týkající se úzce vymezené oblasti rozhlasové sportovní žurnalistiky. Přesto nalezená literatura byla relevantní a dostačující k získání nezbytného historického kontextu

i informací sloužících k podložení některých tvrzení respondentů.

Summary

This diploma thesis aims to define the specifics of work of a radio sport commentator. Its goal is to reveal and describe the broad variety of aspects of this radio discipline. For this purpose, the thesis is divided into two main parts. First one focuses on the historical context of the subject of radio broadcasting. It offers information about its early beginnings including information about the very first radio broadcast in Czechoslovakia through development of Radiojournal radio station to the beginnings of radio sport reportage which is connected with the name of the first Czechoslovak radio sport commentator and founder of this discipline Josef Laufer. Second, practical part of this thesis deals with the specifics of this particular field of work. Based on information gathered from two interviews with the director of sport section of Czech Radio Miroslav Bureš and with sport reporter and commentator of Czech Radio David Nekvinda this thesis provides insight into the nature of this professional occupation. This part of the thesis also provides information about differences between the work of a radio sport reporter during the 90's period and nowadays. Last part of this diploma thesis analyses performance of Czech Radio sport commentator Aleš Procházka during the final match of the ice-hockey tournament at the winter Olympic games in Nagano in 1998 where Czech ice-hockey team defeated Russian team and won gold medals. After more than twenty years, it still represents one of the most significant moments not only in the history of Czech sport but also in the history of our nation.

Použitá literatura

BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. Dějiny českých médií: od počátku do současnosti. 2. upravené a dopněné vyd. Praha: Grada, 2019. ISBN 978-80-271-0553-3.

BOYLE, Raymond. *Sports journalism: context and issues*. London: Sage, 2006. ISBN 978-1-4129-0798-9.

ČÁBELOVÁ, Lenka. Radiojournal: rozhlasové vysílání v Čechách a na Moravě v letech 1923-1939. Univerzita Karlova v Praze, 2003. ISBN 80-246-0624-0.

HANÁČKOVÁ, Andrea. Český rozhlasový dokument a feature v letech 1990–2005: Poetika žánrů. Janáčkova akademie múzických umění v Brně, 2010. ISBN 978-80-86928-79-7.

HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0982-9.

JEŠUTOVÁ, Eva a kol. Od mikrofonu k posluchačům. Z Osmi desetiletí Českého rozhlasu. Praha: Český rozhlas, 2003. ISBN 80-86762-00-9.

KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. Dějiny českých médií 20. století. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010., xxxii s. obr. příl. ISBN 978-80-7367-698-8.

LAUFER, Josef. Hokej můj osud. Praha: Mladá fronta, 1960. ISBN D-594978.

MARŠÍK, Josef. Úvod do teorie rozhlasového programu. Praha: Karolinum, 1995. ISBN 80-7184-013-0.

MARŠÍK, Josef. Výběrový slovníček termínů slovesné rozhlasové tvorby. Praha: Sdružení pro rozhlasovou tvorbu, 1999.

MARŠÍK, Josef, PERKNER, Stanislav. Teorie a praxe rozhlasové tvorby. Praha: Československý rozhlas-odbor vých. a vzdělávání, 1985. 176 s.

OSVALDOVÁ, Barbora, Jan HALADA. Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace. 3. vyd. Praha: Libri, 2007, 263 s. ISBN 978-80-7277-266-7.

REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-3006-6

SEKOT, Aleš. *Sociologie sportu*. Brno: Masarykova univerzita, 2006. ISBN 80-210-4201-X

ŠAŠEK, P. S mikrofonem za.... In: HRAŠE, J., B. KOLÁŘOVÁ, D. JAKLOVÁ, M. LUKAVSKÝ, Radovan: *Kultura mluveného slova*. Praha: Akademie múzických umění, 2000. ISBN 80-85883-61-9

Elektronické zdroje:

BUMBÁLKOVÁ, Blanka. *Český rozhlas zvýšil svůj podíl na trhu*. Web rozhlas.cz. Publikováno 5. února 2020. Dostupné z: <https://informace.rozhlas.cz/cesky-rozhlas-zvysil-svuj-podil-na-trhu-8144636> [cit. 21. 5. 2020]

DOŠKAŘOVÁ, Anna. *S mikrofonem za hokejem na Radiožurnálu nekončí, mění se jeho formát*. Web iRozhlas.cz. Publikováno 19. září 2019. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/sport/s-mikrofonem-za-hokejem-format-zmena-radiozurnal-ondrej-suchan-ledni-hokej-sport_1909192001_and [cit. 20. 5. 2020]

HRAŠE, Jiří, PUNČOCHÁŘ, Jan. 2006. Teorie a praxe rozhlasové reportáže aneb Nesamozřejmé samozřejmosti. In Svět rozhlasu (16), 26 – 32. Dostupný z WWW: <https://informace.rozhlas.cz/sites/default/files/documents/02183860.pdf> [cit. 10. 2. 2020]

KADERÁBEK, Petr. *DOKUMENT: Příběh týmu z Nagana 1998. Od debaklu s Německem po olympijské zlato*. Web iRozhlas.cz. Publikováno 22. února 2018. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/sport/olympijske-hry/hokej-olympijske-hry-nagano-1998-dokument-zlato-hasek-jagr-slegr-hlinka-svoboda_1802220700_vman [cit. 17. 5. 2020]

KÖPPLOVÁ, Barbara, JIRÁK, Jan. *Institucionalizace sociálněvědních oborů na Karlově univerzitě: Předchůdci Fakulty sociálních věd, její vznik a vývoj*. Dostupné zde: <https://fsv.cuni.cz/fakulta/historie-fsv-uk> [cit. 20. 5. 2020]

KUNA, František. *...a jak to vypadá v Litvínově, Aleši Procházko?*. Web iRozhlas.cz. Publikováno 8. září 2017. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/komentare/a-jak-vypada-v-litvinove-alesi-prochazko_1709080600_ako [cit. 16. 5. 2020]

RŮŽIČKOVÁ, Romana. *S mikrofonem za sportem aneb Posloucháme sport ... už 90 let*. Dokument Českého rozhlasu, 2013. Dostupné z: <https://dvojka.rozhlas.cz/s-mikrofonem-za-sportem-aneb-poslouchame-sport-uz-90-let-7483579> [cit. 20. 4. 2020]

ROKYTKA, Václav. *„Tak určitě nám chybělo trošku štěstíčka.“ Přehlídka největších klišé hokejistů z NHL*. Web iRozhlas.cz. Publikováno 19. ledna 2019. Dostupné zde: https://www.irozhlas.cz/sport/hokej/nhl-klise-rozhovory-tak-urcite-jamiebenn-claude-giroux-tomas-nosek_1901101930_vman [cit. 16. 5. 2020]

SUCHAN, Jan. *Velké derby pražských S je tu. Slávisté chystají show, spartané tradiční pochod*. Web iRozhlas.cz. Publikováno 14. dubna 2019. Dostupné z: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/zakony-fotbaloveho-kotle-7889362/7> [cit. 19. 5. 2020]

Ostatní zdroje:

IVANČO, T. *Rétorika – důležitý prvek v pedagogické činnosti*. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta tělesné výchovy a sport, 2011. 47 s.

Rozhovor s Davidem Nekvindou ze dne 18. května 2020

Rozhovor s Miroslavem Burešem ze dne 23.-24. května 2020

Teze Diplomové práce

SCHVALENO *APV. 17.0.17*

Institút komunikačných štúdií a žurnalistiky FSV UK Teze MAGISTERSKÉ diplomové práce									
TUTO ČASŤ VYPLŇUJE STUDENT/KA:									
Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta: Jakub Pačner	Razítko podatelny: <table border="1" style="margin: auto;"> <tr> <td colspan="2" style="text-align: center;"> Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd </td> </tr> <tr> <td>Došlo dne:</td> <td style="text-align: center;">30-05-2019 -1-</td> </tr> <tr> <td>Číslo:</td> <td style="text-align: center;">228 Příloh:</td> </tr> <tr> <td colspan="2">Přiloženo:</td> </tr> </table>	Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd		Došlo dne:	30-05-2019 -1-	Číslo:	228 Příloh:	Přiloženo:	
Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd									
Došlo dne:		30-05-2019 -1-							
Číslo:		228 Příloh:							
Přiloženo:									
Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta: 2018/2019									
E-mail diplomantky/diplomanta: jakubpacner@seznam.cz									
Studijní obor/forma studia: Mediální studia – kombinované studium									
Předpokládaný název práce v češtině: Specifika práce rozhlasového sportovního redaktora/ komentátora									
Předpokládaný název práce v angličtině: Specifications of work of radio sport redactor/ commentator									
Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2012/2013) (diplomovou práci je možné odevzdat <u>nejdříve</u> po dvou semestrech od schválení teze) LS 2019/2020									
Charakteristika tématu a jeho dosavadní zpracování (max. 1800 znaků): Práce se bude zabývat specifiky profese sportovního rozhlasového novináře, konkrétně komentátora/ redaktora. Zaměří se na historický kontext sportovního vysílání rozhlasu i práce samotných redaktorů/ komentátorů a také jejich postupné vymezení v rámci historického kontextu, kdy se postupně rozdílnosti v pojmech redaktor/ reportér začaly v průběhu historie sít. Dosud bylo napsáno několik prací zabývajících se obecně rozhlasovým vysíláním, sportovní rozhlasovou žurnalistikou či konkrétními rozhlasovými sportovními žurnalisty (Josef Laurer). Tato práce se však bude zabývat prací sportovního rozhlasového žurnalisty (komentátora/ reportéra) v obecné rovině.									
Předpokládaný cíl práce, případně formulace problému, výzkumné otázky nebo hypotézy (max. 1800 znaků): Diplomová práce se zaměří na aspekty práce rozhlasového sportovního redaktora/ komentátora. Zároveň jsou uvedeny obě tyto profese, protože komentátor zastává i redaktorskou/ reportérskou činnost. Práce se zaměří na specifikaci pojmů redaktor, reportér, komentátor. Popsány budou i kvalifikační předpoklady pro tyto profese, přes přípravu na práci u mikrofonu při reportování sportovní akce, až k metodice tvorby sportovního programu rozhlasové redakce a jeho podílu na této činnosti. Analytická část by pak na základě těchto stanovených obecných kritérií rozlišovala konkrétní sportovní reportáž vybraného rozhlasového sportovního reportéra.									
Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu): Teoretická část <ul style="list-style-type: none"> - Metodologie – popis vybrané metodologie použité při tvorbě diplomové práce - Historický kontext – podkapitoly týkající se historického ukotvení rozhlasové sportovní žurnalistiky, historie profese sportovního žurnalisty/ komentátora, historie rozhlasu jako takového, Josef Laurer (příkopník rozhlasové sportovní žurnalistiky) - Vymezení pojmu reportáž - historie, počátky, charakteristické rysy, případně podobné (přelínající se) rozhlasové žánry (feature, pásmo) - Vymezení pojmů redaktor/ reportér/ komentátor – podkapitoly věnující se specifikům jejich práce, kvalifikační předpoklady, příprava na práci u mikrofonu, podíl na tvorbě sportovního programu - Tvorba sportovního programu redakce Analytická část <ul style="list-style-type: none"> - Rozbor vybrané rozhlasové sportovní reportáže (příspěvku) vybraného rozhlasového sportovního reportéra/ komentátora na základě předem stanovených obecných kritérií 									

<p>Vymezení podkladového materiálu (např. titul periodika a analyzované období): Bude použit jakýkoliv podkladový materiál, který pojednává a souvisí s rozhlasovou žurnalistikou, sportovní žurnalistikou, sportovní rozhlasovou žurnalistikou. Z takto zaměřených publikací budou čerpany historické, technické a další souvislosti nutné k napsání diplomové práce. Součástí bude i audio materiál - zejména při rozboru rozhlasové reportáže (příspěvku).</p>
<p>Metody (techniky) zpracování materiálu: Rešerše dostupné tuzemské i zahraniční literatury Rešerše dostupné tuzemské i zahraniční literatury zabývající se problematikou rozhlasového vysílání, práce rozhlasového sportovního novináře (komentátora, redaktora/ reportéra). Dále v analytické části kvalitativní obsahová analýza vybraného příspěvku.</p>
<p>Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a metodě jeho zpracování; u všech titlů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):</p> <p>BĚHAL, R. Vývoj české rozhlasové reportáže. Praha: Československý rozhlas, 1962 – kniha, která bude použita při tvorbě kapitoly zabývající se historií rozhlasu i žánru reportáže.</p> <p>JEŠUTOVÁ, Eva a kol. Od mikrofonu k posluchačům. Z Osmi desetiletí Českého rozhlasu. Praha: Český rozhlas, 2003. 667 s. ISBN 80-86762-00-9. Publikace pojednává o historii Českého rozhlasu, bude se tedy jednat o knihu, která poslouží k tvorbě kapitoly zabývající se historií rozhlasu.</p> <p>LUKAVSKÝ, Radovan: Kultura mluveného slova. Praha: Akademie múzických umění, 2000. 105 s. ISBN 80-85883-61-9 – učebnice určená mimo jiné posluchačům divadelních fakult. zaměřená na mluvený projev, bude použita při analýze mluveného projevu v reportáži (příspěvku).</p> <p>MARŠÍK, Josef. Výběrový slovníček termínů slovesné rozhlasové tvorby. Praha: Sdružení pro rozhlasovou tvorbu, 1999. ISBN, 80-238-5619-7 Publikace popisující pojmy rozhlasové tvorby - bude základním východiskem při specifikování pojmů použitých v diplomové práci.</p> <p>MOTIL, Jan. Nové trendy v médiích. Brno: Masarykova univerzita, 2012. ISBN 978-80-210-5839-2 - publikace mapující aktuální trendy na české mediální scéně vhodná při tvorbě kapitoly zabývající se současností a aktuálními trendy.</p> <p>Rozhlas veřejné služby - stojí na rozcestí?: sborník příspěvků z Jarního semináře pořádaného Sdružením pro rozhlasovou tvorbu a Katedrou žurnalistiky PSV UK 27. dubna 2009 v Karolinu. Praha: Sdružení pro rozhlasovou tvorbu, 2009, 40 s. ISBN 978-80-254-6814-2. – jedna z částí se věnuje číslu sportovnímu zpravodajství a publicistice na Radiožurnálu. Jedná se o soubor přednášek ze semináře, který se zabýval mimo jiné vysíláním ČRo současnosti.</p> <p>STRAHL, Vladimír: Novinář před mikrofonem. Praha: Karolinum, 1993. 118 s. ISBN: 8070668008 – v teoretické části bude kniha použita pro charakteristiku komentátorů sportovních utkání.</p> <p>TRAMPOJA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. Metody výzkumu médií. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010, 293 s. ISBN 978-80-7367-683-4 - literatura, kterou použiji při specifikaci metodologie i samotné analytické části. Publikace se zabývá metodami výzkumu médií či mediálních obsahů.</p>
<p>Diplomové a disertační práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)</p> <p>MICINA, Tomáš - Počátky sportovního rozhlasového vysílání na území Československa (diplomová práce, Karlova univerzita – Fakulta sociálních věd – 2016)</p> <p>CHARVÁT, Martin - Historie sportovní redakce Československého/Českého rozhlasu (diplomová práce, Karlova univerzita – Fakulta sociálních věd – 2018)</p>

<p>BEREŇ, Michal - Analýza práce komentátora sportovního přímého přenosu (diplomová práce, Karlova univerzita – Fakulta sociálních věd – 2014)</p> <p>RAIS, Tomáš. Jazykové prostředky komunikátůmluvené sportovní žurnalistiky (se zaměřením na televizní přímé přenosy utkání ledního hokeje). Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010.</p> <p>MACKOVÁ, Veronika. Styl a jazyk sportovního zpravodajství a publicistiky moderátorů a komentátorů České televize (zaměřeno na Petra Vichnara) Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2012</p>
<p>Datum / Podpis studenta/ky</p> <p style="text-align: right;">30.5.2019 <i>Pereň</i></p>

<p>TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:</p> <p>Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:</p> <p>Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:</p> <p>Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.</p> <p>Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.</p> <p style="text-align: center;"> <i>Mařík Josef</i> <i>30.5.2019</i> </p> <p> Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga Datum / Podpis pedagožky/pedagoga </p>

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNĚ, PODEPSANĚ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÉNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNÝ FSV UK. PŘIJATÍ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVĚDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO DÍKY VÝTIŠKŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE NA IKSŽ SCHVALUJE VEDOUcí PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY.

Seznam příloh

Příloha č. 1: Rozhovor s Miroslavem Burešem ze dne 23.-24. května 2020

Příloha č. 2: Emailový rozhovor s Davidem Nekvindou ze dne 18. května 2020

Příloha č. 1: Rozhovor s Miroslavem Burešem ze dne 23.-24. května 2020

Já: Budou to otázky různého charakteru, začnu tou první, takovou obecnější, co by podle tebe měl správný sportovní redaktor, potažmo komentátor, zkrátka sportovní žurnalista takový, kterého by si chtěl u sebe v redakci mít, tak co by měl mít, jak by měl ten člověk vypadat.

Miroslav Bureš: Tak předně to musí být člověk, který se v tom oboru orientuje zajímá ho to a v neposlední míře ho to baví, musí na to musí ho ta práce bavit, protože ta práce není jako každá jiná práce, že člověk přijde do zaměstnání ráno v šest a končí ve dvě odpoledne a jde domů, ta práce se nedá měřit na hodiny a ten kdo ji chce dělat prostě musí počítat s tím, že jí obětuje hodně času a nesmí ten čas počítat, musí prostě ho bavit a v současné době vlastně všichni lidé, kteří kteří pracují ve sportovní redakci v českém rozhlase, jsou takového ražení a dá se říci, že ani nechodí do práce, oni mají svého koníčka, jako zaměstnání ze kterého, ve které jsou placeni a tak to taky berou. To je strašně důležitá věc, i když samozřejmě se nedá nějak měřit, ale to, aby to člověka bavilo a nekoukal se nalevo napravo, nakolik dělá hodiny nepočítal si přesčasy, tak to je podle mě hrozně důležitá věc. No a pak jsou samozřejmě věci, které se dají měřit, který se dají hodnotit, musí si ten člověk projít nějakým testem, když k nám jde. Takže musí se orientovat v tom sportovním prostředí a pak jsou věci navazující, které ale získává ten člověk a samozřejmě taky během praxe. To jsou kontakty s lidmi v tom daném prostředí a to jsou další na zbývající znalosti. A potom zkušenosti s tou už s tou prací jako takovou, ale pokud se bavíme o tom když do toho chce někdo vstoupit, tak to jednoznačně je zájem a znalosti v tom daném oboru.

Já: Jaká je cesta vůbec do takovéhle sportovní redakce, protože pro mnoho lidí je to asi sen, pro mnoho taky nedosažitelný, tak předpokládám že není asi úplně jednoduché se dostat do sportovní redakce tím způsobem tak člověk přijde a řekne "Chci u vás dělat sportovního redaktora, komentátora".

Miroslav Bureš: No dá se to i tak samozřejmě udělat nebo samozřejmě i taková cesta sem může jako někomu povést. Záleží vždycky na tom, jestli má člověk štěstí i na dobu ve kterou přijde, kdy třeba někoho hledáme, kde je místo, kdy se po někom shání, protože pokud přijde člověk sám, nebo ho někdo doporučí a zrovna není místo pro něj, tak je to samozřejmě složité, ale to je asi ve všech oborech a to není žádná novinka. Koneckonců ty sis to sám vyzkoušel, co to znamená, co to obnáší. Většinou, když někoho hledáme, tak buď vypisuje konkurz a vybíráme z určitého počtu lidí, kteří se přihlásí a nebo oslovíme někoho napřímo o kom víme, že by tu práci chtěl a mohl dělat. Takže to jsou asi dvě nejčastější cesty nebo

způsoby, jak se někdo dostane do sportovní redakce. A když mluvíme o sportovní redakci českého rozhlasu, tak mluvíme samozřejmě nejenom o té, která je v Praze, ale i o všech dalších redakcích českého rozhlasu, které jsou v jednotlivých regionálních místech, regionálních studiích českého rozhlasu kde má sportovní redakce vždycky jednoho člověka, tam taky je prostě sportáček, kterého nějak musíme vybrat, a který působí v tom daném místě a má na starosti sport v tom svém daném regionu.

Já: Jak vypadá samotné výběrové řízení?

Miroslav Bureš: Většinou...

Já: Liší se to různě, jakoby kus od kusu, nebo je to, máte to nějak unifikované. Třeba i to co jsem zažil já. Můžeš to samozřejmě rozepsat prosím, jestli je to standardní postup nebo si to měníte podle vašeho uvážení co zrovna potřebujete?

Miroslav Bureš: Máme to. Já jsem vlastně vycházel vždycky. Já jsem jich dělal docela hodně těch výběrových řízení a vycházel jsem z toho, které jsem já sám zažil v roce 1993, kdy jsem se do rozhlasu dostal právě přes výběrové řízení, které se tenkrát skládalo ze tří kol a v každém tom kole byly nějaké dané věci a úkoly, tak z toho jsem nějak tak vyšel, akorát jsem to smrsknul do jednoho, maximálně do dvou dnů. Takže to jsou taková ta výběrová řízení, kde se přihlásí víc lidí. My ty lidi vybíráme na základě nějakého inzerátu, kde oni se přihlásí a my je potom oslovíme, pozveme je do toho určitého místa, ať je to v regionu nebo v Praze, a vybíráme z nich takto je. To je model toho řekněme většího výběrového řízení, kde ty lidi dostanou písemný test ze znalostí o sportu, kde s těmi lidmi samozřejmě mluvíme o tom, o té jejich motivaci pracovat v českém rozhlase, nebo sportovní redakci českého rozhlasu. Mluvíme s nimi samozřejmě o tom jaký mají přehled o sportu, nejenom na základě toho testu, ale i na základě toho našeho rozhovoru, abychom získali nějaké poznatky, a zkusíme taky z nějakých praktických dovedností, jako je třeba komentování, kdy simulujeme situaci, ať už podle televize nebo podle představitosti, kterou pak oni mají komentovat, to si nakonec sám si zkusil, a to je samozřejmě pro ty lidi ohromně těžké. Většina z nich to nikdy nedělala, ale už i na tom se ukáže jakou mají představu ale i jaký mají talent, jak jsou na tom samozřejmě hlasově, jak jsou na tom jazykově, jak se umějí vyjadřovat a tak dále. To všechno mi během toho, během toho jednodenního nebo dvoudenního výběrového řízení zjistíme záleží, ta délka toho řízení na tom, kolik tam je lidí. Pokud se přihlásilo prvně třeba 60 lidí, tak samozřejmě jsme je nestihli všechno vzít v jeden den. A pokud se jich přihlásilo deset někde jinde, tak jsme za jeden den zvládli. No a když si třeba ještě pořád nejsme jisti, tak zkusíme ještě třetí krok, nebo třetí čas v tom výběrovém řízení,

pokud se rozhodujeme, třeba to bylo myslím zrovna u vás tenkrát v Brně, že vezmeme ty vybrané lidi kteří jsou zrovna pro nás tak asi na stejné úrovni a nevíme si rady koho vzít, nebo nevzít, přímo na zápas a zkusíme je přímo na zápase komentovat, udělat nějaký, nějakou zprávu z toho zápasu, abychom viděli rozdíly i tady na té už řekněme vyšší úrovni. I když samozřejmě víme pořád, o tom že ti lidé, lidé to většinou dělají poprvé v životě a tak k tomu taky přistupujeme. No a druhá věc, nebo druhá možnost toho výběrové řízení, nazvěme li to tak, to už ale není úplně klasické výběrové řízení, je to, když si ty lidi vytipujeme sami sami, oslovíme, tak to jsou většinou ale lidi, který známe, který v tom oboru už mají něco za sebou, a tam my samozřejmě nemusíme zkoušet úplně ze všeho, tam samozřejmě víme, co mají za sebou, co umějí a co znají, takže tam třeba odpadne ten test sportovní, když oslovíme novináře z jiného média, nebo vím že k nám chce jít pracovat a má za sebou dvacet let ve fotbalové sekci nějakých novin nebo jiného média televize atd., No tak ho asi nemusím zkoušet fotbalu, ale tak to je už, potom, už to není prostě klasické výběrové řízení.

Já: Stává se vám že třeba o tu práci mají zájem lidé kteří se doposud zabývali domácím zpravodajstvím a třeba v rámci rozhlasu je to asi jedno z jakého média přijdou?

Miroslav Bureš: Je to strašně různorodé, ten zájem o to má fakt hodně lidí dá se říct v těch posledních letech, já nevím, abych to specifikoval, ale zase abych nepřestřelil. Třeba posledních pět let se hlásí dost lidí kteří jako to jenom zkoušejí, kteří nemají vlastně ani představu o tom, co ta práce obnáší. A to se pozná velice rychle. Co se týká té konkrétní otázky tvojí, tak jako že by přicházelo hodně lidí jako z jiné redakce, ať už z rozhlasu, nebo z jiného média, to si nemyslím. Novináři, kteří už jsou někde zabběhlí, ať už v domácí nebo zahraniční redakci, nebo v regionální redakci, tak většinou do sportu jako nemíří. Máme nějaké jednotlivé případy. Tím posledním myslím že byl Václav Rokyta, který dělal v domácí redakci českého rozhlasu a přešel do sportovní redakce, ale u něj to byl taky vlastně vlastně trochu jiný případ, protože on původně chtěl jít do sportu a nedostal se tam, protože tam to nebylo místo, tak šel do domácí redakce a pak se ve sportu místo uvolnilo, tak, tak přešel vlastně na to, co chtěl dělat.

Já: Možná fakt ve stručnosti, je o tu práci velký zájem, ty jsi řekl, že občas se stává, že 60 lidí je třeba na tu pozici v tom daném regionu, kteří mají zájem, tak je dlouhodobě ten trend takový, že je o tuto práci zájem?

Miroslav Bureš: No já si myslím, že, že, že to tak je, ale vlastně nemám to s čím porovnat. Třeba v Brně, když jsi dělal konkurz ty, já už nevím který to byl rok, a tak tam bylo skutečně

šedesát lidí, teď jsme dělali poslední konkurz ve Zlíně před tuším to je rok, nebo rok a půl, rok možná, tak tam se přihlásilo lidí asi, asi 25 nebo 30, což je podle mě taky docela dost. Ale nemám to s čím úplně porovnat. Takže dá se říct, že takhle se to pohybuje. Ale my ty konkurzy jako neděláme úplně každý rok a děláme je vždycky samozřejmě v těch místech i regionálních, když nám prostě někdo vypadne, protože v těch regionech se ti lidé napřímo hledají jako o něco hůř než v Praze. Pokud vypadne někde třeba ve Zlíně, a my tam najednou nikoho nemáme, tak to je samozřejmě místo, které těžko pokryjeme z Prahy na nějakou každodenní práci a rychle tam najít někoho, kdo tuhle práci může dělat z voleje, je taky složitější. Takže tam, tam se snažíme ty konkurzy dělat, nebo snažíme se tam získat někoho hodně, hodně rychle, ale třeba v Praze je ta situace jiná. Takže jestli je o to zájem velký? Já si myslím, že pořád, teď jsme vlastně před koronavirovou pandemií oslovovali lidi kvůli rozpuštění sportovního rádia. Mělo se rozjet sportovní rádio v létě, které mělo po skončení olympiády pokračovat, jako plnohodnotná sportovní stanice 24 hodin denně od sportu a neměli jsme vůbec problém ty lidi sehnat, aniž bychom museli vyhlašovat konkurz. Prostě jsme oslovovali lidi kteří, o kterých jsme věděli, že mají o tu práci zájem, a jako měli jsme vlastně těch lidí nadbytek. Takže asi taky záleží na místě, kde, kde ty lidi nabíráte. V Praze je to samozřejmě jiné než v regionech. A navíc, když řekneme že se třeba ve Zlíně přihlásilo 30 lidí, nebo 25 až 30, to si přesně nepamatuju, tak ale musíme potom taky dodat, kolik těch lidí z toho konkurzu bylo vlastně použitelných pro to, aby co nejdřív do toho naskočili a mohli tu práci dělat. Tak v tom Zlíně to nebyl nikdo z těch z těch třiceti nebo necelých třiceti lidí. Tam nebyl vlastně nikdo, kdo by měl nějakou zkušenost s tou prací. ať už vůbec ne s prací v rozhlase, a vůbec s prací v médiích, nebyl nikdo takový, takže to bylo pro nás velice těžké někoho za prvé vybrat a pak to taky někoho rychle naučit, protože ono to není tak jednoduchý naučit lidi pracovat pro rozhlas na mikrofon.

Já: Hraje nějakou roli vzdělání při výběru nebo, myslím tím opravdu dosažená úroveň vzdělání, středoškolské vysokoškolské, nebo tady v tomto to jde bokem a spíše opravdu vítězí ty předpoklady toho buď jaký má jaký má ten člověk vztah k tomu sportu, jak se v něm vyzná, a nebo to si myslím, že byl vlastně i můj případ ,tam vy jste mě na to kdysi sami upozorňovali, byli tam kluci, co znali Zbrojovku od A do Z, já jsem od té doby pořádně fotbal nesledoval, přesto jste mě nějakým způsobem vybrali a upřednostnili tenkrát asi pro nějaké jiné aspekty, kdysi jste tenkrát zmiňovali hlas, projev něco takového.

Miroslav Bureš: No když si toho teďka řekl Strašně hodně najednou jako...

Já: Tak já to rozdělím. Tak první to vzdělání, hraje nějakou roli vzdělání?

Miroslav Bureš: To vzdělání samozřejmě by bylo fajn, kdyby mělo hrát nějakou roli, ale víceméně roli nehraje, protože to bychom už nenašli vůbec nikoho. Takže to vzdělání samozřejmě nějakou roli může hrát, když se budeme pak u někoho rozhodovat, tak k tomu můžeme přihlédnout, ale jako myslím si, že kdybychom vypsali výběrové řízení, kde by byla, kde by byla nějaká podmínka například, že ten člověk musí mít jenom vysokoškolské vzdělání, tak by se asi moc lidí nepřihlásilo, nebo bychom těžko vybírali. Jako on z mých zkušeností, které mám, a tak jako jsou dlouholeté, tak ze všech těch konkurzů prostě se nedalo vybrat na základě nějakého vzdělání, nebo že by to vzdělání mělo být nějakým měřítkem nebo kritériem někde hodně vysoko, to určitě ne. Koneckonců já sám jsem tam v roce 1993 se dostal, když jsem byl ve druhém ročníku vysoké školy a taky jsem neměl dokončené vysokoškolské vzdělání, měl jsem maturitu, vlastně jako spousta lidí je na tom na tom stejně. když je vybereme dneska, tak si myslím, že není to kritérium vlastně, není.

Já: [00:13:41] Tak poslední otázka ještě k tomu výběrovému řízení a pak už přejdeme až k samotné práci dál po výběrovém řízení. A to je to o čem jsem mluvil. Říkal Jsi, že důležitým aspektem je, že ten člověk tomu sportu rozumí, nebo se mu věnuje, má ho rád je to jeho koníček. Může se ale stát, že, ano nahrávám ti na to, co už jsem řekl, že vyberete člověka, který třeba, o něm, o němž víte, že není až tak znalý toho sportu, nežije tím, nebo dosud nežil, ale můžou tam být nějaké aspekty, které vy upřednostníte, protože vám přijdou důležitější a s tím zbytkem se dá pracovat?

Miroslav Bureš: Může to být taky tak ale ono se to všechno rychle pozná v té praxi. My vybereme člověka, který najednou zjistí, že tím sportem nežije, a nebo se nedokáže úplně přizpůsobit tomu nastavenému systému, tempu práce, zvyklostem, které v tom fungují, a on sám vlastně zjistí, že to není pro něj. Posledním takovým případem byl právě člověk, kterého jsme vybrali ve Zlíně, Jakub Malovaný, kterého jsme vybrali v tom posledním konkurzu ve Zlíně, a už jsme se s ním bohužel rozloučili, protože prostě i on sám poznal že to není to, co si představoval a že se raději vrátil k tomu co dělal předtím, což bylo hraní v divadle, takže prostě to se samozřejmě stává že se v tom konkurzu ne úplně trefíme a jedna strana nebo druhá strana zjistí, že to není úplně ono, tak potom se to samozřejmě řeší a proto funguje i tříměsíční výpovědní lhůta u zaměstnanců, u externistů jsme samozřejmě domluveni ústně a vlastně jsme tak domluveni i se zaměstnanci, že pokud to nejde, tak to neláme přes koleno a dohodneme se jako lidi na tom, že prostě se to dál dělat takhle nedá.

Já: Má sportovní komentování a samotná mluva a samotný projev nějaká vlastní specifika, která jsou odlišná od běžného zpravodajství, od toho běžného domácího zpravodajství, které slyšíme - trošičku nahraju nakopnu malinko směrem, o čem mluvím já. Můj osobní dojem

je takový, že se tam ne vždy, pokud se bavíme o samotném komentování, ne o projevu ve studiu, hraje na naprostou čistotu a takovou tu hyperkorektnost, když to nazvu, ale že tam naopak dostávají prostor emoce, občas hovorové výrazy a podobně, je tam ta odlišnost znatelná?

Miroslav Bureš: Já si myslím že tam musí být ta odlišnost. A já svoje lidi k tomu i vedu a říkám jim že prostě když dělají sport, tak to nemůžou, ať už, já teď řeknu, ať už ve studiu, nebo při komentování už vůbec ne, ale že to nemůžou číst jako pohádku lidem. Musí v tom být prostě emoce, musí v tom být napětí, zájem, musí být slyšet, že ten člověk ví o čem mluví, že to těm lidem podává tak, aby to ty lidi taky bavilo, a klasický případ, nebo takový model je při komentování, pokud se hraje fotbal 0:0, člověk komentuje celý zápas a těm lidem to podává prostřednictvím rozhlasu, ten zápas je nudný, toho samotného komentátora to nebaví, nebaví ten zápas lidí na tribunách, tak ale z toho projevu komentátora to nesmí být poznat. Ten musí prostě i tak komentovat s nadšením a musí, samozřejmě objektivně, musí říct, že ten zápas jako není třeba dobrý, ale musí to podávat tak, aby ty lidi u přijímače udržel, protože se to může změnit. Může se tam za chvíli stát spousta zajímavých věcí a nemůže prostě to komentovat tak, aby je z toho rádia číšiila nuda a bylo cítit, že to toho komentátora nebaví. Takže tohleto je ten projev při komentování, pokud se ptáš, strašně důležitý. Ale platí to i pro samotný projev ve studiu, pokud čte sporták zprávy, na Radiožurnálu čte sportovní sportovní zprávy, sportovní služba, sportovní reportér, tak prostě to jeho nasazení musí být znát, nemůže je číst opravdu jako pohádku.

Já: Stává se vám třeba někdy, protože vy máte v rozhlase své vlastní lektory, kteří vás učí mluvit, ostatně učí externě třeba i lidi z České televize a podobně, tak že třeba za vámi přijdou a kritizují to, jakým způsobem ten člověk mluví v živém vysílání, které jak říkám, dle mého názoru, a teď jsi mi to vlastně potvrdil, je specifické, není tam ta hyperkorektnost v tom projevu, a nebo jsou tam v tom rozhlase nastavená pravidla, že zkrátka tohle je sportovní komentování, je to živě, jsou tam emoce, máme prostě právo na to mluvit trochu jinak?

Bureš: Ted' nevím jestli ti úplně rozumím, ale určitě ty lidi nemůžou jako používat zase moc hovorově, nebo neměli používat hovorové výrazy, neměli by určitě mluvit nespisovně, neměli by mluvit už vůbec ne nějak neslušné. Tak to jsou jako, tahle pravidla jsou víceméně stejná jako pro ostatní, tam spíš co jsem chtěl říct předtím, že to nasazení, ty emoce musí být trochu trochu jinde, než u člověka, který čte o, nebo ne snad komentuje, reportuje, přináší informace z jiného prostředí, tak tam je ten rozdíl. Ale co se týká hovorové mluvy, nebo spisovné mluvy, tak to si myslím, že musí být jako nastaveno všude stejně a to samozřejmě

v rozhlasu hlídají lidi kteří to tam vedou, Honza Pokorný a další kteří to mají na mikrofonu strašně moc za sebou, já si to hlídám ve sportovní redakci, hlídají si to ostatní vedoucí ve svých redakcích, Takže těch lidí, kteří to poslouchají, je samozřejmě hodně a určitě to tam je pod kontrolou, není to jenom záležitost těch lidí, kteří sedí v oddělení vzdělávání.

Já: Rozumím. V čem se liší komentování televizní a rozhlasové sportovní komentování?

Miroslav Bureš: To se liší samozřejmě, a ať se to nezdá, tak i ti nejlepší lidi v jednotlivých v jednotlivých redakcích s tím můžou mít problémy, pokud se dostanou na druhou stranu. Já můžu mluvit z vlastní zkušenosti, ne že bych se považoval za nejlepšího, ale z vlastní zkušenosti, protože jsem komentoval mockrát pro televizi, tak musím říct, že mě to dělalo fakt problémy, přepnout z rozhlasového na televizní komentování mi dělalo velké problémy. Ten rozdíl je jednoznačný a jasný. Prostě v televizi za komentátora mluví obrázky, v rádiu naopak komentátor musí ty obrázky prostřednictvím toho co říká nabídnout těm posluchačům že v rádiu je to čistý popis a práce se v tom výrazně liší. [00:20:18] Zatímco komentátor rádiový se nemusí na ten přenos tolik připravovat, nemusí mít takzvaně bokem tolik té omáčky a vaty, byť to samozřejmě by měl znát, ale nemusí to mít všechno připravené, nemusí mít popsané Á čtyřky papíru pro přenos, protože on se k tomu vůbec nedostane a neměl by se k tomu dostat. On prostě popisuje to co vidí a musí neustále posluchačům nabízet obrázky prostřednictvím těch svých slov, tak u toho televizního komentátora je to úplně naopak, ten, za něj mluví obrázky a on vlastně popisuje jenom méně, to co se děje na té ploše, na tom hřišti, na tom stadionu, ale musí to doplňovat věcmi, které má připravené. No a to dělá problémy, pokud se dostane na druhou stranu tomu i tomu, a já si pamatuju, Robert Záruba jeden čas u nás komentoval S mikrofonem za hokejem, a i takový matador a borec, jakým on je v televizi při komentování, tak mi říkal že to pro něj je opravdu velký nezvyk. A taky i on s tím ze začátku měl problémy dostat se do toho rozhlasového pojetí komentování. No a stejně tak je to pro nás rozhlasáky těžké, když jdeme komentovat do televize. Já jsem se to nikdy nenaučil, když jsem komentoval v televizi řadu věcí, tak jsem se nikdy nenaučil se oprostít od toho, abych tolik nepopisoval, a vždycky mi to vytýkali, nakonec vlastně jsem na tom vždycky skončil, nebo jsem se nikam dál nedostal, protože jsem prostě se nezbavil toho popisování, jak jsem komentoval v rádiu toho tolik hodně, tak, tak jsem se to nikdy neodnaučil vlastně popisovat to, co ten divák vidí, takže ten rozdíl je jasný a jednoznačný.

Já: Když jsi mluvil o těch Á čtyřkách, tím jsi myslel to, že v televizi má ten komentátor více informací po ruce které používá řekněme co se týče třeba životních příběhů nebo nějakých pikantností?

Miroslav Bureš: Čehokoliv, co chtěl říct o tom hráči, o tom mužstvu, o tom prostředí, o tom městě, o tom stadionu, o té soutěži, cokoli, on musí být připravený o tom mluvit. Někoho zaberou v hledišti a on by měl vědět, koho zabrali, takže by o tom člověku měl něco říct. Když bude hrát Sparta se Slávií a zaberou v hledišti reprezentačního trenéra Šilhavého, tak aby měli kdo to je, měl by říct divákům "je tady Jaroslav šilhavý, trénuje českou reprezentaci, dívá se na zápas proto a proto", což ten rozhlasový reportér prakticky nemusí vůbec dělat, protože on za prvé nevidí toho šilhavého v hledišti nebo o něm často ani nemusí vědět protože nemá ten přenos, nikdo ho rozhlasovým posluchačům nenabízí v obrázku. Ale on musí popisovat to, co je na tom hřišti a to co se právě děje, aby nevypadali z role ti lidé u toho rádia který to poslouchají, protože ty nezajímá v tom daném okamžiku že tam někdo sedí na tribuně, ty zajímá to, co oni nevidí, co se děje na hřišti a jestli zrovna není nějaká šance na gól, nebo snad někdo ne hádá, nebo něco podobného.

Já: Ještě se zeptám, jak probíhá samotné školení redaktorů / reportérů, než jdou opravdu naostro na plac. Pracuje se s nimi nějak, co se týče projevu, protože v rozhlase je to asi více slyšet než v televizi. Respektive člověk nevnímá obrázky, ale opravdu jenom ten hlas. Máte nějaké speciální, opravdu přísné drily, rutiny?

Miroslav Bureš: No já bych řekl, že to je každodenní práce. Jednak teda ti lidé, kteří začínají, tak chodí samozřejmě na oddělení vzdělávání, kde jsou lektorky, které ho vedou k tomu, aby se všechno správně naučil. Já se snažím tam teda posílat lidi i ostatní, kteří v tom rádiu dělají třeba deset i víc let, kteří by tam měli čas od času zajít a pracovat na tom, co je trápí, co se týká projevu hlasového. Ale ti, kteří začínají tam samozřejmě chodí velice často a vlastně musejí dostat i od těch lektorů z toho oddělení vzdělávání zelenou, že můžou na mikrofon, což nemusí být jen ze začátku, oni třeba můžou nastoupit z toho konkurzu, nebo si je tam vybereme, s někým se dohodneme že nastoupí, ale to neznamená, že jde hned na živý mikrofon. Většinou to je tak, že nejde hned na živý mikrofon. No a pak jsou tam ti lidé, o kterých jsem mluvil, samozřejmě zelenou musí dát Jan Pokorný, zelenou musím dát já atd. Prostě já řeknu, tady člověk Jan Novák k nám nastoupil, teď se zdá, že už jako by mohl na živý mikrofon, pustím Janu Pokornému nahrávky jeho, nebo vyzkoušíme rovnou ve studiu a on řekne ano může, pak jde na mikrofon, ale taky i dál dělá postupné krůčky. Když jde na mikrofonu poprvé, určitě nejde komentovat zápas Barcelona Slávia, ale začne na nočních službách třeba, nebo začne, ale to si myslím že jako platí v každém zaměstnání, že začíná na tom nejméně náročném a postupnými krůčky se dostává dál a dál. Jako málokdy se stane, že tam přijde někdo, kdo už to umí, že by mohl rovnou naskočit. To musí přijít někdo z podobného typu média, ať už z nějakého jiného rádia nebo z televize. Pokud tam přijde

samozřejmě komentátor z televize, který celý život komentuje fotbal, tak tady ty všechny věci přeskočí a může začít rovnou na tom na tom nejtěžším, samozřejmě, ale takových lidí tam zase tolik nepřichází.

Já: Rozumím posíláte komentátory na všechna sportovní utkání, nebo komentujete třeba některá utkání od vás ze studia, za pomoci sledování tohosamotného přenosu a jak to vlastně vypadá tady toto zákulisí? Úplný laik asi neví jak toto vypadá.

Miroslav Bureš: Ne to neděláme, nekomentujeme určitě ze záznamu. Všechno, co komentujeme, komentujeme přímo ze stadionu. Nefunguje to tak, že by někdo seděl u televize v rozhlase a komentoval to podle televize do rádia. To určitě ne. Děláme všechno přímo ze stadionu. No a vypadá to tak, že jako teď teda bych mohl samozřejmě strašně dlouho, mohl bych rozebrat jednotlivé sporty, nebo bych mohl říct, jak to funguje na jednotlivých sportech, ale obecně je to tak, že pokud komentujeme na velkou plochu, komentujeme fotbalové zápasy, hokejové zápasy, prostě přenosy z atletiky a tak dále, tak máme objednané komentátorské stanoviště na stadionu, kde jsou buď jedno, dvě, nebo tři místa. Podle toho kolik tam je od nás lidí. To komentátorské stanoviště je nějak vybavené, což taky do značné míry často, nebo velice často závisí na financích, kolik co stojí, protože za všechno samozřejmě platí. Snahou je aby i komentátoři měli na tom komentátorském stanovišti co nejlepší servis, to znamená i s monitorem, i s nějakými statistikami v počítači a tak dále a tak dále. A z toho komentátorského stanoviště oni komentují. Samozřejmě ne pokaždé to je tak, že by tam takový full servis měli, někdy tam jsou bez monitoru, bez nějakých doplňujících informací, takže si musí vystačit jenom s tím, co vidí na dálku na stadion. Což je případ je pořád ještě dost často fotbalových i hokejových zápasů. Ale snažíme se to měnit a lepší se to. Třeba teďka při Lize mistrů, když hrála Slávie v poslední sezoně, tak už jsme se snažili, aby na všech zápasech měli monitor a mohli jednotlivé věci, které nevidí z dálky na hrací ploše, poměřovat a vidět i na té televizní obrazovce. Takže ani z toho komentátorského stanoviště komentují celý ten zápas a tak to vlastně funguje i na těch ostatních sportech. Jsou samozřejmě ale jako specifika, nebo jsou rozličné věci, o kterých bychom se tady museli bavit konkrétně. Jarda Plašil jezdí třeba na všechny grandslamy, možná jako jeden z mála novinářů v České republice na ně jezdí pravidelně už, řekl bych, aspoň osm, deset let, na všechny grandslamy, a z nich vstupuje do vysílání prakticky po celý den. Ale většinou je to tak, že on nemá komentátorské stanoviště přímo na tom stadionu, nebo přímo v hledišti, ale v útrobách toho stadionu sleduje jednotlivé ty zápasy všechny, na mnoha televizních monitoroch, a vybírá z toho co zrovna je nejzajímavější. Takže pro něj ta práce není úplně tak, že by navštívil a vybral si zápas na dvorci třeba číslo jedna, nebo na hlavním dvorci, pak na dvorci číslo 3, tam zašel a tam odtamtud seděl a tam

komentoval. Tak to není. On musí zadat veškeré to dění, proto sedí na nějakém jednom místě, kde vidí všechny ty stadiony a tak tak je to prostě různé i při nějakých dalších jiných akcích, ale většinou, jak jsem to popsal to komentátorské stanoviště, tak fotbal, hokej, biatlon, atletika a další a další sporty, které přinášíme živě, fungují tak, že ty lidi sedí přímo na tom stadionu.

Já: Snažíte se si budovat, školit, pracovat s těmi lidmi tak, aby se z nich stali experti na několik málo sportů? Je řekněme expert na hokej, jako pan Procházka, nebo třeba právě Plašil na tenis? Nebo máte i ty redaktory, kteří jsou vyloženě univerzálové?

Ne. Snažíme se, a teď možná ještě víc než kdy jindy, což, k čemuž teda přispívalo i to, že se blížilo spuštění samostatné sportovní stejně, tak se snažíme mít na všechny, na všechny sporty vlastní experty a lidi, kteří ty sporty sledují pečlivě. Vždycky to tak bylo samozřejmě, ale teď je to ještě víc intenzivního. Takže na hokej... Takže každý prostě, každý ten člověk, když přijde do redakce, tak dostane nějaké sporty takzvaně na starosti. Ale zároveň samozřejmě musí mít přehled i o těch ostatních, ale ti co má na starosti, ty musí sledovat, musí vědět, co se v nich děje, musí znát lidi z těch sportů, musí hlídat všechno, aby nám neutekly tiskovky, aby nám neutekly zajímavé věci, co tam přijdou, aby nám neutekly soutěže, závody a tak dále. Prostě proto má ty sporty na starosti a samozřejmě na ty sporty je pak nasazovaný v rámci těch jednotlivých akcí. Ale zároveň ty lidi musí, protože oni nechodí jenom na stadiony komentovat ty své sporty a mají taky služby zpravodajské, takže musí být v obraze, to znamená když Kadeřábek s Kunou dělají hokej, tak neznámá, že nemůžou vědět, nebo že neznají vývoj ve fotbalové lize, nebo neví, kdo zrovna bude hrát Wimbledon za Česko, nebo kdo je první v tenisovém žebříčku, nebo kdo vyhrál mistrovství světa v atletice a tak dále. Prostě přehled ten všeobecný musí mít všichni a musí to sledovat, ale to je víceméně věc automatická, protože tím, že se tam ten člověk pohybuje prakticky celý život a dnes a denně chodí chodí do rádia nebo chodí po sportovištích a sleduje to, tak samozřejmě to se nijak naučí, to prostě ty lidi ví.

Já: Samozřejmě asi jako v domácím (zpravodajství) musí mít člověk přehled o tom, kdo je premiér a jak funguje soudní systém, jak funguje, ale také třeba právě systém politicky. Rozumím. Zeptám se dále, co samotná práce sportovního komentátora, pak přejdu k redaktorovi, protože jedna věc je samotné komentování utkání, ale teď se budeme bavit i o tom zákulisí. Přejdu postupně otázkama k tomu, protože je to i činnost redaktorská, připravování balíčků, příspěvků a podobně. Co tedy práce sportovního komentátora obnáší, pokud to můžeme říct. Dosud jsme se bavili o tom samotném komentování od toho co přijde

člověk na stadion. Ale co tomu předchází a jak to vypadá potom, co skončí utkání? Začnem asi tím co tomu předchází, prosím.

Miroslav Bureš: No ono je to vlastně, věc pro pořad pro jednoho člověka. My to v rádiu nemáme tak, že by při té jedné akci, ať už je to fotbal, hokej tenis, další sporty ,jeden člověk komentoval a někdo jinej byl tím redaktorem. U nás je to tak, že pořad je tam jeden člověk, který to musí pokrýt sám všechno, nebo nebo ve dvou. To znamená, když jde komentovat zápas Slávia - Sparta dvojice Suchan Vasič, tak oni jsou zároveň redaktory a zároveň taky komentátory, takže oni před tím zápasem musí připravit všechny příspěvky kolem toho zápasu, co od nás očekávají a co ta stanice nebo ty stanice, protože to si bere víc stanic Českého rozhlasu, no a co po nás chtějí, takže oni pro všechny stanice příspěvky vyrobí před zápasem. Pak komentují zápas a stejně tak po skončení zápasu vyrábějí zase příspěvky, které souvisí s tím, co chtějí po nás po tom zápase. Maximálně se teď v poslední době stává, že tam posílám na ty opravdu výjimečné nebo nejzajímavější zápasy ještě jednoho člověka který tam má po zápase už roli toho redaktora, že jim s tím pomáhá. Ale není to úplně pravidlo, nestane se to pokaždé, záleží na tom jak ta redakce vytížená s dalšími věcmi a událostmi, aby prostě to vyšlo tak, že tam ještě někoho můžu poslat. Ale jinak skutečně ti, co komentují, tak mají na starosti před i po zápase i tu redaktorskou část, která s tím zápasem nebo akcí souvisí.

Já: Jak probíhá příprava na samotný zápas co se tedy komentátorské činnosti týče, nastudování si sestav a podobně?

Miroslav Bureš: No, já bych řekl, že ta příprava není nijak extra náročná, protože ty lidi, kteří komentují tyhle zápasy a mají na to prostě, aby komentovali velkou plochu v rádiu, tak to dělají dlouho a nemají jako potřebu se na to nějak extra připravovat, protože se v tom pořad pohybuje a všechno to vlastně znají dlouhodobě, takže oni nepotřebují se učit čísla hráčů na dresech, oni se nepotřebují učit sestavy, oni vědí kdo je trenér, oni oni znají zákulisí a znají se s těmi lidmi, takže jakoby myslím si, že s přípravou nebo vím to, že s přípravou to není zas tak velký problém. Samozřejmě něco jiného je, když ty lidi komentují na olympiádě, na mistrovstvích světa, tak tam samozřejmě ta příprava na soupeře zejména je daleko náročnější, pečlivější a důležitější, protože s těmi lidmi oni se nesetkávají každý den, jako když se to týká domácích soutěží, tak tam je to samozřejmě náročnější, ale i i tam jedou lidi, kteří to dělají dlouho a jako určité zkušenosti jim v tomhle tom taky pomáhají.

Já: Tak když jsme u toho a si Olympiáda to běžně bývá opravdu, nebo běžně logicky bývá vrchol sportovní žurnalistiky, vím že Robert Záruba kdysi říkal, že příprava celkového

programu vysílání zabrala třeba tři měsíce, Tak pro samotného sportovního novináře, který tam jede a zastává, jak říkáš jednak tu roli i toho redaktora a komentátora, tak pokud komentuje domácí utkání, známe to, protože jsem komentátor, který to komentuje už roky a všechno zná, ale pokud se na takovýto velký podnik, jako nějaký světový šampionát, nebo třeba olympiáda, tam ta příprava asi je náročnější. Lze aspoň nějak generalizovat, jestli to je v rádech týdnů nebo desítek dnů? Nevím. Možná z tvé vlastní perspektivy, nemusíš mluvit za ostatní, ale třeba ty sám konkrétně, pokud si vzpomeneš na, řekněme, kdybys srovnal svůj první velký světový šampionát, nebo třeba olympiádu a třeba ve srovnání s nějakou poslední ...

Miroslav Bureš: Ono se to úplně srovnávat nedá, protože já jsem byl na první olympiádě v roce 1994, a tehdejší dostupné prostředky pro tu přípravu byly úplně někde jinde a vůbec samotná ta práce se dělala úplně jinak než dneska. Obrovskou roli hraje internet, tenkrát internet nebyl. Dneska je. Takže ten je obrovským pomocníkem pro všechny tady ty věci, které dneska novinář dělá. A sportovní novinářiny tuplem. Takže i během toho přenosu těm komentátorům ten internet pomáhá a oni si oni si tu přípravu tím internetem výrazně ulehčují. Když dřív internet nebyl, tak to bylo samozřejmě úplně jinak, a myslím si, že to jako ani nemá cenu teďka tady nějak popisovat, protože to bychom se dostali do úplně, úplně jinam, byvili bychom se úplně o jiný práci vlastně, protože ta práce je skutečně úplně jiná. Dneska to je tak že když jdou ty lidi na olympiádu, tak oni samozřejmě vědí s dostatečným předstihem, že tam jedou. Takže, když je olympiáda, když je olympiáda teďka měla být v červenci, takže oni už věděli vlastně od ledna, určitě od prosince, kdo tam pojede. No a když oni to vědí, tak taky vědí, co tam budou dělat a prostě jim to nemusí ani nijak říkat. Každý se na to připraví sám, jak nejlíp umí a ví, co ho tam bude čekat, tady, než tam odjede. No a potom je druhá fáze ty přípravy, a ta už je v místě ty olympiády samotný, nebo i potom ,co se to týká mistrovství, světa mistrovství Evropy a dalších velkých takovýchle podniků, že ti lidi se připravují už v místě, kde mají ty konkrétní informace daleko přesnější, vědí, kdo bude za koho hrát, kdo tam skutečně je oproti těm původním nominacím a prostě ty konkrétní informace jsou lepší, přesnější a tam už se připravují v místě na samotné ty konkrétní zápasy. Takže jako je to samozřejmě trochu náročnější, ale nemyslím si, že by se to lišilo oproti tomu, co dělají tady tady v domácích podmínkách.

Já: Jak se z tvého pohledu, a teď nevím nakolik to půjde říct obecně, asi abychom nad tím strávili třeba dvě hodiny, změnila ta specifika té práce, ty rutiny za těch posledních 30 let od svého nástupu, až po současnost. Kdybys třeba srovnal, ať to zjednodušeně, 90. léta, kdy ještě nebyl internet, tak jak tehdy probíhala ta příprava, jaké byly třeba rutiny vůbec?

Miroslav Bureš: Ty si to možná neumíš představit, ale ta doba, ta práce je prostě úplně jiná. To je, to je prostě jiná práce. Dřív, když nebyl internet a nebyly mobilní telefony, tak se nikomu prakticky nemohl zavolat, kdy jsi si vzpomněl. Takže dřív, když já jsem teda ještě začínal, nebo v těch devadesátých letech, tak prostě všechno bylo založené na osobním kontaktu. Takže my jsme se s těma lidma se všema znali. Nebylo možný, aby jsi se prostě bavil, nebo natáčel někoho, koho bys neznal. Takže já jsem skutečně od té doby vlastně se znám se všema lidma z fotbalu, z hokeje, který tenkrát to dělali protože jsem dělal hlavně fotbal a taky hokej, což je diametrálně odlišný od dnešní doby, protože dneska vlastně v newsroomu, v těch otevřených spacech a v těch redakcích prostě někdo uvidí někde nějakou zprávu a může komukoli zavolat a vůbec se s ním nezná s tím člověkem. Samozřejmě je na tom jestli ten mu odpoví nebo neodpoví, ale ten kontakt mezi těmi novináři a těmi na té druhé straně je úplně jiný, je anonymní, ty lidi se vůbec neznají a to je obrovská odlišnost, obrovské rozdíly. A druhé velké rozdíly v té práci je rychlost a zpracovávání a množství zpracovávání těch informací. Dřív samozřejmě, když nebyl internet nebyly mobilní telefony, tak ty informace šly daleko pomaleji a to zpracování té informace trvalo strašně dlouhou dobu ve srovnání s dneškem. Takže to se prolínalo vlastně veškerou činností toho sportovního redaktora, ať už byl někde na akci, nebo dělal v redakci, když jsi byl na nějaké akci venku. Nemyslím tím jenom v zahraničí, ale myslím vůbec v terénu, tak prostě jsi to tam natočil na magnetofon pásek a nebylo možné to odtamtud poslat nějakým internetem nebo nějak do redakce, aby to hned odvysílali. Musel jsi s tím přijet do redakce, do rádia, ať jsi byl kdekoli, kam si to nahrál na další pásek, který jsi prostě střídal. A takový dvou, tří minutový rozhovor, jsi střílel třeba hodinu, protože prostě jsi musel každý stříh slepit páskou, přeposlechnout, když se ti to nepovedlo, zase rozlepit, předělat. Když se ti to povedlo, jel jsi dál, takových stříhů jsi tam udělal třeba třicet, čtyřicet v tom rozhovoru. Takže to trvalo. Nebylo to prostě tak rychlý a ty informace nešlo prostě podávat prostřednictvím, ani rádia, tak rychle, jako je to dneska běžně vlastně úplně všude na internetu v rádiu v televizi, vlastně to jsou minutový intervaly.

Já: Toto bylo po technické stránce. Co se týče samotných trendů v možná zpracovávaných příspěvcích, v žánrech, nebo třeba i ve stylu, dynamice mluvení, posunulo se také od devadesátých let někam? Nějakým způsobem proběhly změny? Ty máš srovnání.

Miroslav Bureš: Ono to souvisí s tou, s tím množstvím a rychlostí zpracování informací. Dneska bych řekl, že se jede dost po povrchu, že je to všechno hodně rychlé, ale taky dost povrchní a hlavně se to týká i délky těch příspěvků. Třeba dneska se došlo už na Radiožurnálu na zpravodajství k příspěvkům, které trvají minutu a půl, dvě minuty, když ji dáte do vysílání, tak je to tak je to dost. Dřív bylo zcela běžný, jestli vysílaly příspěvky, které

měly tři minuty i čtyři minuty. To se taky výrazně změnilo, určitě. I dynamika projevu, je samozřejmě pořád víc a víc kladen důraz na to, aby ten projev byl hodně dynamický, energický což, když si poslechněš některé příspěvky nebo i komentování z minulosti, tak úplně úplně neplatilo. I když musím říct, že taky jako určitý tlak byl. Určitě se nespokojili lidi s tím v rádiu, když bychom za mikrofonem říkali nebo tam byl jako uspávací hadů. To jako, na to byl tlak vždycky. Ale určitě se to týká hlavně délky těch příspěvků a potom, co se týká informace takové té do hloubky, udělat něco něco delšího, vzít tam víc respondentů a víc se do toho problému ponořit, tak to se samozřejmě dá dělat dneska, ale třeba na několik částí, musí tomu být třeba nějaká beseda, musí tu mít nějaký speciální vysílání. V samotných příspěvcích už se to moc dělat nedá. Samotné jednotlivé příspěvky v tom proudovém vysílání jsou už víc povrchní a většinou se jako i kvůli tomu, že těch informací je tolik, tak se nedají nějak více rozvinout do nějaké delší stopáže.

Já: Taková perlička na závěr, co se týče toho samotného projevu, tak mě zajímá, Václav Svoboda někdejší sportovní redaktor, komentoval Moto GP a podobně, tak mi kdysi říkal, že považuje, nebo že se hovoří o Otovi Černém, jako o průkopníkovi takové legendární metody dotazování se sportovců, a sice krátkou oznamovací větou. Příklad Sparta : Slavia 1:1, tak jak se k tomu stavíš ty? Používá se to, nebo?

Miroslav Bureš: Ne, to se nepoužívá. To byla byla specifika Oty černého, já vím o čem mluvíš, ale to se se nepoužívá.

Já: Ještě se zeptám, když jsme se bavili o učení soupisek, o poznávání hráčů na hřišti, není třeba to asi komentovat. Ti komentátoři redaktoři to znají takřka z paměti. Přesto a vím že mi asi odpovíš, tuším jak mi odpovíš, ale lze hřešit na to, že posluchač nemá šanci vidět, kdo je skutečně u míče, zda Novák nebo Novotný, když to takhle nadsadím?

Miroslav Bureš: Tak samozřejmě to je jednodušší, než v televizi. To rozhodně. A dokonce já těm lidem říkám, že se nemají moc opravovat v tom vysílání, pokud nejde o nějaký extra důležitý moment. Jestli prostě přihrávku, kterých je v tom zápase stovky nebo desítky, jestli jí zkazí jednou Novák a přitom jí zkazil někdo jiný, není prostě podstatný, je to naopak lepší se neopravovat, protože to samotné upravování potom ten komentář narušuje a vzbudí, když by se opakovalo víckrát během toho jednoho přenosu, tak vzbudí u těch posluchačů možná rozpaky, nedůvěru a řeknou si no kdo to je, on se pořád opravuje v tom komentáři. Takže samozřejmě tohle je určitá výhoda, dá se říct v uvozovkách, pro nás rozhlasáky je, že ten, kdo poslouchá rádio, přenos nevidí. Nicméně jsou i tací posluchači, kteří poslouchají přenos z rádia a k tomu si pouští obraz z televize, tak ti nás pak můžou nacytat, ale jako určitá

výhoda tam je, nicméně stávat by se to samozřejmě nemělo a je to problém v těch klíčových okamžicích těch zápasů nebo těch soutěží. Pokud dá rozhodující gól ve finále mistrovství světa Straka a komentátor řekne, že ho dal Jágr, tak samozřejmě tam z toho nevinní nebo nějak se z toho nevykroutí, ani tím, že je v rádiu a posluchač to nevidí. Tak to se stávat samozřejmě nemůže.

Já: Rozumím otázka závěrem tohoto bloku, prosím ještě, co se týče rozlišování možná z hlediska historie od toho, co jsi nastoupil až doteď. Dříve se opravdu striktně rozdělovalo, ale to se bavíme třeba už o samotném vzniku rozhlasu, mezi reportérem, který byl v podstatě v té době komentátor, protože tehdy se o tom hovořilo, jako o tom, že reportuje o něčem na místě, tak rozlišujete mezi redaktorem a reportérem u vás? Případně komentátorem? Nebo toto už se postupem času splynulo do sebe?

Miroslav Bureš: No jak jsem to popisoval předtím, u nás to vlastně, my to rozlišujeme, ale ten člověk dělá ty činnosti, vlastně je dělá při tom jednom zápase, nebo při té jedné akci je dělá najednou, že dělá obě ty činnosti. Takže ano vrací se i to, že se v rádiu pomalu opouští pojem komentátor, ale říká se reportér, protože on ty zápasy reportuje. To se používá častěji a častěji. I když pro mě je to spíš pořád komentátor, ten dokumentuje zápasy, ale používá se dost často, že je to reportér. Ale jsou i reportéři, kteří nekomentují takzvaně, ale kteří natáčejí reportáže a pak jsou redaktoři. Rozlišujeme to, ale ale ti lidi dělají vlastně všechny ty činnosti.

Já: Jak se posunula technika a technické zázemí. Když to srovnáš třeba s 90. léty kdy jsi začínal a s tím, jak je to teď?

Miroslav Bureš: Obecně se dá říct, že je to stejně jako asi ve všech oborech lidské činnosti. Je to prostě úplně jiné. I úplně jinde, úplně se to změnilo naprosto. Zejména tím, že do toho zasáhl, jak už jsme říkali, internet a mobilní telefony, protože to je vlastně dneska hlavní součást toho, jak lidi do rádia vysílají a posílají příspěvky, jak je odbavují. Takže buď přes mobil, nebo přes internet. A co se týká potom nějakých složitějších věcí, samozřejmě se vysílá už na bázi především internetového spojení, ITa kodeků. Ta technika nebo to technické spojení je úplně jiné než dřív. Dřív taky ty přenosy rozhlasové zaměstnávaly přímo v terénu víc lidí. S námi jezdil v devadesátých letech na všechna ligová utkání fotbalu nebo hokeje, přenosový technik. Vezl s sebou techniku, kterou zapojoval přímo na místě. To dneska úplně není. Dneska ale toho technika vystřídal na místě na stadionech technik od O2, v tomhle případě, nebo kdyby tam byla samozřejmě jiná společnost, která zabezpečuje ten přenos po těch internetových linkách, který ale nejezdí s námi, který tam přijde na to místo, jenom

vlastně to spojení kontroluje. No a potom pro nahrávání těch jednotlivých reportáží, zvuků, rozhovorů taky už nevozíme tak velká zařízení. Nahrává se to všechno na disk a z toho diskuse se to samozřejmě daleko snáz přetahuje do počítače. V počítači se to stříhá digitálně. Je to jiné než jsme to dělali v devadesátých letech. Jak už jsem říkal včera, tak tenkrát se záznam nahrával na magnetofonový pásek, ten se potom přehrál na další magnetofon nový pásek, který se stříhal klasicky, slepoval se slepkami, takže to všechno trvalo delší dobu, nedalo se pracovat v terénu takhle, musel vždycky si člověk vrátit s tím nahraným materiálem přímo do redakce, takže ty prodlevy časově byly obrovské. Ale nebylo to nic divného, protože nic jiného člověk v tu dobu neznal. Ta technika šla obrovsky nahoru, ale je to prostě úkaz, který je ve všech oborech lidské činnosti, takže ani samozřejmě rozhlas nevyjímaje.

Já: Možná jen v krátkosti, kdy se ti poprvé dostal v 90. letech z redakce do ruky mobilní telefon? Víím, že na to vzpomínal kdysi můj bývalý šéf Kamil Houska, že když v 90. letech, možná na přelomu tisíciletí, měl poprvé mobilní telefon u sebe jako novinář, tak lidi v autobuse koukali, když mu zazvonil, tak máš takovou zkušenost taky?

Miroslav Bureš: No mám ji, ale já fakt nevím, v jakém roce to bylo. My jsme měli nejdřív takové ty obrovské telefony, které se nosily jako kufřík, to byly takový polomobilní telefony. A první mobilní telefon, bylo to určitě ještě v devadesátých letech, bylo to tak, že nejdřív jsme je dostávali tak, že jsme si je půjčovali, když jel třeba někdo do zahraničí, tak dostal půjčený mobilní telefon, pak ho musel vrátit, ale kdy to bylo poprvé, abych to nějak přesně datoval, to fakt nevím. Bylo to určitě ještě v devadesátých letech.

Já: A už tenkrát to byl výrazný posun k urychlení práce, třeba co se týče konzultací a podobně?

Miroslav Bureš: Byl to výrazný posun právě k tomu, že ses mohl spojit s těmi lidmi v Praze, nebo České republice, nebo s těmi, kterými jsi potřeboval rychleji, to určitě, ale ještě to určitě nebylo tak, že by se přes ten mobilní telefon dalo nahrávat, nebo že by jsi přes něj vstupoval do vysílání, ale postupně se to samozřejmě všechno tohle zlepšovalo, zrychlovalo, takže dneska ten mobilním vlastně dokážu úplně všechno. Ale tenkrát v těch prvních krocích to bylo hlavně pro kontakt, pro tu činnost takovou předvýrobní, ale velmi rychle se povedlo potom to, že se přes ten mobilní telefon dalo vstupovat i do vysílání živě, i když ta kvalita zpočátku byla nevalná a záleželo to samozřejmě na pokrytí toho signálu v tom daném místě, což ne všude ze začátku úplně šlo. Ale jako třeba na to, když jel člověk na mistrovství nějaké ve fotbale, v atletice, v házené, a byl na komentátorském stanovišti, něco mu nešlo, nešly

linky, tak samozřejmě mobilní telefon byl velice vítaným pomocníkem v té době, protože se přes něj dalo zavolat rovnou a dal se ten problém vyřešit. Tak takovéhle problémy vlastně, nebo takovým pomocníkem v těch začátcích, byl asi největším určitě.

Já: Ten technik, který dnes je na tom fotbalovém hřišti, nebo třeba stadionu, tak to je obdoba toho, co jsem ještě kdysi v roce 2014 zažil já, nebo to byl původní technik Českého rozhlasu? On býval na Zbrojovce se mnou pán, který tam něco odbavoval.

Miroslav Bureš: No já myslím že dneska ještě s tím původním technikem Českého rozhlasu, protože oni v těch regionálních studiích se udrželi trochu déle než v Praze. Tam na některých těch místech chodili ještě dost dlouho potom a to myslím, že byl tenhle případ, protože tam to bylo dané i tím, že ta technika pro lidi v regionech, kteří byli na externích pozicích nebyla, tak že si ji nosili s sebou. Jim tam musel přijít na pomoc ten technik, ale postupně se potom přešlo i na to, že ti kluci dostali tu techniku domů a pak už chodili v těch regionálních místech sami. Ale myslím, že ty jsi chodil ještě s panem Daňkem, nebo s někým takovým z Brna, a že ten tam chodil ještě jako z Rozhlasu.

Já: Pro pochopení úplně, než posunem k dalšímu tématu, kterým budete program, tak dnes, v dnešní době kluci, kteří komentují, viz třeba David Nekvinda, který mě nahradil, už mají doma přenosovou techniku, kterou si nosí sami, jestli tomu rozumím správně?.

Miroslav Bureš: Ne, právě, že ne. Dneska ti kluci tam chodí bez techniky a tu techniku na to místo přinese ten technik z O2, který zodpovídá za kvalitu toho přenosu. Za kvalitu toho přenosu už nezodpovídají ti redaktoři. Oni nespojují žádné linky, není tam ani nikdo z rozhlasu, kdo by spojoval. Ten přenos, prostě technicky zabezpečuje pro Český rozhlas v v tomto roce, nebo i v předešlých letech, společnost O2, která si účtuje přenos z toho zápasu. Technicky za to zodpovídá to O2. Jakmile ten přenos je technicky nekvalitní, nebo není spojený, tak všechno tohle jde za nimi a ti lidi z Rozhlasu, v tomto případě teda ti redaktoři, se o to nestarají, což je obrovská výhoda, protože dřív, když jsme tam jezdili s technikem, a nebo potom sami s těmi zařízeními, a spojovali jsme si ty dráty, když to řeknu tak, jak to je, žejo dráty tam byly připravené, právě od společnosti telefonní, od společnosti O2, nebo jiné společnosti, ale byla to většinou O2, byly připojeny na tom komentátorském stanovišti, byly připraveny oživené dráty. My jsme si do toho to zařízení takzvaně píchli, prostě jsme spojili ty dráty s tím zařízením. No ale museli jsme se o to starat. Když to nešlo, tak jsme museli zjišťovat na místě proč to nejde, museli jsme to řešit třeba před tím zápasem, nebo i během toho zápasu, když to spojení vypadlo, což teď úplně neexistuje. Teď to všechno řeší technik

od společnosti telefonní, od společnosti O2, který je na místě a který to má na starosti. Jakmile se tam něco stane, tak ten redaktor jenom čeká, až to vyřeší a až to zase funguje.

Já: Čili v podstatě dnes redaktoři, ve srovnání s tvými začátky, to mají o poznání jednodušší.

Miroslav Bureš: Na domácích stadionech určitě, na stadionech v zahraničí to je pořád dost podobné, protože tam samozřejmě je to vlastně tak, jak to bylo tady dřív. Přijede na stadion a tam má připraveny linky, to znamená ty dráty nebo nějakou krabičku, do které musí zapojit to zařízení, které si vozí s sebou. Takže tam je to vlastně pořád stejné a jakmile to v tom zahraničí nefunguje tak tam teprve musí shánět někoho, kdo se o to má starat a to bývá dost často situace, která je hodně na nervy, protože se to nedaří většinou úplně nejrychleji. Ti lidi tam samozřejmě nestojí a nečekají, ti se musí shánět. V zahraničí je to pořád stejné.

Já: Co se týče zahraničí, mě napadla jedna otázka, jaké je tam pro vás zázemí? Jedna věc je doma, kde vás lidi znají jako český rozhlas. Jsou třeba státy, kde je to mnohem složitější, pokud máš příklad třeba jednoho, a státy, kde naopak je situace podobná jako v Česku a cítíte se tam i díky tomu zázemí, díky tomu jak vám lidé přistupují, díky tomu technickému zázemí, stejně jako u nás třeba?

Miroslav Bureš: Tak určitě rozdíl jsou. Jsou rozdíly jednak ve vyspělosti těch zemí, a tomu odpovídají podmínky pro práci nejenom nás, ale i ostatních. A dá se říct že se liší často i přístup těch lidí k tomu, jak to je připravené. Ale abych konkretizoval a řekl v téhle zemi je to vždycky vynikající a v jiné vždycky špatné, tak tak se to říct nedá. Je to spíš případ od případu. Taky to nemají v těch jednotlivých zemích všude stejně. Někde prostě jsou zvyklí, že ti technici při zápasech jsou na stadionu, v některých zemích nejsou vůbec na stadionu, připraví to den dva předem, pak už se tam neukážou a není to jejich povinnost. Takže je to i fakt strašně různorodé a nedá se to nějak globalizovat, nebo nějak zobecňovat, je to opravdu případ od případu. A taky je samozřejmě různé podle velikosti akce. Pokud se bavíme o nějakých akcích typu mistrovství světa, mistrovství Evropy, tak tam to zabezpečuje všechno na místě jedna velká společnost, je to všechno připravené, je tam spousta lidí kolem toho, jsou tam prostě komentátorské pozice pro x dalších lidí z celého světa nebo Evropy, takže tam je to víceméně bez problémů. Ale oproti tomu jsou akce menšího rázu, jako jsou třeba jednotlivé fotbalové zápasy, nějaká předkola evropských pohárů, která se hrají i v místech, kde se třeba normálně běžně nic neděje a ty zápasy jsou tam třeba jednou za x let. Nebo to jsou nějaké menší podniky v jiných sportech, tam je to samozřejmě složitější. Bude se hrát tenisové utkání a FED Cupu, nebo Davis Cupu někde mimo velké tenisové stadiony v menších místech, tak tam samozřejmě jenom ty linky objednat je problém. A netýká se to

jenom toho zmíněného třeba tenisového zápasu, ale prostě, když jsou ty akce v místech, kde nejsou ani technicky ta místa uzpůsobena tomu přenosu, tak samozřejmě je složitější tam ty linky rozhlasové vůbec objednat. Může tam být i špatný třeba signál na mobilní telefon, špatný signál pro datové připojení, to všechno samozřejmě se řeší s dostatečným předstihem a i to hraje roli, jak rychle oni reagují ti pořadatelé, nebo ty jednotlivé firmy, které zajišťují ten přenos před tím samotným podnikem, protože když my je oslovíme, a u zahraničních akcí to děláme třeba s měsíčním předstihem, oni nereagují a reagují na poslední chvíli, tak samozřejmě to může být taky problém, takže těch věcí, které tohle to ovlivňují, je celá řada.

Já: Co se týče samotného programu, tak v podstatě vypadá, budeme se bavit samozřejmě o sportu, o sportovní sekci Českého rozhlasu, ten program? Vy máte celodenní vysílání, přes, předpokládám, od ranního zpravodajského servisu, až po večer. Jak je to způsobeno, pokud lze říct zase nějakým způsobem globálně?

Miroslav Bureš: No tak teď se bavíme o Radiožurnálu předpokládám. Protože Český rozhlas má těch stanic víc. Sport se hraje nejvíc na Radiožurnálu a naše nabídka taky vychází z toho, co připravujeme pro Radiožurnál a ty ostatní stanice si vlastně buď vybírají s této nabídky, anebo nás oslovují především ty regionální stanice v místech regionální sportovní redaktoři a vybírají si pochopitelně nabídku nebo domlouvají se přez mě s nimi na nabídce, která odpovídá tomu jejich vysílání, to znamená regionální vysílání. Ale pokud se bavíme o Radiožurnálu, tak tam je to víceméně jasné a dané přes celý den stejně, protože ten program Radiožurnálu je proudový od rána do večera. Takže my se snažíme nabízet sportovní věci do všech částí toho dne - do ranního vysílání, dopoledního, odpoledního, večerního a na nejrůznějších poradách přes celý den se prostě řeší, ať už s editory, nebo s vedoucími toho programu, co prostě Radiožurnál a systém naší nabídky vezme a co ne. Takže je to vyložene už dnes, a bylo to tak i dřív, je to prostě otázka nabídky a poptávky. Co dalšího se děje v těch jiných sférách a v jiných redakcích a podle toho to editoři vysílání a vedoucí programu skládají a dávají dohromady. Takže děje se to teď už hodně dá se říct on line aktuálně několikrát denně se nad tou nabídkou scházíme, měníme ji, upřesňujeme ji. Třeba teď jsem zrovna posílal, než jsme spolu začali mluvit, nabídku na dnešek znova. Včera jsem ji poslal odpoledne, dneska ráno, mezi sedmou a osmou jsem ji aktualizoval podle toho, co se stalo večer a přes noc. Dneska zrovna to bylo docela aktuální, protože se tam nabídky další tři věci, které jsme v té nabídce měnili na dnešek. Teďka si tu nabídku projde v rádiu koordinátor sportu, což je vlastně editor sportovního vysílání na dnešek, s editorem Radiožurnálu ten řekne, co by se mu v tom vysílání chtělo dávat, co ne. Ona ho seznámí, dneska je to Alena Benešová, seznámí ty naše lidi s tím, co se do toho vysílání dostane, co se tma nedostane, co mají a co nemají dělat. No a samozřejmě potom v průběhu dne se to zase dál aktualizuje,

podle toho, co se ten den děje, a co nového přijde, a co tak stane a podle toho se úkolují lidé, kteří jsou na tyto aktuální věci připraveni.

Já: Ten sport je zařazován ve zpravodajských relacích v celou a v půl, nebo jsou tam třeba i příspěvky jednotlivé v průběhu vysílání mezi těmi půlhodinami?

Miroslav Bureš: Oboje. Teď jsem mluvil hlavně o příspěvcích jednotlivých, které jsou zařazovány přes celý den do vysílání v časech, které určí ten editor, a podle toho, co ostatního se děje, a pak ve všech zpravodajských relacích má sport své místo. To znamená ve zpravodajských relacích v celou. V každou hodinu je čtený sport, který má na starosti sportovní služba, a která která ho i čte ve vysílání, a v půlkách takzvaných, tedy ve zprávách v půl, to jsou ty kratší zprávy na Radiožurnálu, je sport. Ale tam jsou ty zprávy kratší, takže tam ho nečte sportovní redaktor, ale čte ho tam zprávař nebo zprávařka. Sportovní redakce jenom připraví tu zprávu.

Já: Co rozhoduje o tom, že příspěvek bude zařazen? Bavíme se asi, předpokládám, o něčem, příspěvek je označen pro něco, jako je reportáž na několik desítek vteřin, možná nějakou minutu, minutu a půl, dvě - co rozhoduje o tom, že bude zařazen? Je to velikost té události, nebo třeba to, že je to nějaká zrovna nějaká historická událost, která se váže k tomuto dni?

Miroslav Bureš: Teď jsou dvě věci. Nejdřív, co rozhoduje o tom, že ho vůbec nabídneme. Tak o tom rozhodují ve finále já, a rozhodují podle nabídky mých lidí ve sportu. Všichni lidé ve sportovní redakci my dávají nabídku na každý den, co bychom mohli dělat, dávají s týdenním předstihem, a pak ještě ji aktualizujeme každý den večer a ráno, takže tu nabídku dávám dohromady každý den několikrát a nabízím jí Radiožurnálu. A o tom jestli Radiožurnál, nebo i jiná stanice, se bavíme o Radiožurnálu, ale samozřejmě může si vybrat i jiná stanice, třeba plus si občas vybere něco, nebo ty regionální stanice samozřejmě zařazují každý den, tak o tom rozhodují ti editoři Radiožurnálu. Prostě rozhodují o tom, jestli zahrají ty věci nebo nezahrají. Nejdřív jsem o tom rozhoduje na poradách. Jak jsem říkal, ty porady jsou minimálně dvakrát denně - ráno v osm 45 a odpoledne v 15:30. Tam o tom o té nabídce, nejenom sportovní, ale i ostatních redakcí, se baví se baví víc lidí, z Radiožurnálu a z Plusu, a dávají vlastně dohromady na celý ty dny nebo na celý ty úseky těch dnů, no a potom ve finále o tom, jestli ten příspěvek skutečně půjde, nebo ne, rozhodne editor toho vysílání, který prostě dává a skládá to vysílání z příspěvků a z nabídky všech těch redakcí a podle toho, co on uzná za vhodné do toho vysílání dát, tam dá. On prostě musí mít přehled přehled o tom, co se děje ten den, co je důležité, co je méně důležité, a podle toho to vysílání skládat z té celé nabídky, kterou ze všech těch redakcí má.

Já: Ty porady, o kterých jsem mluvil, to jsou nějaké řekněme velké porady celého vedení, ať už zpravodajství domácího, sportovního a tak dále?

Miroslav Bureš: Ano, ano, tam, tam se schází vedoucí všech zpravodajských redakcí, šéfredaktoři stanic, editoři stanic, vedení zpravodajství a každý den se na těchto dvou poradách, minimálně na těchto dvou poradách, řeší to denní vysílání. Pak jsou i porady další, třeba na týdenní bázi, kde se řeší s výhledem jednoho týdne to vysílání, těch větších věcí atd. Ale tady ty dvě denní porady jsou základem toho denního vysílání.

Já: Ty týdenní bývají zpravidla kdy?

Miroslav Bureš: Ty bývají v úterý ve 14 hodin, ale bavíme se o normální situaci, ne o situaci během koronové pandemie.

Já: Ještě zhruba k otázkám ta porada sama o sobě trvá zhruba jak dlouho? Hodinu? Nebo je to různé?

Miroslav Bureš: Ta denní, ta 8:40, v 19:30 trvá tak do hodiny. Ta velká třeba v úterý, ale ono těch větších je i víc, jsou i další, ale tady ta plánovací, velká, ta trvá víc než hodinu. Ta trvá třeba hodinu, hodinu a půl.

Já: Dá se nějak poměrově říct, kolik prostoru dostává sport ve vysílání Českého rozhlasu za den? Třetina, polovina.

Miroslav Bureš: No dá se to samozřejmě asi nějak spočítat. Kdybys chtěl nějaký přesný čas, tak by to určitě někdo dokázal spočítat. Ale z toho skutečně odehraného, z těch skutečně už odehraných věcí v předcházejících dnech. Ale většinou to je tak, že připravíme do rána, to znamená do ranního vysílání, když se bavíme teda o příspěvcích, nebavíme se o zprávách teď, ty zprávy jsou jasné, ty jsou každou půlhodinu, ale o příspěvcích o živých vstupech, do těch příspěvků patří samozřejmě natočené věci, reportáže, montáže, rozhovory, patří tam ale taky živé vstupy, ať už lidí z terénu, nebo lidí ve studiu. Takže nejsou to jenom dotčené příspěvky, rozhovory, reportáže, ale jsou to i další živé vstupy ze sportovišť atd., nebo i studia, tak pro ranní vysílání, které je od pěti do devíti, připravujeme maximálně dvě věci. Když se něco mimořádného stane, tak se tam třeba můžou vlézt tři, ale většinou dvě, maximálně tři. Na dopoledne připravujeme jednu až dvě. Dopoledne od devíti do dvanácti, ale od devíti do desíti je host, takže ta hodina je vyhrazena velkému rozhovoru hosta. To

znamená vlastně to dopolední vysílání jenom od deseti do dvanácti. A potom od dvanácti nebo od jedné, protože od dvanácti do jedné je publicistika zhruba, tak potom v odpoledním vysílání do těch šesti děláme, jak kdy, podle toho, co se všechno děje, ale většinou se tam minimálně čtyři, pět věcí ze sportu vejde. To znamená v každé hodině sport, tedy minimálně jednou. A večer je to podle toho, co se zrovna děje, protože u sportu je to samozřejmě trochu jinak než u těch ostatních věcí z domova, ze zahraničí. Sport má víc živých a nových věcí večer, protože se večer děje, takže podle toho, co se zrovna děje ten den, tak podle toho je tam těch sportovních věcí buď víc nebo míň. Kdybychom měli počítat vstupy z hokejů, z fotbalů ve dnech, kdy se hrají, tak je tam toho sportu hodně, o víkendu je tam taky daleko víc, než ve všední den i přes den, takže prostě večer je to opravdu daný tím, co se zrovna děje a, které akce obsazujeme. Tak doma jsou to prakticky všechny významné a v cizině v posledních letech taky. Jsou to vlastně všechny významné, kde má nějaké zastoupení český český sport.

Já: Jak moc do tvorby programu zasahuje samotný redaktor, řekneme běžný pěšák.

Miroslav Bureš: Tak jak jsem říkal, u něj to začíná. On musí dát nabídku toho, co si myslí, že by bylo zajímavé do toho vysílání nabídnout. Takže on dává jako první nabídku mně. U mě se nabídky všech těch sportovních redaktorů, ať už z Prahy nebo z regionů, schází a z té jejich nabídky ten program a tu nabídku celé sportovní redakce skládám dohromady. Takže u těch redaktorů to začíná. Oni musejí vědět, co se v těch sportech chystá, co se děje. Oni musí vědět a rozpoznat, co je zajímavé míň a co víc a podle toho to nabízet. Pokud nám něco utíká a nemáme to v nabídce a chybí nám to, tak je to v první řadě chyba těch redaktorů, že to nabídli, a že jsme o tom nevěděli.

Já: Nabídku dává zase s nějakým týdenním předstihem? Dělá týdenní nabídku, nebo denní nabídku den předem? Případně pokud týdenní, tak kdy se odevzdává?

Miroslav Bureš: Nabídku dělá vždycky v neděli večer, nebo nejpozději v pondělí ráno, ale spíš v neděli, protože já ji začínám zpracovávat v neděli, protože kdybych začal dělat až v pondělí, tak už bych to nestihl. Takže v neděli večer, nebo nejpozději v pondělí ráno v sedm ji musím mít od všech. No a pak ji zpracovávám na celý týden dopředu. Ale tím to nekončí, protože samozřejmě v dnešní rychlé době se všechno vyvíjí a během toho týdne se dějí další a další věci, o kterých ten člověk nemusel vědět v neděli. Takže každý den si tu nabídku aktualizujeme odpoledne, většinou podle toho, co se děje. To není nijak daný striktně, že by musel každý poslat nový plán, ale aktualizujeme si to odpoledne před tou poradou v 15:30 a potom ráno zase každý den ráno sedm musí poslat všichni, kdo mají ten den nějakou službu,

nebo jsou připraveni vyrazit do terénu, tak musí poslat co zrovna ten den by se mělo obsadit, co by chtěli dělat a co bychom měli nabídnout.

Já: Chápu to správně, že tvé pondělí vypadá tak, protože říkáš, že týdenní nabídka, nebo týdenní program, se řeší na úterní poradě, že tvé pondělí vypadá tak, že dáváš v podstatě většinu dne dohromady to, co ti přišlo právě v neděli večer, v pondělí ráno, aby to bylo na úterý připraveno na tu poradu?

Miroslav Bureš: Ano to chápeš přesně, ale netrvá to jenom v pondělí, trvá to ještě i v úterý až do těch 14hodin to dávám dohromady, protože je toho doopravdy docela dost a na tu poradu na tu čtrnáctou hodinu v úterý to musím všechno připravit na celý ten týden, aby z toho pochopili ty ostatní lidi, co tam sedí na té poradě, co vlastně sport nabízí a proč by se o to měli zajímat, protože na tý úterní poradě se probírají většinou ty větší věci. Neprobíhají se tam na zápasy fotbalové ligy, ty jsou daný, ty jsou jasné, ale probírají se tam spíš témata, který by sport chtěl dělat a měl dělat, a pak větší věci, kam vyjede, koho bude natáčet a co chystá většího.

Já: Tu redakci samotnou, kromě tebe, jako šéfa a redaktorů, tvoří, předpokládám také editoři, asi jako v každé redakci, a asi řada dalších lidí kromě redaktorů, nebo se tam i některé ty funkce slívají, řekněme, do sebe, že redaktor, některý, který už je zkušený, tak je už také editorem a podobně?

Miroslav Bureš: Ano, je to tak, jak říkáš v závěru. Není to není to tak, i když jsem o tom už mockrát přemýšlel, že bych to rozdělil, ale ono to úplně dobře nejde, protože bychom na to potřebovali ještě daleko víc lidí, aby, aby každý dělal jenom jednu tu věc tak to není. Ti lidi dělají víc těch jednotlivých činností a střídají se v nich. A je to jednak protože to prostě personálně nejde oddělit, početně by to bylo málo lidí, ale ještě jeden jakoby neméně důležitý důvod k tomu je, že ty lidi to víc baví. Ty lidi prostě chtějí samozřejmě všichni dělat v terénu. Nejžádanější a nejzajímavější pro všechny lidi, až na pár výjimek, v redakci, protože já to s těma lidma často probírám, tak nejžádanější a nejzajímavější práce pro prakticky 90 procent těch lidí, je dělat v terénu, jezdit na zápasy, na soutěže, na akce, reportovat, vysílat natáčet. Naproti tomu nejméně oblíbenou činností je sedět ve službě v newsroomu a připravovat zprávy a chodit do studia a mít osmihodinovou službu ranní, odpolední, noční. No takže samozřejmě, pokud bych to rozdělil, a měl na to lidi, tak by někteří byli miň spokojení a kteří by byli víc spokojeni, a možná by to nedělalo dobrotu, a není to tak, že by, zase ve většině případů to není tak, že by se někdo tím, jak pracuje, měl víc zasloužit dělat služby a nebo nebo jezdit do terénu. Někdo je samozřejmě lepší v tom,

někdo v tom, ale myslím si, že ve většině případů lidí v té sportovní redakci je to tak, že mohou díky tomu, jak pracují dělat to i to. Takže my to skutečně kombinujeme. Ale zase to není tak, že by dělal každý úplně všechno, i když každý úplně všechno musí umět. Ale je jasný, že ti, kteří tam dělají delší dobu, mají větší zkušenosti a mají taky větší slovo v redakci, nebo prostě jsou zkušenější, tak dělají spíš editorskou práci a ti, kteří třeba začínají, jsou v redakci rok, a spoustu se toho musí teprve naučit, tak mají víc třeba nočních služeb nebo denních služeb a teprve do toho do toho všeho pronikají. Ale to zase je věc, která je víceméně jasná ve všech oborech lidské činnosti.

Já: Koronavirus jak moc zasáhl do vysílání, do vaší práce ve sportovní redakci?

Miroslav Bureš: No samozřejmě výrazně, protože se nesportuje, tak my nejezdíme na žádný akce a ta práce se výrazně změnila v tomhle. Sportovce většinou kontaktuje na dálku, natáčíme je přes různé aplikace, přes různé mobilní aplikace, telefony atd. Takže ten kontakt je minimální se sportovci. Ne jenom proto, že se nesportuje, ale i proto, že samozřejmě se drží nařízení nouzového stavu, takže za nimi jezdíme minimálně. Tak v tom je opravdu velká změna. A změna je také daná tím, že celý Český rozhlas, zpravodajství, pracuje v nějakém nouzovém krizovém režimu, takže i to výrazně ovlivnilo naši práci, stejně jako práci ostatních lidí v Českém rozhlasu. Někteří lidé pracují z domova na home office, jako třeba já, nebo další lidi. Do do prostoru newsroomu smí jenom jenom určitá část lidí, kteří se v pravidelných týmech střídají v tomhle období a tak, aby se pokud možno případná nákaza nepřenesla z jednoho týmu do druhého. Ale zatím všechno probíhá bez jakéhokoliv případů nákazy, což musím zařukat. Připravený je dokonce i tým, který by případně mohl, a byl schopen, vysílat mimo budovu Rozhlasu. Takže ta opatření jsou i v Rozhlase velká a samozřejmě sportovní redakci nevyjímaje.

Já: A čím teď plníte zpravodajství? Když nejsou sportovní události, tak jsou to příběhy jednotlivých sportovců, teď v době koronaviru, nebo opakujete reprízuje věci?

Miroslav Bureš: No, ať se to nezdá, tak ta nabídka je pořád neuvěřitelně široká a ne, určitě věci nereprízuje, ale naopak se nám věci, které nabízíme do vysílání vůbec nevejdou. Třeba dneska jsem vyhazoval asi pět příspěvků, které přišly na dnešní den z nabídky a vůbec se tam nemůžou vejít. Je to trošku možná paradoxní, ale pořád je o čem vysílat. Těch věcí i zpravodajských je v tom sportu hodně každý den a každý den opravdu máme o čem vysílat, byť se nehrají žádné soutěže a pořád se něco, děje pořád se o něčem rozhoduje, pořád se prostě někde jedná, mění se nejrůznější věci jednotlivých sportovních federací, v soutěžích. Těch věcí je fakt spousta.

Já: Tak třeba příklad jedné věci, kterou dneska zařadíš?

Dneska musíme reagovat na to, že zase se změnila vládní opatření. Už můžou sportovci trénovat od jedenáctého května bez nějakých omezení společně a od dvacátého pátého května mohou začít dokonce soutěže, což je úplně nová věc. Takže na to se nabalí hned několik věcí a témat. Druhá taková věc je zrušené halové mistrovství Evropy v atletice, které znamená pro atlety to, že nebudou mít ani jeden závod v celé sezóně, protože to byla poslední možnost, kde oni mohli závodit poté, co bylo zrušené halové mistrovství světa v atletice, tak teď zrušili mistrovství Evropy taky v Paříži, které se mělo konat v srpnu. Tak to je další aktuální věc. Teď tedy nabízí Tomáš Petr, že hokejový svaz vymyslel pro léto nějakou novou pohárovou soutěž pro extraligové týmy. To je další věc. A máme tam nějaké seriál seriály, jak cvičit doma, máme tam historický seriál ohlédnutí za každým dnem, co se kdy v ten daný den v historii stalo, což normálně bychom do vysílání vůbec nedostali, teď to tam dostaneme. Podle mě je to velice zajímavá věc, děláme už ji asi, no prakticky od začátku koronavirové krize. Zdá se mi, že některá média to od nás i opsala a začala to dělat později taky, což mě těší. A těch věcí dalších je pořád dost. Jsou tam samozřejmě i nabídky z regionů od regionálních sportáků, kteří zase nabízejí věci z těch jednotlivých regionálních sportovních klubů, které jsou taky zajímavé, ale ty se často úplně do toho celoplošného vysílání nedostanou, ale nabídka je prostě hodně široká.

Já: Jaké nejčastěji využíváte žánry, nebo typy příspěvků, já nevím, jak to nazvat, protože samozřejmě máte svoje slangové výrazy typu balíček a podobně.

Miroslav Bureš: Jasně, myslíš myslíš teďka v té koronavirové krizi?

Já: Bavme se obecně, když není koronavirová krize, je normální režim, tak co nejčastěji za žánry se využívá a zda převažuje zpravodajství žánr a nebo publicistický, jestli to lze i takto rozdělit?

Miroslav Bureš: Ve sportu převažuje zpravodajský žánr, i když se samozřejmě taky občas pouštíme do publicistiky, ale nejčastěji využíváme, my tomu říkáme montáž nebo skládačka, to znamená natočený respondent a mezi to mezi přečte svůj spoják, spojovací text, nebo chcete-li, on to není komentář, ale prostě spoják k tomu tématu redaktor, slepí to pak dohromady a je z toho tedy taková takzvaná montáž. Často se snažíme a využíváme, a je to žánr, který je v tom vysílání taky hodně často, to je reportáž. Ale ta je samozřejmě těžší. Reportáž natočit z ruky v terénu dobře je samozřejmě pro někoho, kdo už je zkušenější a

umí to, je to složitější. Pak je klasický rozhovor jeden na jednoho, na dva na, tři, je jedno, kolik lidí, ale to je ještě podle mě ještě těžší než reportáž, tak ten se využívá ale daleko méně často, řekl bych spíš výjimečně, protože když už děláme rozhovor, tak se snažíme třeba ten rozhovor se sportovcem domluvit tak, aby ten sportovec vstoupil přímo živě do vysílání a ten rozhovor tam s ním vedl přímo moderátor a my ten rozhovor jenom připravíme. Ale jsou i příspěvky, kdy pouštíme do vysílání rozhovor mezi sportovcem a redaktorem z terénu. Hlavně třeba, když chceme dát do vysílání ten příspěvek rychle po skončení nějaké akce, třeba po závodu, biatlonista doběhne do cíle, tam ho rychle natočí s medailí na krku David Nyč, tak ten rozhovor se potom dá rychle do vysílání a pak se třeba i z těch zvuků může udělat, ty zvuky se samozřejmě užívají dál, pro další příspěvky, na další čas vysílání se z toho rozhovoru udělá ta skládačka nebo montáž a ty zvuky se využijí do zpráv a tak dále. Takže těch možností je pochopitelně hodně. A taky ty zvuky se můžou, a musí, využívat víckrát. Není není možné aby se v rádiu odehrál zvuk jednou a potom se nehrálo, protože se u rádia samozřejmě mění posluchači. Nevýhodou rádia oproti třeba novinám je to, že ten kdo si to neposlechne, tak si to znova nemůže přečíst. Proto [01:23:59] je důležité ty dobré, hlavně ty dobré a zajímavé věci, reprízovat a využívat ty zvuky ve vícero příspěvcích, ne jenom jednou.

Já: A ta montáž, to je něco, čemu se říká balíček, nebo to je úplně něco jiného?

Miroslav Bureš: Je to podobný. Balíček říkáme takový kratší montáži, která jde třeba do zpráv. Do hlavních zpráv se třeba udělá balíček na 40 vteřin. Ano, je to taková krátká montáž. Ale do vysílání ta montáž jako příspěvek může mít třeba až dvě minuty, nebo i víc, když je to když je to hodně zajímavý a dobře udělaný. Ale ale balíček je spíš jako kratší montáž do zpráv.

Já: Ta reportáž zpravidla mívá kolik vteřin, minut?

Miroslav Bureš: No aby byla reportáž dobrá, tak samozřejmě jako je lepší, když je trochu delší. Ale nedá se to zobecnit, může být i hodně krátká reportáž pěkná, ale většinou ta reportáž jako má mezi dvěma, třemi minutami. Ale zase záleží na tom prostě kolik prostoru k ní je a záleží hlavně na tom, jak je dobrá. Není to tak, že, řekněme, musí natočit reportér reportáž na čtyři minuty, a že se odvysílají čtyři minuty, když se to nedá poslouchat. Tak to ne prostě. Mezi dvěma třemi minutami je taková klasická stopáž té reportáže, ale když bude ta reportáž fakt dobrá, může být samozřejmě delší, asi tak se to dá říct.

Já: Které sporty dostávají přednost, o které je největší zájem mezi posluchači, které jsou zkrátka ty nejvíc populární v programu?

Miroslav Bureš: No to souvisí s popularitou sportu obecně. V české republice je nejpobulárnější pořad fotbal a hokej. To je jednoznačné. A pak se to odvíjí určitě i od toho, jak úspěšní jsou v těch daných sportech čeští sportovci, protože tak to prostě je. Když se českému sportovci daří, tak je populární, oblíbený, a tím roste oblíbenost jeho sportu. Takže takové případy jako Ester Ledecká, Martina Sáblíková a další, a další, tak samozřejmě, když oni v tom sport zazáří, a září třeba dlouhodobě, tak ten sport je na výsluní a je i na výsluní popularity, a proto je i v médiích hodně prezentovaný. Nebudeme si nic nalhávat, když Sáblíková nejezdila v rychlobruslení tak dobře, neměla takové úspěchy, tak by asi o rychlobruslení nikdo v dnešní době nevysílal a nepsal a zase naopak. Takže tak to prostě je. Jedinou výjimkou je fotbal a hokej. Tam prostě i když se jim nebude dařit českým sportovcům, a teď to zrovna období je, že jo. Tak stejně se pořad bude vysílat fotbal a hokej, protože lidi ten fotbal a hokej bude zajímat, i když se nebude zrovna dařit. Ale když se bude dařit, tak je bude zejména o to víc.

Já: Možná i z toho důvodu neexistuje pořad S mikrofonem za rychlobruslením. Pardon. Vysílací časy, nakolik do nich vstoupil, nebo do té skladby obecně, do toho, do těch vysílacích časů, které jsou věnovány danému sportu v programu, komerční sektor. Mluvím o tom, že některé zápasy, fotbalové třeba, jsou vysílané v atraktivnějších časech, protože zkrátka ten komerční sektor to nějak předurčil.

No pro nás do toho vstoupil výrazně už dávno tím, že se rozdělily časy zápasů a termíny zápasů fotbalové a hokejové ligy do jednotlivých dnů, což ve finále vedlo k tomu, že jsme přestali vysílat klasickou podobu pořadu S mikrofonem za fotbalem s mikrofonem za hokejem. Zase, když na to vzpomínám, tak v těch devadesátých letech, na začátku devadesátých let, když jsem do rádia přišel, tak se vysílalo v plné parádě, a v plné palbě takzvaně, ještě pořad S mikrofonem za fotbalem i S mikrofonem za hokejem. To znamená začalo se vysílat ve fotbale, když začínaly druhé poločasy. Vysílal se hodinu ten pořad ze všech stadionů, protože se na všech stadionech hrálo najednou. Bylo tam prostě, všech osm zápasů toho kola se hrálo najednou. Takže se mohly ty stadiony střídát a ten pořad měl spád a nějak vypadal a byl opravdu na úrovni, byl poslouchatelný. Totéž v ledním hokeji. Když se hrálo jedno kolo, tak se hrály všechny zápasy v jeden den a v jeden čas, maximálně potom s pozdějším, s přibývajícimi léty se třeba přesunul jenom jeden zápas kola, takže se bez problémů vysílaly ty pořady S mikrofonem za hokejem stejně jako za fotbalem. No ale s přibývajícím časem a s přibývajícimi roky, jak do toho vstupoval i ten komerční sektor, jak

říkáš, tak se jednotlivé ty zápasy začaly třídit do jednotlivých dnů, rozpadat se to kolo. Takže fotbal se hrál třeba, a hraje, od pátku do pondělka a už není možné prostě ten pořad vysílat, protože se v jednom hracím čase, v jednom dni a v jedné hodině, sejdou třeba jenom tři zápasy v jeden čas a z toho hodinový pořad prostě nelze udělat. Stejně tak už to dopadlo i v ledním hokeji prakticky, protože tam se hraje skoro každý den už dneska ten hokej. A i když se tam sejdou zápasy v jednom dni, tak ta časová roztržitost těch zápasů, kdy jeden se hraje od 17:00 dva od 17:30, dva od 18:00 a jeden od 18:30, tak pro ten pořad je nešťastná, že abychom zachovali tu původní podobu toho pořadu, tak by ten pořad musel mít ne hodinu, nebo hodinu a půl, ale třeba dvě, dvě a půl hodiny. A hlavně by v jeden čas se hrál třeba jednom jeden zápas dva zápasy. Další by byla přestávka a to prostě jako posluchačsky vděčný fakt není a strašně špatně se tohle vysílá.

Já: Platí pořad to, že když se blíží konec zápasu, tak necháváte redaktora, reportéra, komentátora, nazvěme to, jak chceme, v těch posledních několika minutách už dokumentovat ten zápas čtyři, pět minut v kuse? Jaký prostor vlastně tomu dáváte a co o tom rozhoduje? Rozhoduje o tom, kdo hraje s kým, jaký je stav a podobně?

Bureš: Tak to takhle to není. Tak se to nedá říct. Tam zase bychom se museli bavit konkrétně o jednotlivých věcech. Kdy se ten zápas hraje, kolik zápasů se hraje společně s tímhle zápasem, v jakém to je čase, co se děje kolem toho zase v jiných sférách. To se nedá obecně říct. Taky jde o to, jak významný je to zápas a tak. Určitě dostává ten člověk prostor na to, aby komentoval pět minut závěr zápasu třeba, a bez urážky, třeba Slovácko : Teplice. Pokud se bude hrát zápas Slávie : Sparta, tak samozřejmě většinou ten zápas vysíláme celý v přenosu, takže tam tohle to úplně odpadá. Ale takové ty normální běžné ligové zápasy už se nekomentují tak, že by člověk dostal prostor na pět minut. To by se tam muselo dít něco mimořádného. Ale jinak je to vyloženě, běžné ligové zápasy i na konci ten reportér odbaví v krátkém vstupu, řekne to nejzajímavější, co ještě nestačil říct, a tím to končí. Ale aby komentoval vyloženě závěr zápasu na několik minut, to by musela být nějaká mimořádná událost, která by se v tom zápase stala, nebo by muselo jít o něco mimořádně důležitého, aby dostal takový prostor. Ale zase kdyby šlo o něco mimořádně důležitého typu ligový titul, souboj o udržení, nebo o pohárové příčky, tak bychom asi ten zápas vysílali daleko víc po celou jeho dobu, než jenom v závěru.

Já: A běžně se podívat během té hodiny vysílacího času kolikrát za tím komentátorem na stadion?

Miroslav Bureš: Záleží na spoustě okolností. Záleží na tom, jaký je to zápas, o co se hraje, jak je důležitý, jak je sledovaný, jak je zajímavý, co se děje mimo ten zápas, co se děje v jiných sférách, co zrovna ta stanice chce vysílat dalšího, kolik je na ni prostoru, takže nedá říct. Běžný ligový zápas, pokud není nijak extra mimořádný, tak ho vysíláme ve vstupech. Během toho zápasu je několik vstupů do proudového vysílání a vstupy do všech zpráv během toho zápasu, kdy se hraje. Takže řekněme, že z toho běžného ligového fotbalového zápasu, který trvá dvě hodiny s přestávkou, nebo 90 minut času a čtvrt hodiny přestávka, takže se hraje, začne ve 3, končí v 16 50. No tak zasáhne čtvery zprávy ,jestli jsem to dobře sočítal, 15, 15:30, 16, 16:30, to jsou čtyři vstupy do zpráv, a pak, řekněme, dva až šest třeba vstupů do toho proudového vysílání. Minimálně na konci každého poločasu, ale většinou ještě třeba v polovině každého poločasu. Takže třeba dva, čtyři, někdy třeba i víc vstupů do toho proudového vysílání.

Já: Tady se vedla v minulosti debata, není to tak dávno, o tom, teď to řeknu tak, jak to řeknu, ale dostanu se k tomu, že S mikrofonem za hokejem se ruší. To jsou asi ty některé inovace možná i kvůli právě komerčnímu sektoru, o kterých jsi mluvil. Jak to tedy vlastně je? Protože zas co jsem se dočetl dále ano, S mikrofonem za hokejem se neruší. Byl také jeden článek iRozhlasu, ale došlo k nějakým změnám. Z jakého důvodu se to tedy stalo a jak moc zásadní jsou prosím?

Těch důvodů je víc, a ten hlavní jsem popsal před chvílí, tím hlavním důvodem je roztržitost těch zápasů do jednotlivých dnů. Respektive, nebo jinak řečeno, to že se v jeden čas nesejde víc zápasů tak, aby se ten pořad mohl vysílat v podobě, v jaké vznikl a v jaké se vysílal x desítek let. To je to opravdu hlavní důvod toho, proč ten pořad byl zrušený, a nebo spíš upravený. My jsme se snažili nebo Snažíme se zachovat tu značku, a neříkáme že ten pořad zanikl, ale prostě vysíláme stejně dál ze všech stadionů, jsme vlastně jediní na všech zápasech hokejové a fotbalové ligy, pořád máme na všech stadionech reportéra, který má pořád spojení a vstupuje do vysílání, byť je to často jenom formou opakovaných krátkých vstupů, tak pořád na těch stadionech jsme a pořád v tom vysílání posluchače Radiožurnálu o vývoji těch zápasů informujeme. Není to v reportážních vstupech podobných tomu, jak fungoval pořad S mikrofonem za hokejem, že by ve studiu seděl moderátor a střídal jednotlivé stadiony, protože to nejde, protože ty stadiony tam prostě nejsou. A opravdu se nedá vysílat tak, že hodinu a půl, nebo hodinu vysíláte a střídáte dva stadiony. Takže my jsme to soustředili jednotlivé ty vstupy do krátkých vstupů z jednotlivých stadionů, kde si reportéři předávají slovo mezi sebou. To znamená, že Zlína nahlásí reportér člověka v Plzni, ten nahlásí někoho na Bohemce, podle toho kolik se hraje zápasů, a ti reportéři se vlastně v těch vstupech omezují skutečně jenom na ty zásadní informace o stavu a času, případně

doplňují něco mimořádného, co se v těch zápasech děje. Takže tak se to změnilo, tak to funguje v současné chvíli. Nicméně ten pořad nezanikl i proto, že jsme počítali s tím, že obnovíme tu jeho tradici a tu jeho šíří na vlnách nového sportovního rádia, které mělo začít vysílat s olympiádou v Tokiu dvacátého čtvrtého července. Bohužel osud tomu chtěl jinak a to rádio teď nevznikne, protože není ani olympiáda, a protože se sportuje, takže koronavirová krize nás v tomhle přibrzdila. Je otázkou, kdy se tak stane, nebo jestli se tak stane. Ale to bych nechtěl tady nějak předjímat nebo nějak tipovat, predikovat. Prostě teď je ten projekt sportovního rádia posunutý na příští rok. A když celý svět neví, jestli skončí někdy koronavirová pandemie, jak se bude dál vyvíjet, tak asi nikdo neví, ani jak to bude se sportovním rádiem a tím pádem pořadem S mikrofonem za fotbalem nebo S mikrofonem za hokejem. Ale pokud sportovní rádio se rozjede, tak určitě pořad S mikrofonem za fotbalem a S mikrofonem za hokejem se vrátí k té plné podobě i sem, protože tam samozřejmě naopak na takové pořady prostor bude, byť ty zápasy budou pořád začínat ve stejně nestejných časech, tak tam v takových pořadech sportovního, a vyloženě sportovního, rádia si to budeme moct dovolit a budeme si moct dovolit i ty zápasy doplňovat zase další sportovní tematikou.

Já: To se týká vlastně jen z mých posledních otázek k programu, jestli chystáte nějaké inovace. To je asi jedna z nich, možná největší v programu?

Miroslav Bureš: No, to by vzniklo úplně nové rádio no. To je připravený, to mělo vzniknout 24. července mělo vyjet. My jsme vlastně takové sportovní rádio vysílali už dvakrát. Vysílali jsme ho během olympiády v Koreji v roce 2018, předminulý rok a minulý rok jsme ho vysílali po dobu mistrovství světa v ledním hokeji na Slovensku. Sportovní rádio, které vysílalo čtyřicet hodin denně o sportu. Myslím že se nám to dařilo, protože to mělo velmi dobrý ohlas. A teď jsme chystali stejné rádio i pro olympiádu v Tokiu od 20. července mělo začít vysílat s tím, že po skončení olympiády by už ale to rádio nepřestalo a vysílat a vysílalo by dál jako plnohodnotné sportovní rádio. Sport a hudba, nová sportovní stanice. To bylo připravené, nebo je to připravené, ale koronavirová pandemie to odsunula zatím neznámo kam.

Já: Čili toto můžeme považovat za nějakou další inovaci programu kterou, která je už přichystaná a kterou jste měli v plánu a zamýšleli jste ji.

Miroslav Bureš: No, my jsme ji měli už úplně připravenou. Už bylo připravený všechno. Už byly i lidi na to nabraný, už bylo všechno připravený, nebo je to připravený vlastně, akorát se to teď odsunulo na termín zatím neznámý. Takže to je samozřejmě obrovská

inovace, protože nic takového nikdy nebylo, aby tady existovalo samostatné sportovní rádio. To by byla velká inovace to by byl historický okamžik. To se nikdy nestalo a jenom málo kterých zemích takové rádio funguje.

Já: Robert Záruba tenkrát, když se s ním bavili v nějakém rozhovoru o tom, že končí, a v uvozovkách končí, teď jsme si to vyjasnili, S mikrofonem za hokejem, tak tenkrát se podivil, že nechápe, že Český rozhlas nemá vlastní sportovní stanici. Čili toto je ta odpověď na jeho podivení předpokládám?

Miroslav Bureš: To není odpověď na jeho, na jeho...

Já: Nebo pardon, ne, že byste reagovali na něj, ale toto je ta...

Miroslav Bureš: My jsme samozřejmě věděli už dávno, že takové sportovní rádio by se mohlo někdy v budoucnu povést, ale ono to není zase tak jednoduchá záležitost, takže my už vlastně v Rozhlase to řešíme pět let minimálně, jako myslím tím, že to řešíme tak, že na tom pracujeme. A teď nastala doba, kdy se to prostě povedlo, a kdy to mělo skutečně se rozjet. No ale není to, proto že to řekl Robert Záruba.

Já: To jsem tak nechtěl vůbec formulovat, ale myslel jsem, že jako by to bylo odpovědí na jeho tehdejší pochybení. Zeptám se na několik otázek závěrem. Kam se podle tebe posune v budoucnu, protože máš srovnání, jak to bylo v devadesátých letech a jak teď. Tak jaký bude podle tebe trend ve vysílání, sportovním vysílání Českého rozhlasu. Co podle tebe bude v nadcházejících letech to hlavní těžiště?

Bureš: No, já se přiznám, že ti na to neumím odpovědět, protože vůbec nevím, jak to dopadne s koronavirovou pandemií. No tak jako od toho se to všechno odvíjí. Jak dlouho tady ta divná doba potrvá, jak dlouho se takhle bude ještě žít a hlavně druhá věc, jak se tohle všechno, co teď prožíváme odrazí vůbec do společnosti a do sportu jako takového. Jak to ovlivní další náš život a život sportu no. Nevím. Jako kdyby prostě byla situace normální, tak bych ti teď řekl, že bychom se vrátili k tomu sportovním rádiu a řekl bych ti, že budoucnost je v tom, že lidi, které zajímá sport a chtějí slyšet sportovní reportáže, chtějí slyšet o tom, co se děje ve sportu nejenom v České republice, ale na celém světě, tak mají možnost si prostě pustit sportovní rádio, které poběží 24 hodin denně a tam se to dozví. Ale teďka já nevím, co se bude dít, nejenom se sportovním rádiem, ale vůbec se sportem, se společností. Nevím jestli bude na podzim se hrát fotbalová liga, jestli se bude za rok konat olympiáda, jestli bude mistrovství světa v hokeji, mistrovství Evropy ve fotbale, jestli vůbec

jako, já nevím, jestli se nebude propouštět, jestli Český rozhlas bude mít třeba na to, aby vůbec držel sportovní redakci. Vůbec si nedokážu představit, co se může dít. A myslím si, nechci jako malovat čerty na zeď, nebo nechci teď nějak moc skeptický, ale zatím se zdá, že to neví vůbec nikdo na celém světě. Takže těžko říct, jak se bude vyvíjet situace, kdyby se to všechno vrátilo do normálu, tak já bych si samozřejmě moc přál, aby se vrátila do normálu i situace, kdy budeme spouštět sportovní rádio a pak bych viděl budoucnost sportovního vysílání v Rozhlase právě v téhle stanici. To si myslím, že by bylo výborný.

Já: Stanice se měla jmenovat jak, nebo má jmenovat, jestli to není tajné?

Miroslav Bureš: Radiožurnál sport.

Já: A tak tam by dostávaly prostor třeba i zápasy v plné své délce, co se komentování týče, že by člověk mohl opravdu poslouchat od začátku do konce komentátora tak, jak to bývá třeba při televizním fotbalovém utkání?

Miroslav Bureš: Ano přesně tak. Tam by byl velký důraz na to vysílat přímé přenosy nejenom ze zápasů fotbalů a hokejů, ale i z dalších sportovních akcí. Tam bychom chtěli využít právě ten potenciál, který máme, a který nejlépe umíme, a dokážeme, a můžeme využít na Radiožurnálu, kde se samozřejmě nemůžeme dostat tolik prostoru na úkor těch ostatních, ale chceme využít ten potenciál těch lidí, které máme na těch akcích. Ať už to jsou fotbaly, hokeje, tenisy, atletiky, biatlony, prostě těch akcí je x, mraky takovýchle akcí. Jsme na basketbalech, na motorismu, všude jsme, ale těch vstupů do vysílání je omezené množství. Ale tady by se nabízel ten prostor daleko větší. Právě to by mělo být gró té sportovní stanice, využít potenciál těch lidí v terénu a přinášet především živé sportovní vysílání. Samozřejmě to neobsáhne, nebo nezaplní to veškerý vysílací čas takového rádia, doplňovalo by se to daleko dalšími věcmi a pořady, ale tohle to by mělo být gró té sportovní stanice.

Já: Museli jste kvůli tomu nabírat nějaké nové lidi?

Miroslav Bureš: No chtěli jsme. Bohužel jsme to už nedokončili zatím. Takže jsme s nimi jsme domluveni s těmi lidmi. Ale samozřejmě je to teď ve fázi takové, že ty lidi jsme oslovili, respektive oni oslovili nás, my jsme si prostě lidi vybrali, máme je vytipované, já jsem se všemi těmi lidmi mluvil, jsme s nimi domluveni, ale ten další krok, a tím to skončilo, protože další krok měl být v tom, že ty lidi se měli začít učit to, co by měli dělat. Ale k tomu nedošlo, protože zasáhl koronavirus.

Já: Stejný pohled do budoucnosti závěrem ještě. Kam bude podle tebe směřovat samotné řemeslo, samotná práce sportovního komentátora, potažmo redaktora, a sportovní žurnalistiky. Opět na které trendy, možná i po technologické stránce, nevím, se to bude zaměřovat, jak se ta práce změní v nadcházejících letech? Opět, když máš srovnání s devadesátkama, s tím, co je teď, tak co myslíš, že bude to hlavní těžiště, co bude ovlivňovat práci sportovního žurnalisty?

Miroslav Bureš: No, tak... někdy o tom přemýšlím, ale zase to strašně závisí s tím, kam se posune sport po době koronaviru. Jestli se stane ještě víc televizní zábavou a jestli prostě ho budou konzumovat lidi víc doma, anebo na stadionech. To je první věc, protože se může stát, že nějakou delší dobu lidi na stadiony chodit nebudou a budou ten sport konzumovat právě přes média, ať už přes televizi hlavně, ale taky přes rozhlas, a to by byla samozřejmě, nebo mohla být naše výhoda, pokud by nás tam na ty stadiony taky pustili. Taky se může stát, že tam nepustí ani novináře. Tak to je asi tam byly bližší budoucnost. A ta vzdálenější. No. Nevím, nejsem v tom úplně optimista, protože se mi zdá, že může dneska dělat novinářům prakticky každý, kdo si udělá internetové stránky. Tak doufám, že to tímhle tím směrem úplně se nebude rozvíjet, a že se to nějak prostě bude korigovat, a že to udrží nějakou úroveň, protože ta úroveň, kdybychom se podívali do globálu teď a zahrnuji do toho hodnocení i veškeré různé internetové servery, které si píšou vlastně co chtějí, tak jde tak strašně dolů oproti tomu, kde byla dřív. A platí to vlastně svým způsobem i o rádiích protože těch stanic je víc a víc a samozřejmě lidí není více a více a ta kvalita se občas rozměnila. Ale abych řekl nějaké moudro a předpověděl, jak se to bude vyvíjet za pět, deset let, to nevím a asi ani nechci, protože třeba bych se pustil i do toho, že se to bude vyvíjet jinak, než bych si přál a to ani nechci. Já bych byl strašně rád, kdyby vznikla sportovní stanice a ta fungovala, protože si myslím, nebo myslím, jsem na tom naprosto přesvědčen, a vím to, že ta současná sportovní stanice, plus ti noví lidé, kteří by se do ní zapojili, by to zvládla určitě, a že by to prostě bylo dobrý. Tak na to jsem se těšil, [01:47:56] to byla taková moje motivace a chtěl jsem, aby to vzniklo, a myslím si, že by se to chytlo. Ale jestli to bude nebo ne, to nevím. Tak to asi je taková vize do nejbližších let, jak by to mohlo být, ale jestli to tak bude, to nevím.

Já: Myslel jsem to sám hlediska technologií, jestli se všechno bude zase urychlovat díky tomu, protože teď už se dá z mobilu vstupovat atd., jestli i toto podle tebe bude další trend, že technologie, internet, nová média, všechno už teď urychluje a jestli to půjde podle tebe i tímhle směrem třeba?

Miroslav Bureš: Samozřejmě to může všemu hodně ta nová technologie pomoci, i takovému samotnému sportovnímu rádiu, ale jako předpovědět to je prakticky nemožné, protože kdyby mně někdo řekl v těch devadesátých letech, jak to budeme vysílat za dvacet pět let, nebo za třicet let, jak budeme fungovat ze stadionů, co všechno bude za možnosti, tak bych se asi zbláznil, tak bych vůbec si to nedokázal ani představit. To bylo v té době by bylo úplně nemyslitelný si představit, že za 25 let se to takhle změní, jo. Takže já nedokážu říct, jak to bude za dalších 20 let, a jestli budeme na fotbalový zápasy ligy lítat letadlem, nebo jestli budeme vysílat po mobilu, nebo budeme mít na ruce nějaký čip a nebude muset nosit vůbec nic. To je fakt jako strašně těžký jako určit.

Já: Ještě se zeptám, platí, že nejčastější posluchači jsou ti, kteří si pustí rádio v autě, převážně?

Miroslav Bureš: Tak ono se to podle mě teda kdy. Já nejsem velkým příznivcem různých těch průzkumů, které tohle to zjišťují, protože jim moc nevěřím těm výsledkům, ale podle těch průzkumů paradoxně není nejvíc těch posluchačů v autě. Nejvíc posluchačů u rádia je doma nebo v práci. Potom na druhém místě jsou auta a v současné době, a to si myslím, že jako do budoucna bude i pokračovat, je samozřejmě trend, nebo zvyšuje se počet posluchačů přes digitální platformy, především přes mobilní telefony. Myslím si, že to je asi cesta, jak ty posluchače u toho rádia udržet, nebo je získat nové, protože dneska už asi málokdo z těch mladých lidí jako seš ty třeba, si pustí rádio na normálním přijímači, ale většina lidí těch mladších generací si pouští přes mobilní telefony a nějaké další digitální platformy počítače atd.

Já: Třeba podcasty?

Miroslav Bureš: Třeba no. Ale zase to taky nějakou hranici, podcasty dělá, se s nimi roztrhl pytel, dělá je úplně každý, a to taky může ty podcasty zabít, že jo, protože dneska, kdo se v tom dneska už orientuje? Pomalu je jich těch podcastů tolik, že vibrat si je složitější a složitější, a když jich bude tolik a zavalení budem všichni podcastama, tak jednak se rozmělní kvalita a vybírat si z toho bude strašně složitý. Takže na podcast se všichni vrhli, ale už se z toho pomalu vytrácí to, co je podcast a nevím, jestli je to dobře nebo špatně, no. Tak uvidíme. Já radši poslouchám teda rádio, než podcasty.

Já: Závěrem sport, který je svojí srdeční záležitostí?

Miroslav Bureš: No ale tak u mě asi fotbal, protože jsem ho hrál, nebo hokej. Tak já jsem ještě stará konzervativně, takže tyhle sporty u mě převažují, ale mám rád jako spoustu jiných. Atletiku, tenis, strašně rád mám házenou třeba, protože jsem taky právě v těch 90. letech na začátku mojí kariéry jezdil s házenkáři po celém světě s národním týmem, který hrál tenkrát ve světové špičce a zjistil jsem, nebo poznal jsem, že ten sport je naprosto skvělejší, bezvadnější, že i ty lidi u toho sportu jsou bezvadní. A když pak se dostane člověk i k těm lidem v jednotlivých těch sportech, tak pozná často, že čím menší sport, tak tím skromnější, lepší lidi. Ale neplatí to samozřejmě obecně. Jako vůbec sportáči jsou bezvadní. Takže já mám rád celkově sport, celkově to prostředí, mám rád tu práci. Určitě se nedá říct, že bych miloval fotbal a neměl rád třeba atletiku, to ne. Mám rád ty sporty a kdybych měl říct srdečně, tak asi fotbal.

Já: Máš nějakou vtipnou, zajímavou historku z komentování? Asi jich možná bude spousta, nevím, jestli si vzpomeneš teď takhle z hlavy, ale je to otázka na odlehčení na závěr.

Miroslav Bureš: Já, já nevím, no vtipnou... Já mám spoustu zážitků a jsem strašně rád, že jsem se stačil ještě potkat s legendami toho, jednak sportu, točil jsem třeba s Emilem Zátopkem, s Pepi Bicanem s Františkem Pláničkou, a poznal jsem, a docela blízko i samozřejmě legendy toho rozhlasového vysílání, Karla Malinu a Václava Svobodu, Vládu Váchu, pro mě naprosto geniální člověk. Vláda Vácha, nejen proto, co všechno musel v životě zažít a překonat, ale i po tom, jak se choval, jak byl skromný, a jaká to byla osobnost. Takže, že jsem poznal tyhle lidi, to asi pro mě je víc, než nějaké zážitky jako k pousmání. Těch k pousmání samozřejmě bylo spousta, protože spousta těch lidí - na Aleše Procházku samozřejmě nesmím zapomenout, ale ten ještě pořád ráda dochází, takže toho neberu tak, že by jako patřil do minulosti, ten tady s námi pořád pracuje. Ale je to asi možná úplně největší legenda toho rozhlasového vysílání, takže ty lidi byly nejenom legendy, a uměli to řemeslo, ale byli i nesmírně vtipný a obětavý a Aleš Procházka, třeba s ním jsme se nasmáli mockrát. Tak jako že bych teďka měl tady vytasit nějakou konkrétní, tak to asi ne.

Já: Předpokládám, že od tady těch jmen, tak ses asi taky učil a sbíral inspiraci při práci.

Bureš: No v tom jsem měl právě obrovské štěstí, že jsem se s nimi potkal ještě v době, kdy oni pracovali všichni a nebylo to na krátkou dobu. Bylo to na několik let. S Vládou Váchou dokonce na mnoho let. Ten vydržel nejdéle z nich, z těchhle těch rozhlasových bardů takže jsem s nimi fakt toho prožil dost. S Václavem Svobodou, který mě vlastně proved celým fotbalovým prostředím, seznámil mě mezi lidmi, jako Václav Ježek a další, takže to bylo pro mě perfektní, protože jsem tady ty všechny lidi poznal nejenom jako lidi, ale i jako pracanty

a profíky a naučil jsem se spoustu věcí od nich a získal taky spoustu kontaktů, což mně hodně pomohlo v tom začátku, kdy jsem začal tuhle práci dělat.

Já: Komentoval jsi někdy nějaký vyloženě netradiční sport, který se možná i sám moc špatně komentuje?

Bureš: Jo, jo, určitě. Komentoval jsem, hlavně v tom začátku, třeba krasobruslení na olympiádě v Lillehammeru. No, i když tak jako použít slovo komentoval je příliš silný výraz, protože jsem absolutně nevěděl, co mám dělat, to bylo pro mě velice složité, takže tam nešlo o žádné komentování. To spíš byly takové pokusy o komentování, nebo spíš vstupy. No, taky jsem v tom začátku, myslím, že na olympiádě v Atlantě, dělal střelbu, tak to jsem se k ní taky dostal, tenkrát vůbec poprvé v životě jsem ji viděl naživo a bylo to docela složité, ale na druhou stranu strašně zábavné, protože to bylo pro mě úplně jiné, než na ni koukat v televizi. A taky to byla skvělá věc ta střelba, když seš přímo tam a prožíváš to, je to neuvěřitelně napínavé a je to strašně zajímavé, což třeba jsem na dálku z televize jako normální konzument nepoznal. Takže takovéhle tyhle sporty určitě no. Tak jako, když se k nim dostane, samozřejmě je to často i proto, že na takových akcích se musí ty sporty rozdělit mezi všechny lidi a na někoho holt zbyde to, co vlastně nedělá z nich nikdo, běžně přes celou sezónu. Tak pak se to musí rychle naučit, a pak se stává, že jde na něco, co vlastně v životě naživo neviděl. Což bylo v mém případě třeba tady ty dva sporty. A našel bych jich asi i víc no, ale ne tady dva jako byly na velké akci a bylo z nich, těch věcí hodně se dělalo, takže to asi určitě pamatuju.

Já: Máš nějaký komentátorský sen, který by jsi chtěl stihnout, nebo zvládnout, který bys chtěl zažít?

Miroslav Bureš: No, tak já bych chtěl určitě zažít třeba, kdyby česká fotbalová reprezentace hrála ve finále mistrovství světa a to by chtěl si zažít. Ať už jako komentátor, nebo jako divák. Nebo případné podobné výsledky a úspěchy českého sportu. To by se mi líbilo. Ale to nevím, jestli si ještě zažiju, tak je mi 50, no skoro, nebo 49 teď. Tak třeba se ještě dočkám, ale chtělo by to, chtělo by to, aby trošku zabrali.

Já: Když jsou u toho, jaké pro tebe bylo Nagano?

Miroslav Bureš: Já jsem v Naganu nebyl přímo, já jsem tenkrát dělal fotbal a byl jsem na mistrovství svět ve fotbale ten rok a tenkrát se, a ono se to vlastně i teďka nějak tak drží, že se ty lidi střídají na těch velkých akcích, a když je jeden rok jedna velká když je jeden rok

víc těch velkých akcí, tak se snažíme to rozdělovat [01:58:04] tak, aby ty lidi se na těch akcích vystřídali. Takže já jsem byl na mistrovství ve fotbale tenkrát, ale v Naganu jsem nebyl. A pro mě to bylo zvláštní v tom, že jsem byl tady a všechno jsem viděl, tak asi jako pro každého. Já jsem to pak už prožil vlastně hlavně na Staromáku, protože jsem tenkrát měl práci, nebo jsem byl jako reportér u toho příjezdu hokejistů, a čekal jsem na Staroměstském náměstí na tom pódiu. Tenkrát s Martinem Dejdařem a ještě s někým, kdo tam ještě byl, a čekal na ně. Dejdar to tenkrát uváděl, já jsem tam byl reportovat pro Rozhlas a to si pamatuju jednak, že jsme tam čekali asi deset hodin, že byla neuvěřitelná zima, no a pak samozřejmě to, jak oni tam přijeli a jak tam řádili na pódiu, tak to si pamatuju dobře. Ale jako přímo v Naganu jsem nebyl.

Já: A tam byly pocity asi, předpokládám, velké euforie.

Miroslav Bureš: Jo, tak jasně. A tak, podobný jako při jiných příležitostech podobného formátu, i když to Nagano jako je asi nejvíc pro mnoho lidí, tak ale před tím dva roky v 96. roce Mistrovství Evropy ve fotbale, to bylo hodně podobný. Takže těch, takovýchle věci jako samozřejmě perfektní no.

Já: Míro, děkuji.

Příloha č. 2: Emailový rozhovor s Davidem Nekvindou ze dne 18. května 2020

Jaká byla tvá cesta do Redakce sportu ČRo, potažmo na pozici komentátora sportovních utkání pro Jihomoravský kraj a kdy jsi nastoupil?

Cesta začala někdy v době, kdy jsem si uvědomil, že ze mě nebude profesionální hokejista a přitom jsem byl tímto sportem fascinován. Na gymnáziu jsem začal psát pro internetové stránky Komety Brno (dostal jsem se k tomu přes inzerát). Při studiu na vysoké škole jsem přešel na plný úvazek jako sportovní redaktor do Brněnského deníku Rovnost. Tam jsem byl zhruba rok, všimli si mě v Českém rozhlasu a tam jsem přešel v létě 2015. Od té doby jsem na této pozici.

Jak probíhalo tvé zaškolení na tuto pozici a jednalo se z tvého pohledu o náročný proces, co ti dělalo největší problémy?

Zaškolení bylo docela rychlé, protože jsem už měl zkušenosti s prací sportovního redaktora. Učil jsem se tedy technicky, jak stříhat zvuk apod. Taky jsem musel pracovat na hlasovém projevu, který byl trochu moc formální. Nešlo ale o žádné cílené školení, to jsem nikdy neabsolvoval. Prostě mi občas nějaký editor řekl, ať jdu příspěvek přemluvit a vysvětlil mi pár konkrétních věcí. Trvalo to cca rok, od té doby jsem už nikdy z tohoto důvodu příspěvek nepřemlouval. To asi bylo nejsložitější. Paradoxně ale nešlo o mluvení v přímých přenosech, tam jsem byl asi díky adrenalinu emotivnější a vedení bylo spokojené od začátku.

V čem vidíš hlavní posun ve tvé práci, pokud srovnáš období tvého nástupu a současnost (v čem ses podle tebe posunu kupříkladu)?

Díky kontaktům dokážu nabízet rozmanitější paletu témat. Dřív jsem se soustředil víceméně jen na hokej a fotbal a postupně pronikal do dalších sportů, kde se taky dějí zajímavé věci a lidé jsou často ochotní o nich mluvit otevřeněji než v top sportech, kde se točí miliony. Víc jsem si taky zvyknul na to, že v rádiu je nutné neustále myslet na zvuk a víc se soustředit na to, aby byl příspěvek třeba ozvláštňený nějakým reportážním prvkem a nešlo jen o výpovědi respondentů spojené mým textem.

Komentuješ sám, nebo někdy i ve dvojici?

Z běžných zápasů se dělají jen krátké vstupy do vysílání, to jsem sám. Ve výjimečných případech (finále hokejové extraligy, zápas fotbalové reprezentace...) se vysílají celé přímé přenosy a ty se komentují ve dvou lidech.

Komentoval jsi někdy kontinuálně celý průběh utkání, tedy souvislý přímý přenos na Radiožurnálu?

Ano, šlo právě o zmíněná finále hokejové extraligy nebo zápas Norsko x Česko při kvalifikaci na fotbalové mistrovství světa 2020. Jde ale opravdu o výjimečnou událost.

Jak náročné je stíhat práci v celém kraji v počtu jeden reportér na celou oblast?

Dokud jsem dělal jen Jihomoravský kraj, bylo to bez problémů. I díky tomu, že regionální stanice Český rozhlas Brno nedává sportu moc prostoru. Od letošního roku ale kromě Jihomoravského kraje pokrývám také Zlínský, kde naopak regionální stanice vyžaduje sportu hodně. To už je ve spojení s cestováním z Brna náročnější, snažím se ale domluvat si víc natáčení na jeden den. Někdy ale dochází k překryvu akcí v obou krajích (domácí zápas hrají ve stejný čas brněnští i zlínské hokejisty). V takovém případě přijíždí na pomoc kolega z jiného regionu.

Která témata nabízíš nejčastěji a jak se liší nabídka v/mimo sezónu?

Snažím se, aby taková témata neexistovala. Ale určitě nejčastější jsou klasické pozápasové reportáže, které chtějí především regionální stanice. To je zároveň odpověď na to, jak se liší nabídka. V létě je víc prostoru na nadčasovější témata, víc prostoru dostává taky třeba amatérský sport.

Liší se poptávka po jednotlivých tématech a jejich žánrovém zpracování mezi tím, co chce po tobě brněnské studio a sportovní redakce v Praze?

Nijak výrazně. Centrální redakce pochopitelně nebere vyloženě lokální témata, oslovit musí příspěvek i posluchače třeba v Ústí nad Labem. Pokud jde o žánrové zpracování, tam není

rozdíl prakticky žádný. Jediná drobnost je, že celostátní redakce vyžaduje příspěvky v o něco málo kratší stopáži.

O jaké žánry bývá nejčastěji zájem? Resp., které nejčastěji tvoříš?

Nejčastějším žánrem je prostá zpráva, tedy zvuk jednoho respondenta do dvaceti sekund. V proudovém vysílání jsou nejčastěji používané montáže (výpovědi respondenta spojené mým textem), nejvíc ceněné jsou ale reportáže natočené přímo na místě. Těch však tolik není. Klasické rozhovory formátu otázka-odpověď dělám výjimečně v případě, že je potřeba příspěvek odvysílat co nejrychleji po samotném interview se sportovcem.

Který sport komentuješ nejraději?

Odmala mám nejbližší k hokeji, to vydrželo doteď. A komentuje se dobře i díky tomu, že jde o rychlou hru, při které stačí popisovat, co se zrovna odehrává na ledě.

Byl nějaký ryze pro tebe kuriózní sport, kterému ses musel věnovat ať už coby komentátor, nebo jej zpracovat nějakým příspěvkem?

Asi nejbizarnější „sport“, o kterém jsem natáčel reportáž, se jmenuje jugger. Je to hra z postapokalyptického světa, při které se hráči mlátí různými molitanovými zbraněmi, a bez vysvětlení pravidel absolutně nechápete, co se jako děje.

Jak vypadá vybavení komentátorských stanovišť? Liší se stadion od stadionu? Máš k dispozici i přídatné monitory se statistikami či detailními záběry na jednotlivé herní situace pro lepší přehled třeba sporných situací v brankovém území?

Na českých stadionech je vybavení prakticky všude stejné. Mám od technika připravený vysílací pult, krabičku velkou třeba jako notebook, ke které jsou připevněná sluchátka s mikrofonem. To je vše. Přídatné monitory jsou absolutní výjimka, v Česku jsem je zatím viděl jen v O2 Areně. Záběry tak sleduju stejně jako fanoušci na obrazovce na stadionu. Pokud tam obrazovka není, tak možnost sledovat opakovaný záběr nemám. Statistiky sleduji na svém notebooku.

Setkáváš se při své práci s klišé v odpovědích sportovců?

Setkávám, přijde mi ale, že takových odpovědí ubývá. A nemyslím si, že ve většině případů je problém v nedostatečné inteligenci sportovce. Klišé používají buď ti nervózní (typicky mladí sportovci), nebo ti, které nebaví mluvit s novináři a snaží se mít rozhovor co nejdřív za sebou.

Jak ty sám pokládáš otázky, aby ti sportovec řekl jinou, očekávatelnou odpověď, aby se trochu rozmluvil a neřekl pouze "tak určitě". Osvojil sis během své praxe nějaké postupy, jak otázku položit jinak, směrem, kterým z respondenta dostane to, co potřebuješ?

Upřímně řečeno jde v těchto případech víc o sportovce než o tazatele. Jsou sportovci, kteří odpoví zajímavě i na hloupou otázku a naopak tací, kteří řeknou nudné klišé na sebeoriginálnější dotaz. Obecně ale platí, že je dobré skutečně pokládat skutečně otázku, ne říct nějaký svůj názor a poté si ho jen nechat od respondenta potvrdit. Často platí, že čím kratší a jednodušší otázka, tím delší a zajímavější odpověď.

Popiš, prosím, rutiny tvé práce před komentování a po skončení zápasu. Co všechno se po tobě chce připravit?

Den před utkáním vždy vyrábím zprávu, která slouží jako "pozvánka" na zápas. Při výrobě této zprávy si tedy připomenu základní informace, jako kolikátý je který tým v tabulce a jak dopadlo poslední vzájemné utkání. Nijak víc se před zápasem nepřipravuji, v den zápasu prostě přijdu cca hodinu před začátkem na stadion, vezmu si soupisky, prověřím spojení a jdu na věc.

Po zápase okamžitě vyrážím na rozhovory s hráči, které jsou zpravidla někde u šaten týmů. Po natočení rozhovorů se jde do tiskového střediska, kde bývají tiskové konference trenérů, ty jsou v hokejové i fotbalové lize povinné. Ihned po skončení konference připravím základní zprávu s výsledkem a krátkým zvukem některého z aktérů zápasu, aby mohla co nejdřív zaznít ve vysílání. Delší reportáže zpravidla bývají po večerních zápasech objednané

pro ranní vysílání v dalším dni, takže po přípravě krátké zprávy se přesunu domů, kde vytvořím delší příspěvky, které zpravidla chtějí regionální stanice.